

de brief aan de

HEBREEËN

beknopte kanttekeningen
door J.E.van den Brink

J.E. van den Brink

de brief aan de
HEBREEËN

WWW.RHEMAPRINT.NL
ISBN 90 6261 506 6

VOORWOORD

Deze korte toelichting op de brief aan de Hebreëen wil een hulp zijn bij de bijbelstudie. Zij is ontstaan in de praktijk van mijn leven als voorganger. In onze gemeente worden iedere week in verschillende omliggende plaatsen zeven bijbelstudies/bidstonden gehouden. Deze bijeenkomsten worden door de oudsten geleid. Ten behoeve van hen schrijven mijn vrouw en ik in het weekeinde een korte uitleg van de stof die behandeld zal worden. Wij doen dit reeds vele jaren lang. Op deze wijze bestudeerde de gemeente vers voor vers de brieven van de apostelen. De resultaten hiervan zijn merkbaar in een flinke bijbelkennis en in de eenheid van geloven bij de leden.

Op verzoek van broeders buiten onze gemeente geef ik deze studies nu in boekvorm uit. Hier vindt u dan de toelichting op de brief aan de Hebreëen. Ik verheug mij erin dat velen bij het lezen en herlezen nieuwe inzichten zullen ontvangen, doordat de weg des heils nauwkeuriger uitgelegd wordt. Hoewel wij ons van andere commentaren op de hoogte stelden, konden wij die voor deze exegetische niet gebruiken. Wij waren verplicht een eigen weg te gaan. De bedoeling was om door gebruikmaking van de sleutels van het Koninkrijk der hemelen de gedachten van God met de mens en diens plan met de ganse schepping, helder naar voren te brengen, zoals ook de apostel het bedoelde.

In deze brief wordt duidelijk de nadruk gelegd op de verschillen tussen het oude en het nieuwe verbond, tussen de schaduw en de werkelijkheid. Het was eenmaal een troostboek voor de joden die christen waren geworden en die mochten weten dat zij door middel van de gemeente aan een beterverbond deel gekregen hadden. Opmerkelijk is dat in dit boek niet gesproken wordt over het herstel van

het oude bondsvolk, maar het toont des te duidelijker aan, hoe de werkelijkheid ver uitgaat boven de schaduw en hoe het betere, nieuwe verbond dat in de geestelijke wereld functioneert, het mindere, oude verbond dat aan de aarde verbonden was, vervangen heeft.

Moge deze studie ook de lezer in de sfeer van het Koninkrijk Gods brengen.

Gorkum, juni 1972, de schrijver

HOOFDSTUK 1

1,2. Nadat God eertijds vele malen en op vele wijzen tot de vaderen gesproken had in de profeten, heeft Hij nu in het laatst der dagen tot ons gesproken in de Zoon, die Hij gesteld heeft tot erfgenaam van alle dingen, door wie Hij ook de wereld geschapen heeft.

Nergens lezen wij in de brief aan de Hebreëen aan wie hij gericht is en wie de afzender is. Maar zijn inhoud wijst erop dat hij gericht moet zijn aan Joden-christenen om hun duidelijk te maken dat het oude verbond slechts een schaduw was van het nieuwe en dat bij de komst van de hemelse werkelijkheid al het oude heeft afgedaan. De betoogtrant wijst erop dat Paulus de schrijver is, hoewel de stijl enigszins afwijkt van de andere brieven. Waarom hij zijn naam heeft weggelaten, is onbekend. De brief heeft de vorm van een vroeg-christelijke prediking.

Al in het eerste vers begint de schrijver over de vaderen, aanduidende dat hijzelf en de geadresseerden, joden waren. Hij vangt de brief aan met te herinneren aan het feit dat in het oude verbond God gesproken had.

'Eertijds' doelt op de vroegere bedéling, terwijl 'vele malen en op vele wijzen' betrekking heeft op de beloften, op de wet, op de profetieën, maar ook op de geschiedenissen die God heeft laten optekenen, zoals het scheppingsverhaal dat Mozes door goddelijke inspiratie ontving, de historie van het volk Israël en bijvoorbeeld ook de toekomstige gebeurtenissen in gezichten, zoals Jesaja, Daniël en anderen opgetekend hebben.

'Het laatst der dagen' is, evenals In Handelingen 2, een nieuwe periode die aanving bij de geboorte van Jezus. De komst van Jezus betekende een nieuwe wijze van spreken

van God. Het woord van God werd vlees. God sprak 'In Zoon', dat wil zeggen dat de nieuwe geopenbaarde gedachten van God alle gepersonifiëerd werden in zijn Zoon. Bij de nieuwe schepping spreekt God in de Zoon tot de wereld het woord: 'Herstel!' Daarom is Jezus de Verlosser, de Heiland en de Geneesheer. Door dit herstel kan de schepping zich weer ontwikkelen en haar uiteindelijke bestemming bereiken.

'*Tot ons*' is tot het gehele mensengeslacht, en niet alléén tot de Joden, zoals sommigen menen, 'want de genade Gods is verschenen, heilbrengend voor alle mensen' (Titus 2:11). God heeft de Zoon Jezus niet alleen geheiligd en in de wereld gezonden, maar Hij heeft Hem ook gesteld om alles te beërven. Dit geldt niet alleen voor Jezus, maar ook voor allen die met Hem overwinnen, want 'wie overwint, zal deze dingen beërven' (Openb. 21:7).

Dan staat verder in Openbaring: 'Ik zal hem een God zijn', dat wil zeggen: 'Ik zal in hem spreken' en 'hij zal Me een zoon zijn', evenals Jezus. Wij zijn immers ook erfgenamen van God en mede-erfgenamen van Jezus Christus (Rom. 8:17).

In Deuteronomium 32:8 staat dat God de grenzen der volken gesteld had naar het getal der kinderen Israëls. God groepeerde de naties om het uitverkoren volk. Zo heeft God de 'eeuwen' (de meeste vertalingen spreken hier van 'wereld'), dat zijn de aeonen of scheppingstijdperken, gemaakt door zijn Woord (zijn Zoon) en om Hem gegroepeerd. De gedachte aangaande de Zoon is de leidraad geweest van het goddelijk denken en scheppen. Om dit te bereiken, schiep God eerst de onzienlijke en later de zienlijke wereld. Het Woord behoorde eerst tot de onzienlijke wereld. Het tijdperk vanaf de val tot Jezus was er een van voorbereiding.

3. Deze, de afstraling zijner heerlijkheid en de afdruk van zijn wezen, die alle dingen draagt door het woord zijner kracht, heeft, na de reiniging der zonden tot stand gebracht te hebben, Zich gezet aan de rechterhand van de majesteit in den hoge,

Jezus wordt hier genoemd de afstraling of weerkaatsing van Gods heerlijkheid. Zoals de maan het licht van de zon reflecteert en de nacht verlicht op aarde, zo weerspiegelt Jezus de heerlijkheid

Gods en doorbrak Hij het duister op aarde, 'om hen te beschijnen die gezeten zijn in duisternis en schaduw des doods' (Luc. 1:79).

Het woord 'afdruk' is in het Grieks 'karakter'. Zo vormen diep ingedrukte eigenschappen van de mens zijn karakter. Denk ook aan een stempel, waarin figuren of lettertekens zijn ingebracht. Jezus is de afdruk van God. Wie Jezus kent, kan zich ook een voorstelling maken van de Vader, en wie de Vader kent, kan Hem in Jezus, de Zoon, herkennen. Deze twee passen precies bij elkaar, zoals een stempel volmaakt met zijn afdruk overeenkomt. Wanneer mensen ruzie hebben, kunnen zij door woorden van een leider weer tot elkander gebracht worden en zo wordt de onderlinge band weer hersteld. Op deze wijze handelt ook het goddelijke woord met de verstoorde schepping. Jezus' woorden zijn Gods woorden en zij bezitten kracht en leven. Zij dragen de ganse schepping, zodat deze weer harmonieus bij elkaar gevoegd wordt.

Dit herstel was pas mogelijk toen de schuldenlast van de mensheid was betaald en weggenomen. Eerst heeft de Zoon het werk op aarde, dat de Vader Hem te doen gegeven heeft, voleindigd (Joh. 17:4); daarna betaalde Hij

de schuld en daarna ging Hij heen naar de onzienlijke wereld, waar Hij over alles gesteld werd. De uitdrukking 'de rechterhand' duidt niet alleen op regeringsbevoegdheid, maar God gaf Hem ook de beschikking over zijn kracht en begaafdheden, dat is de Heilige Geest (de rechterhand van God). Deze kan Hij nu uitstorten, want Hij is de doper met de Heilige Geest.

4. zóveel machtiger geworden dan de engelen, als Hij uitnemender naam boven hen als erfdeel ontvangen heeft.

Jezus zegt: 'Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde'. Paulus sprak: 'God gaf Hem de naam boven alle naam' (Fil. 2:9). Wie de naam des Heren, dat is de naam van Jezus, aanroept, wordt behouden. Daarom is Hij machtiger dan de engelen. Deze naam heeft Hij als erfdeel ontvangen. De naam van machthebber in hemel en op aarde komt Hém in de eerste plaats toe en later ook aan allen die in Hem zijn, die dus ook mede-erfgenamen zijn. Van deze erfenis zijn de engelen uitgesloten.

5. Immers, tot wie der engelen heeft Hij ooit gezegd: Mijn Zoon zijt gij; Ik heb U heden verwekt? En wederom: Ik zal Hem tot Vader zijn, en Hij zal Mij tot Zoon zijn.

Nu gaat Paulus met citaten uit het Oude Testament het verschil aantonen tussen de engelen en de Zoon van God met degenen die zijn lichaam vormen, de zonen Gods. Hij toont allereerst aan uit

Psalm 2:7 dat Jezus een zoon van God is, maar zo worden ook de engelen aangesproken ('Op zekere dag nu kwamen de zonen Gods om zich voor de Here te stellen' - Job 1:6).

De woorden 'Ik zal Hem tot Vader zijn, en Hij zal Mij tot Zoon zijn', zijn ontleend aan 2 Samuël 7:14, waar de profeet Nathan tot David spreekt aangaande diens zoon Salomo, een type van de vredekonink die het huis Gods zou bouwen. In deze tweede aanhaling: 'Ik zal Hem tot een Vader zijn' spreekt God dus over een mens. Jezus is de eerste van vele broederen. Hij staat hier voor allen die van Hem zijn en die nog verwekt zullen worden en die zullen opstaan tot een nieuw leven. Deze zonen Gods hebben een tijd lang onder de heerschappij van de boze engelen gezeten, maar zij worden opgewekt om de plaats, die oorspronkelijk voor hen gepland was in de hemelse gewesten, in te nemen. God belooft hier zijn zoon (dus ook Jezus) te leiden, te bewaren en tot God te zijn, of te inspireren.

6. En wanneer Hij wederom de eerstgeborene in de wereld brengt, spreekt Hij: En Hem moeten alle engelen Gods huldigen.

Wij lezen, met de meeste vertalingen: 'Wederom of opnieuw, wanneer Hij de eerstgeborene in de wereld binnenleidt', dus na twee aanhalingen, de derde uit Deuteronomium 32:43 uit de Septuaginta, waar staat: 'Verheug u, gij hemel, te zamen met hem, en laat al de engelen Gods hem aanbidden'. Misschien ziet Psalm 97:7, waar staat: 'Buigt u voor Hem neder, alle gij goden' hier ook wel op. Het woord goden ziet dan op engelen.

Wanneer de engelen Gods Hem eer moeten brengen, voor Hem neerbuigen en Hem als meerdere erkennen, blijkt hier dus uit dat Jezus als mens boven de engelen is gesteld en evenzo wij met Hem. Er staat immers dat zij Hem moeten huldigen, als God zijn Zoon in deze wereld binnenbrengt, dus als mens geboren doet worden.

7. En van de engelen zegt Hij: Die zijn engelen maakt tot winden en zijn dienaars tot een vuurvlam;

In de vorige verzen heeft Paulus duidelijk gemaakt dat God de mens als zoon aanneemt en dat Hij bij de komst van Jezus in de wereld de engelen gebiedt deze te huldigen, dus Hem als meerdere te erkennen en eer te bewijzen.

In dit vers begint de schrijver opnieuw een vergelijking te maken tussen de positie van de engelen en die van de Zoon in de nieuwe schepping. Paulus citeert hier wederom de septuaginta, de Griekse vertaling van de Hebreeuwse bijbel (het Oude Testament). In Psalm 104:4 staat daar: 'Die zijn engelen maakt' geesten en zijn dienstknechten een vlamvend vuur'. Het woord 'wind' en 'geest' zijn vertalingen van hetzelfde Griekse woord 'pneuma'.

Psalm 104 is een natuurgedicht, waar gesproken wordt over de heerlijkheid Gods in de schepping. Het is dan ook geen wonder dat in onze vertaling staat: 'Hij maakt de winden tot zijn boden'. Paulus zet deze tekst over in de geestelijke wereld en zegt: 'En van de engelen zegt Hij' 'Ook hier vinden we weer een duidelijk bewijs dat de onzienlijke dingen uit de zienlijke worden verstaan. Let er ook op, dat er staat: 'Hij maakt de wolken tot zijn wagen' en dat de geestelijke betekenis van deze wolken 'de wolk der getuigen' is, die uit Hebrreeën 12.

Wanneer er staat: 'Laaiend vuur tot zijn dienaren' worden daarmee de boze engelen bedoeld, die ook onderworpen zijn aan de wil van God. De tekst wil dan zeggen dat de engelen dienaren en boden zijn, maar uit het volgende vers blijkt dat de Zoon troonverwerper is.

8. maar van de Zoon: Uw troon, o God, is in alle eeuwigheid en de scepter der rechtmatigheid is de scepter van zijn koningschap.

De mens Jezus is geen dienstknecht, maar gezagsdrager. Hij zit op de troon in alle eeuwigheid; Hij wordt God genoemd, draagt een scepter en heeft een koninkrijk; voorts lezen wij dat Jezus gezalfd is. De aanhaling is uit Psalm 45:7,8, een bruiloftslied voor een koning.

Wij zien duidelijk dat achter de schaduw van het Israëlitische koningschap, zich de werkelijkheid van het nieuwe verbond bevindt. Jezus zit reeds op de troon van God en Hij heeft deze plaats ook gereserveerd voor al de zonen Gods die overwinnen. In Openbaring 3:21 zegt onze Heer tot een strijdende gemeente: 'Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon'. Werd er in de psalm gesproken over de koning als over een god, hoeveel te meer geldt dit nu voor de Zoon die in de onzienlijke wereld in alle aeonen, of eeuwen, voorwerp van verering of aanbidding is. Hij is ook God, omdat Hij door zijn Geest zijn volk inspireert. 'In alle eeuwigheid' bedoelt: in alle tijdperken die nog zullen volgen. De scepter is het teken van de koninklijke waardigheid en heerschappij.

Jezus voert heerschappij naar de wetten en naar het recht Gods. In zijn Koninkrijk worden de wetten Gods gehandhaafd en al wat ervan afwijkt, zal de kracht van de scepter of van de roede ondervinden. Uit Openbaring 2:27 blijkt duidelijk, dat Hij zijn heerschappij met zijn broeders wil delen. Hij geeft hun een ijzeren staf of scepter om de vijanden te verbrijzelen (zie 'De gemeente in de eindtijd', over het woord 'scepter').

9. Gerechtigheid hebt Gij liefgehad en ongerechtigheid hebt Gij gehaat; daarom heeft U, o God, uw God met vreugdeolie gezalfd boven uw deelgenoten.

Van het recht en van de wet Gods heeft Jezus zelf gezegd dat er geen tittel of jota ter aarde zou vallen, en dat Hij gekomen was om wet en profeten te vervullen (Matth. 5:17,18). Ook van de zonen Gods wordt gesproken, dat de eis der wet in hen vervuld zou worden die naar de Geest wandelen (Rom. 8:4).

Wie ongerechtigheid doet, staat in contact met de boze en zal het Koninkrijk Gods niet binnengaan. Hij zal daarentegen steeds meer ongerechtigheid doen (Openb. 22:11). Want zoals God de ongerechtigheid haat, zo staan Jezus en zijn uitverkoren volk negatief tegen alles wat wetteloos is. Omdat Hij de gerechtigheid heeft liefgehad, is Hij gezalfd tot priester en koning der gerechtigheid, naar de ordening van Melchizédek. Jezus is de eerste die met vreugdeolie, of de Heilige Geest, is gezalfd (Hand. 10:38). De engelen ontvingen niet de zalving met de Heilige Geest, hoewel zij in het Koninkrijk Gods verkeren. Deze zalving verheft de mens boven zijn deelgenoten in de hemelse gewesten, dus boven de heilige engelen. De geestelijke mens is de hoogste van alle geestelijke wezens.

10-12. En: Gij, Here, hebt in den beginne de aarde gegrondvest, en de hemelen zijn het werk uwer handen; die zullen vergaan, maar Gij blijft; en zij zullen alle als een kleed verslijten, en als een mantel zult Gij ze oprollen, als een kleed zullen zij ook verwisseld worden; maar Gij zijt dezelfde en uw jaren zullen niet ophouden.

Hier wordt Psalm 102:26-28 aangehaald. In deze verzen is een 'ellendige' aan het woord, die zijn klacht uitstort, maar

die zich vasthoudt aan de Heer. Daardoor weet hij dat hij met zijn kinderen uiteindelijk zal zegevieren en 'veilig wonen'.

Gods gedachten zijn van eeuwigheid en zijn werken zijn bij Hem van eeuwigheid bekend. De grondslag van zijn gedachten en werken is de verheffing van de mens, door deze te zalven met de Heilige Geest en een plaats naast Zich te geven op de troon van het heelal. Het lijkt wel of de boze dit plan verijdelt, maar de dichter gelooft dat God dezelfde blijft en dat zijn plannen niet ten onder zullen gaan, maar gerealiseerd zullen worden en tot in eeuwigheid zullen functioneren.

Vers 10 begint met de belijdenis dat God hemel en aarde gemaakt heeft, maar deze zijn vergankelijk: ze zijn aangetast en beschadigd door het rijk der duisternis, de boze geesten. Deze brengen de schepping in de wetteloosheid en in de vernieling. Dit slijtageproces van hemel en aarde gaat de eeuwen door en in steeds sneller tempo. Daarna komen de bevrijding en de verlossing, want God is Dezelfde. Hij volvoert zijn eeuwig voornemen.

De werken der duisternis zullen opgerold worden als een mantel: het vijandelijke leger wordt door de zonen Gods in hemel en op aarde 'opgerold'. Dan komen er een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, dus komt het herstel van de schepping. Hemel en aarde verwisselen van kleed, zoals de oude mens afgelegd wordt en de nieuwe mens aangedaan. De nieuwe is onvergankelijk en blijft tot in eeuwigheid. Naar Gods plan zijn de Zoon van God en de zonen Gods de overwinnaars tot in eeuwigheid.

13,14. En tot wie der engelen heeft Hij ooit gezegd: Zet U aan mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden gemaakt heb tot een voetbank voor uw voeten? Zijn zij niet allen dienende geesten, die uitgezonden worden ten dienste van hen, die het heil zullen beërven?

Nog één keer doet de apostel een aanhaling uit het Oude Testament om de superioriteit van de Zoon van God en van de zonen Gods te doen uitkomen. Deze aanhaling staat in Psalm 110:1 en wordt ook door Jezus geciteerd in vers 44 van Mattheüs 22. De Heer gebruikt deze tekst om duidelijk uit te laten komen dat Davids zoon ook Gods Zoon is. Hij is dus niet een gewoon mens, maar Hij is ook geen gelijke met de engelen. De zonen Gods zijn niet alleen mensen, maar zij zijn ook 'uit God geboren'. Ze zijn dan ook verheven boven de engelen.

Gods vijanden zijn ook de vijanden van de zonen Gods en dezen zetten hun voeten op die schorpioenen en slangen. Dan blijkt duidelijk dat de zonen Gods autoriteit bezitten boven de boze engelen. Zo worden de vijanden een voetbank gemaakt voor zijn voeten.

Maar ook de heilige engelen vervullen ten opzichte van de zonen Gods een ondergeschikte taak. Zij fungeren als dienende geesten die uitgezonden zijn ten behoeve van de zonen Gods, want dit zijn de mensen die het heil en de heerlijkheid beërven.

HOOFDSTUK 2

1. Daarom moeten wij te meer aandacht schenken aan hetgeen wij gehoord hebben, opdat wij niet afdrijven.

'Daarom', omdat wij weten dat Christus als mens boven de engelen gesteld is en wij met Hem, moeten wij ons steeds meer verdiepen in de nieuwe weg die ons gepredikt is, want anders bereiken wij het doel niet, maar komen in een verkeerde stroom terecht en drijven af. Soms wordt 'afdrijven' vertaald door 'doorvloeien' (Statenvertaling), dat is wegvloeien, zoals water in de grond verdwijnt en niet meer gevonden wordt (2 Sam. 14:14). De Lutherse vertaling heeft: 'Opdat wij niet verloren gaan'. De bedoeling is dus: wanneer wij ons niet nauwkeurig houden aan de waarheid van het evangelie, komen we op een dwaalweg en zullen dan nimmer overwinnaar worden.

2. Want indien het woord, door bemiddeling van engelen gesproken, van kracht is gebleken, en elke overtreding en ongehoorzaamheid rechtmatige vergelding heeft ontvangen,

Meerdere malen wordt in het Nieuwe Testament over de dienst, die de engelen bij de wetgeving verrichtten, gesproken (Hand. 7:53 en Gal. 3:19). Welke taak zij precies in dit gebeuren hadden, weten wij niet. Wel weten wij dat de woorden die God gesproken had, als een tweesnijdend zwaard hebben gewerkt.

Aan de ene kant zegt de Heer: 'Dit is uw leven', maar aan de andere kant volgde op iedere overtreding straf. Denk ook aan de engelen die tot Lot zeiden dat ze niet mochten omzien (Gen. 19:17), terwijl Lots vrouw ongehoorzaam

was en stierf. Een engel sprak bij de geboorte van Simson dat zijn haar niet geschoren mocht worden. Toen hij dit toch door Delila liet afknippen, verloor hij zijn kracht (Richt. 13:5 en 16:19-22). Niet alleen de wet had kracht, maar alle woorden die door de engelen waren overgebracht.

3. hoe zullen wij dan ontkomen, indien wij geen ernst maken met zulk een heil, dat allereerst verkondigd is door de Here, en door hen, die het gehoord hebben, op betrouwbare wijze ons is overgeleverd,

Hoeveel te meer kracht heeft het woord dat door de Zoon gesproken is, die het van zijn Vader ontving. Omdat de Zoon meer is dan de engelen, is zijn woord belangrijker en van meer importantie. Niemand kan daar straffeloos aan voorbijgaan, of met Zijn woorden geen ernst maken, zonder de droevige gevolgen van zijn ongehoorzaamheid te ondervinden.

Het woord van Christus was een boodschap van heil, van heling, van herstel en van afzondering van het kwade. Wie naar zijn woorden niet luistert, wordt niet hersteld. Eerst heeft Jezus deze woorden Zelf doorgegeven, en zijn discipelen, die dag aan dag met Hem rondtrokken, hebben ze gehoord en nu op betrouwbare wijze overgeleverd. Meerdere malen schrijft Paulus in zijn brieven: 'Het woord is betrouwbaar'.

4. terwijl ook God getuigenis daaraan geeft door tekenen en wonderen en velerlei krachten en door de Heilige Geest toe te delen naar zijn wil.

Deze betrouwbaarheid blijkt ook uit de gevolgen die het aanvaarden van het evangelie met zich brengt. Het evangelie van Marcus eindigt: 'terwijl de Heer medewerkte en het woord bevestigde door de tekenen die erop volgden'.

Het is een woord van geest en leven, en ook de tekenen en wonderen werken mede aan het herstel en aan de opbouw. Een teken van herstel is, wanneer een zieke geneest en wanneer een gebondene bevrijd wordt. Wanneer na een bevrijding een genezing plotseling intreedt, spreken wij van een wonder. Ook krachten kunnen zich in natuurlijke banen openbaren, maar ook plotseling iets uitwerken, bijvoorbeeld wanneer water in wijn wordt veranderd of de storm ineens gestild wordt. Wanneer de kracht Gods langzaam doorwerkt, zal alleen de gelovige dit opmerken. Tegenover het geweld van God, het wonder, staat het geweld van de duivel, in vernieling en plotselinge destructie. Ook nu nog is de juiste volgorde: eerst het evangelie prediken en dan zullen de tekenen het ware evangelie volgen.

Het verschil met de 'bedrieglijke wonderen' (2 Thess. 2:9) van de antichrist is dus, dat bij de laatste de wonderen voorop gaan, als introductie van deze zogenaamde wereldleraar. Dit geldt ook voor zijn aanhangers. Bovendien zijn de bedrieglijke wonderen er niet op gericht om de mens Gods voort te brengen, die tot alle goed werk volmaakt is toegerust (2 Tim. 3:16).

Om dit doel te bereiken, schenkt God bovendien de Heilige Geest. Er is sprake van 'distributies' van de Heilige Geest. Het is de wil van God dat deze over de gehele gemeente verdeeld worden en dat ieder zal ontvangen waarnaar hij zich uitstrekt 'naar de mate des geloofs dat God aan elkeen in het bijzonder heeft toebedeeld' (Rom.

12:3). Het geloof en de genadegaven hangen met elkander samen. Het is Gods bedoeling dat in de gemeente alle gaven tot openbaring komen en gedistribueerd worden over de gehele gemeenschap.

Wij merken op, dat er staat dat wij allermeeest naar de gave der profetie moeten ijveren, omdat het spreken van de woorden Gods voor een ieder nodig is, zoals Petrus zegt: 'Laat al uw woorden, woorden Gods zijn' (1 Petr. 4:11).

5. Want niet aan engelen heeft Hij de toekomstige wereld, waarvan wij spreken, onderworpen.

De apostel heeft eerst meegedeeld dat wij als kinderen Gods, in Christus zijnde, boven de engelen zijn gesteld. Nu gaat hij nog verder. Dit geldt niet alleen voor het heden, maar dit zet zich ook in de toekomst voort, wanneer wij met Christus de bewoonde wereld zullen herstellen en regeren. Dit geldt dus voor het duizendjarige rijk en voor de nieuwe aarde.

De gemeenteleden worden dan de leidlieden en 'heilanden' voor de mensen in de toekomstige aeonen (tijdperken) (Obadja21). De geestelijke gaven worden nú ontwikkeld om later volledig te functioneren. Daarom worden ze de krachten der toekomstige eeuw genoemd (Hebr. 6:5). Wij zoeken dus nu nog geen heerschappij en macht op aarde, maar alleen in de geestelijke wereld.

6, 7. Maar, iemand heeft ergens betuigd, zeggende: Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt, of des mensens zoon, dat Gij naar hem omziet? Gij hebt hem voor een korte tijd beneden de engelen gesteld, met heerlijkheid en eer hebt Gij hem gekroond,

Ook van bovenstaande waarheid in vers 5 wordt in het Oude Testament gesproken. Wanneer de psalmist in Psalm 8:4-6 de mens vergelijkt met de grootheid van de gehele schepping, roept hij vol verwondering uit: 'Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt?' ' want hij weet welk een hoge rang en autoriteit God de mens heeft toegedacht: 'Gij hebt hem bijna goddelijk gemaakt'. In de septuaginta staat hiervoor: 'Gij hebt hem voor een korte tijd beneden de engelen gesteld'. Als natuurlijk mens stond de menselijke geest op gelijk niveau met de engelen. God had hem heerschappij gegeven op de aarde, maar niet in de hemelse gewesten. Daar waren alleen de engelen machthebbers, onder de aartsengelen.

Door de zonde kwam de mens onder de heerschappij van de boze engelen. Hij was beneden de engelen gesteld, maar niet voor altijd. God heeft hem verlost door Jezus Christus en deze is de eerste mens die heerschappij heeft in de hemelse gewesten en die met eer en heerlijkheid gekroond is. Hij is de eerste aan wiens voeten God alle dingen onderworpen heeft, maar Hij zal vele zonen tot dezelfde heerlijkheid leiden.

8. alle dingen hebt Gij onder zijn voeten onderworpen. Want bij dit: alle dingen hem onderworpen, heeft Hij niets uitgezonderd, dat hem niet onderworpen zou zijn. Doch thans zien wij nog niet, dat hem alle dingen onderworpen zijn;

Door de zondeval is de mens beneden de engelen gekomen en de boze engelen proberen hem onder hun heerschappij te brengen en te houden. Dit is evenwel niet voor eeuwig, maar voor een korte tijd. Wanneer iemand

zich bekeert, ontworstelt hij zich aan die heerschappij van de boze machten en is er vreugde bij de engelen Gods, die hun dienende taak kunnen gaan verrichten.

Door de doop des Geestes krijgt zo'n mens allereerst heerschappij in de hemelse gewesten en komen de boze machten onder zijn voeten. Met deze heerschappij in de onzienlijke wereld keert ook terug het geschikt zijn om te heersen over de zienlijke wereld, zoals God in Genesis 1:28 gezegd had.

Bij de opstanding van de mens volgt het herstel van de ganse schepping, die om onzentwille onder de heerschappij van de vijand ligt.

Jezus is als oudste broeder ons op deze weg der heerlijkheid voorgegaan. Hij heeft het doel bereikt en heeft alle macht in hemel en op aarde. Heerlijkheid en eer zijn zijn deel. Vervuld is: 'Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt en God is in Hem verheerlijkt' (Joh. 13:31). De eer die Hij ontvangen heeft, is; dat Hij nu de naam heeft boven alle naam en is gezeten aan de rechterhand Gods. De Vader is in Hem verheerlijkt, omdat Jezus het doel van het plan Gods bereikt heeft. Al wat Jezus nu reeds ontvangen heeft, belooft Hij ook aan zijn volgelingen die in zijn voetsporen wandelen en die overwinnen zoals Hij overwonnen heeft.

Noemt Psalm 8 alleen de zienlijke dingen die aan de mens onderworpen zijn, in het nieuwe verbond ontvangt de mens ook macht over de gehele vijandelijke legermacht.

9. maar wij zien Jezus, die voor een korte tijd beneden de engelen gesteld was vanwege het lijden des doods, opdat Hij door de genade Gods voor een ieder de dood zou smaken, met heerlijkheid en eer gekroond.

Bij de volgelingen van Jezus zien wij nog niet deze volle machts- en krachtontplooiing geopenbaard. Het is nog in een ontwikkelingsstadium. Wij worden van dag tot dag vernieuwd en wij groeien ook gestadig naar Hem toe. Bij Jezus heeft dit evenwel zijn beslag gekregen. De hoofdzin in vers 9 luidt: 'Maar wij zien Jezus met eer en heerlijkheid gekroond'. Voor een korte tijd was Hij ook beneden de engelen gesteld, toen Hij de schuldenlast der wereld op Zich genomen had, toen alle ongerechtigheid op Hem aanliep (Jes. 53:6).

Toen hebben in zijn lijden de machten der duisternis en die van de dood over Hem geheerst. De dood voerde toen heerschappij over Hem (Rom. 6:9). Jezus heeft dit lijden ondergaan met een doel, namelijk de barrière van de zondeschuld wegnemen, opdat de genade Gods alle mensen kon bereiken. 'Want de genade Gods is verschenen, heilbrengende voor alle mensen' (Titus 2:11). Bij zijn herrijzenis was deze taak volbracht. Jezus had de sleutels van dood en dodenrijk. Hij is de laatste rechtvaardige geweest, die onder de heerschappij van de dood geweest is. 'Wie in Hem gelooft, zal de dood niet aanschouwen noch smaken' (Joh. 8:51).

10. Want het voegde Hem, om wie en door wie alle dingen bestaan, dat Hij, om vele zonen tot heerlijkheid te brengen, de Leidsman hunner behoudenis door lijden heen zou volmaken.

Het kwam overeen met het plan Gods. Hij heeft alle dingen geschapen tot zijn eer. Hij leidt en volvoert zijn plan om zijn uiteindelijk doel te bereiken. God voert Jezus, die Hij gesteld had tot een leidsman om vele mensen te behouden, tot heerlijkheid. Dit geschiedt langs de weg van lijden, opdat Jezus zo tot een volmaakt

uitvoerder ervan zou worden. Een onderdeel van Gods plan was het vormen van een koninklijk priestergeslacht, door wie Hij verder handelend kon optreden. Jezus was hun tot overste gesteld en moest hen uit de duistere wereld het Koninkrijk Gods binnenleiden. Het wegnemen van de zondes Schuld was als het openen van een deur, waardoor de weg vrij kwam.

11. Want Hij, die heiligt, en zij, die geheilgd worden, zijn allen uit een; daarom schaamt Hij Zich niet hen broeders te noemen,

Heiligen betekent afzonderen van het kwaad, helen en apart stellen. Hij die heiligt is dus Jezus en zij die geheilgd worden, zijn zonen Gods. Zij zijn allen uit God geboren, dus 'uit één'. Daarom kan Jezus Zich oudste broeder noemen, de eerste onder vele broeders. Ook schaamt Hij Zich daar niet voor, omdat zij overwinnaars mogen zijn, gelijk Hij overwonnen heeft.

12. en Hij zegt: Uw naam zal ik aan mijn broeders verkondigen, in het midden der gemeente zal ik U lofzingen;

Om deze gedachten te bevestigen, citeert de apostel Paulus Psalm 22:23, waar over het lijden van Christus gesproken wordt. Reeds tijdens zijn leven heeft Jezus Gods naam bekend gemaakt: 'Ik heb uw Naam geopenbaard aan de mensen, die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt' (Joh. 17:6). Ook staat er in Johannes 1:18: 'Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, die aan de boezem des Vaders is, die heeft Hem doen kennen'. Ook is letterlijk vervuld dat Jezus temidden van zijn broeders de lofzang

zong. Dit zal wel meerdere malen gebeurd zijn, maar wij lezen het in Mattheüs 26:30 en Marcus 14:26.

13. en wederom: Ik zal op Hem vertrouwen, en wederom: Ziehier ik en de kinderen, die God mij gegeven heeft.

Hier is een aanhaling uit het danklied van David in 2 Samuël 22:3, welke in onze nieuwe vertaling luidt: 'Bij wie ik schuil'. De apostel wil hiermee zeggen, dat Jezus het lijden is doorgegaan in vertrouwen op God en schuilende bij de Vader. Als overwinnaar kan Hij zeggen: 'Ziehier Ik en de kinderen die Gij Mij gegeven hebt', een aanhaling uit Jesaja 8:18. Deze kinderen zijn zijn loon, die God Hem uit de wereld gegeven heeft (Joh. 17:6 en 9). Deze kinderen 'zijn de vreugde die voor Hem weggelegd was' (Hebr. 12:2).

14,15. Daar nu de kinderen aan bloed en vlees deel hebben, heeft ook Hij op gelijke wijze daaraan deel gekregen, opdat Hij door zijn dood hem, die de macht over de dood had, de duivel, zou onttronen, en allen zou bevrijden, die gedurende hun ganse leven door angst voor de dood tot slavernij gedoemd waren.

De kinderen waarover gesproken wordt, waren mensen van vlees en bloed. Om hun leidsman te worden en om hun schuld weg te nemen, moest Hij mens worden teneinde in hun plaats te kunnen sterven, om zodoende de straf te dragen die zij verdiend hadden. Hij moest ingaan in het rijk van de dood, om daar de tegenstander te onttronen en diens macht over degenen die gerechtvaardigd waren door het bloed van Jezus, weg te nemen. Daardoor was voor hen die in Christus geloofden

en die zijn offer aanvaardden het dodenrijk toegesloten en het Koninkrijk Gods geopend.

God had gezegd: 'De ziel die zondigt, zal sterven'. Ieder die Gods Woord ernstig neemt, zal dit oordeel en deze straf vrezen. Deze verwachting van de straf des doods jaagt schrik aan. Het geloof in Jezus neemt deze vrees weg. Zij die gebukt gingen voor de angst van de dood, worden vergeleken met slaven, die door hun Meester bevrijd werden. Zij waren immers gedoemd of veroordeeld om onder de heerschappij van de koning des doods te komen, dus onder zijn slavernij te verkeren, geketend en 'in banden' des doods. Niet alle mensen die buiten de verlossing van Jezus Christus staan, zijn bewust bang voor de dood. Dit komt omdat zij de woorden van God niet serieus nemen. Jezus nam de angst weg bij degenen die wel geloven in straf en dood, maar ook het evangelie van herstel aangenomen hebben.

16. Want over de engelen ontfermt Hij Zich niet, maar Hij ontfermt Zich over het nageslacht van Abraham.

De duivel is ongehoorzaam geworden aan God en hij is in de waarheid niet staande gebleven. Hij is de kant van de leugen opgegaan. Hij is gevallen en God heeft hem voor eeuwig verstoten. De mens is ook ongehoorzaam geworden. Hij heeft ook de weg der waarheid verlaten en de leugen geloofd. Hij is ook gevallen, maar God heeft hem niet verstoten. Het kwaad is in de duivel zelf opgekomen en daarom kan hij niet verlost worden van de boze. De mens is door verleiding bezweken en wanneer hij van de boze verlost is, kan God hem weer herstellen en gebruiken. De leer van de erfzonde zegt dat ook de mens in wezen en van nature verdorven is, maar dan zou ook voor hem geen redding mogelijk zijn. De erfzondeleer is

een duivelse inspiratie om de mens gelijk te schakelen met de boze.

Hoewel God door Jezus Christus de weg om het Koninkrijk Gods binnen te gaan voor alle mensen opengesteld heeft en het zijn wil niet is dat één verloren gaat, worden alleen zij behouden die geloven. Alleen die geloven in het Woord van God en in zijn plan, zijn kinderen van Abraham en worden behouden. Zij worden van alle vijanden verlost en behoeven ook geen angst voor de dood te hebben.

17. Daarom moest Hij in alle opzichten aan zijn broeders gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en getrouw hogepriester zou worden bij God, om de zonden van het volk te verzoenen.

Gods woord van herstel, van ontferming en van heil, is vlees geworden en heeft onder ons gewoond. God heeft opnieuw een man in de wereld gebracht die in alle opzichten gelijk was aan alle andere mensenkinderen. Jezus werd door de Vader Zelf op volmaakte wijze geheiligd, zodat Hij afgezonderd bleef van het kwaad. Hij is in alles zijn broeders gelijk geworden, uitgenomen de zonde. In Jezus, die voortkwam uit het menselijke geslacht, heeft God getoond dat de mens niet wezenlijk verdorven was. Ook op Hem kwamen de verleidingen, de verzoeken en de verdrukkingen aan, en Hij weet dus wat dit voor een mens betekent, maar de Heer is hiervoor nooit bezweken.

Als een onbevlekt lam stierf Hij voor de overtredingen van zijn volk. Na zijn opstanding werd Hij de hogepriester, dat is degene die tussentreedt en de zonde van het volk verzoent. Doordat de volheid der godheid in Hem woont

en Hij het uitgedrukte beeld van God is, is Hij barmhartig en getrouw, twee eigenschappen die de bijbel vele malen aan God toeschrijft.

18. Want doordat Hij zelf in verzoeking en geleden heeft, kan Hij hun, die verzocht worden, te hulp komen.

Als mens staat Jezus niet vreemd tegenover de list en de pressies van de boze. Hij weet wat voor lijden dit meebrengt voor ieder die God zoekt. Hij kan een aangevochtene te hulp komen door in hem zoveel kracht van de Heilige Geest te openbaren, dat de beproefde ertegen bestand is, want er staat: 'Want Hij zal met de beproeving ook voor de uitkomst zorgen, zodat gij ertegen bestand zijt' (1 Cor. 10:13).

Zo maakt Hij zijn volk sterk in de strijd en kan Paulus zeggen: 'Zeer gaarne zal ik dan in zwakheden nog meer roemen, opdat de kracht van Christus over mij kome' (2 Cor. 12:9). In 1 Petrus 1:5 staat: 'U die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid'.

HOOFDSTUK 3

1. Daarom, heilige broeders, deelgenoten der hemelse roeping, richt uw oog op de apostel en hogepriester onzer belijdenis, Jezus,

De hoofdzin is: *'Daarom richt uw oog op Jezus,'* want Hij heeft onze zondesschuld weggenomen, heeft ons verlost van de machten der duisternis, geeft de kracht, door de Heilige Geest te schenken, en doet ons hopen op de heerlijkheid. Paulus spreekt tot heilige broeders. Broeder wil zeggen: kind van de hemelse Vader en heilige broeder is hij, die heil, heling of herstel, ervaren heeft. Deze heilige broeders hebben een roeping in de onzichtbare wereld om met God te verkeren en de boze te bestrijden, alsmede mede-arbeider van God te zijn, evenals Paulus was. Wanneer ze op iets anders gaan zien dan op Jezus, zullen ze hun roeping niet kunnen vervullen. Jezus wordt hier nauwkeurig geïdentificeerd. Hij is de apostel, dit wil zeggen: de gezondene des Vaders en de hogepriester die zij belijden om heilig en volmaakt te worden.

2. die getrouw is jegens Hem, die Hem heeft aangesteld, evenals ook Mozes getrouw was in geheel zijn huis.

Van Jezus getuigt de apostel dat Hij getrouw is jegens de Vader die Hem aangesteld heeft tot het bouwen van een tempel Gods in de Geest. Reeds op aarde heeft Hij getrouw de gedachten van God doorgegeven en de verkregen opdrachten vervuld. Hij zal ook verder getrouw de taak uitvoeren die de Vader Hem heeft gegeven. De Openbaring noemt Hem de getrouwe Getuige. Een getuige spreekt over iets wat hij gezien heeft en wat hij weet. Dit deed Jezus van de Vader en van de dingen aangaande het

Koninkrijk der hemelen. Mozes had ook opdracht een huis te bouwen: een volk Gods op deze aarde te verzamelen en te leiden, en verder een aardse tabernakel te bouwen als een woonplaats voor de heiligheid en heerlijkheid des Heren.

3. Want Hij is zoveel groter heerlijkheid dan Mozes waardig gekeurd, als de bouwmeester hoger eer geniet dan het huis.

De vergelijking zoals deze in onze vertaling staat, past niet in het verband en gaat ook mank. De bedoeling van de vergelijking is, dat Jezus zoveel meer eer toekomt dan Mozes, als zijn huis meer eer heeft dan het huis dat Mozes bouwde. Jezus is immers een leider van een volk in de hemelse gewesten en de bouwmeester van een tempel Gods in de geest, terwijl Mozes de leider was van een natuurlijk volk hier op aarde en de bouwmeester van een aardse tabernakel. Het hemelse is hoger en blijvend, het aardse is lager en tijdelijk. Ik lees dus het vers zo: 'Want deze ene is meer heerlijkheid dan Mozes waardig gekeurd, naar verhouding het huis dat hij bouwt meer eer heeft'.

4,5. Want elk huis wordt door iemand gebouwd, maar de bouwmeester van alles is God. Nu was Mozes wel getrouw in geheel zijn huis als dienaar om te getuigen van hetgeen gesproken zou worden, maar Christus als Zoon over zijn huis.

Elk huis wordt door iemand gebouwd. Mozes bouwde een huis en Jezus bouwt een huis. Maar de opperbouwmeester, de ontwerper van alles is God. Beide huizen waren in zijn gemaakt bestek

opgenomen. Toch was er een groot verschil: wat Mozes bouwde, was slechts een schaduw, een getuigenis, een maquette van wat later komen zou. Door de wetten en de ceremoniën die Mozes aan het volk Israël gaf en waardoor hij hen afscheidde van alle andere volken, kunnen we leren over de plannen die God in de onzienlijke wereld had, en die Jezus moest uitwerken. Mozes bouwde als dienstknecht, maar Jezus als zoon en erfgenaam. De dienaar of knecht Mozes bleef niet eeuwig in zijn huis, maar de Zoon blijft er eeuwig (Joh. 8:35). Mozes leefde en bouwde onder een volk van dienstknechten, maar Jezus leeft en bouwt onder een volk van zonen (Gal. 4:1-7).

6. Zijn huis zijn wij, indien wij de vrijmoedigheid en de hoop, waarin wij roemen, tot het einde onverwrikt vasthouden.

Wij zijn de levende stenen waarmee Jezus het geestelijke huis bouwt. Ook wij zullen in het huis blijven, indien wij vasthouden aan hetgeen ons in genade geschonken is. Wanneer wij blijven in het geloof, behoeven wij onze vrijmoedigheid niet te verliezen, ook niet in verdrukking en in benauwdheid. Ook de hoop op de heerlijkheid (Col. 1:27) moeten wij onverwrikt vasthouden, omdat Christus in ons woont door zijn Geest. De verdrukker en aanklager wil ons juist onze vrijmoedigheid en onze hoop ont-futselen.

7-9. Daarom, gelijk de Heilige Geest zegt: Heden, indien gij zijn stem hoort, verhardt uw harten niet, zoals bij de verbittering, ten dage van de verzoeking in de woestijn, waar uw vaders Mij verzochten door Mij op de proef te stellen, hoewel zij mijn werken zagen, veertig jaren lang;

In deze brief merken we de logische opbouw en volgorde op. Het woordje 'daarom' en 'want' komen we geregeld tegen. Het een volgt uit het andere. Het is mogelijk de goddelijke waarheden op een rijtje te leggen. 'Daarom' in vers 7 wijst terug op het heerlijke huis, dat de Heer aan het bouwen is, maar ook op vers 3 in hoofdstuk 2: 'Hoe zullen wij dan ontkomen, indien wij geen ernst maken om de genade en het heil te aanvaarden, die de Heer ons aanbiedt'.

Wij moeten dit alles in het geloof aanvaarden, het vasthouden en ernaar leven. Wanneer we dit niet doen, hebben wij, hoewel de beloften aan ons geschonken werden, er toch geen deel aan en er geen profijt van. Als waarschuwing brengt de apostel de geschiedenis van het volk Israël in herinnering. In 1 Corinthiërs 10:11 staat: 'Dit is hun overkomen tot een voorbeeld voor ons en het is opgetekend ter waarschuwing voor ons, over wie het einde der eeuwen gekomen is'.

De schrijver haalt dan de woorden aan, die de Heilige Geest de psalmist inspireerde aangaande deze dingen in Psalm 95:7-11. Hier waarschuwt God het volk Israël ook reeds om zich niet te verharden, maar in geloof de beloften des Heren aan te grijpen. In de woestijn hadden zij de belofte, dat God hen brengen zou in het land Kanaän, het land der ruste, dat zij beëerven zouden. Maar bij Massa en Meriba, toen de beproeving kwam en er geen water was, lieten zij de twijfel toe in het hart, door te zeggen: 'Wij en onze kinderen zullen in de woestijn omkomen'. Zo provoecerden zij de Heer met de woorden: 'Is Hij in ons midden of niet?' (Ex. 17:7).

Wanneer het dus tegenliep, twijfelden zij aan de aanwezigheid van God. Wel een bekend verschijnsel

onder vele christenen. Ze zijn dan alles kwijt. Ze hadden geen geloof en vertrouwen.

In Psalm 95 roept de psalmist op, de Heer te lofprijzen, te aanbidden en te vertrouwen dat Hij zijn volk leidt. En 'wie lof offert, eert Mij, en baant de weg dat Ik hem Gods heil doe zien' (Ps. 50:23). God kan zijn volk alleen leiden, voeren en opvoeden, als het in Hem gelooft en Hem gehoorzaam is.

Nu haalt de apostel dit ook aan voor hen die Jezus hebben aangenomen. Dezen hebben ook rijke beloften ontvangen, maar die betreffen het hemelse Kanaän, een land der ruste, en de hemelse erfenis. De volgelingen van Jezus zijn deelgenoten van een hemelse roeping. Maar de Heer kan dit alleen in hen waarmaken en voor hen realiseren, wanneer zij de stem die ze gehoord hebben, geloven en gehoorzamen.

De deelgenoten der hemelse roeping mogen geen twijfelingen in hun hart toelaten, ook al worden de omstandigheden moeilijk, want daardoor komen de machten der duisternis binnen en wordt hun hart verhard. Zij zullen de Heer dan niet langer volgen in gehoorzaamheid. Jezus herinnerde zijn discipelen in Mattheüs 13:15 aan de woorden van de profeet Jesaja. Deze sprak over een vetlaag op het hart. Een verhard hart en een hart door een vetlaag omgeven, zijn ongeschikt om de beloften vast te houden.

De Hebreeënschrijver wijzigt uit Psalm 95 de woorden Meriba in verbittering en Massa in verzoeking. Massa betekent letterlijk beproeving of verzoeking en Meriba twist. Door hun verharding en ongehoorzaamheid stelden de Israëlieten God op de proef, of Hij zijn beloften aan Abrahams zaad niet teniet zou doen en dit gehele volk verderven, maar de Heer zou dit nimmer doen, want zelfs

toen Hij voorstelde het volk Israël uit te roeien, wilde Hij uit Mozes, een zoon van Abraham, een nieuw volk doen geboren worden (Num. 14:12).

Zo had God bij de zondvloed niet het gehele menselijke geslacht doen omkomen, maar uit Noach en diens gezin de mensheid opnieuw opgebouwd. God heeft de tijd! Op deze wijze heeft God ook in Jezus een geheel nieuw mensengeslacht geformeerd, terwijl Hij toen het natuurlijke zaad van Abraham zijn aparte positie afnam en het bij de andere volken voegde. Toch had het volk Israël veertig jaar lang in de woestijn door machtige tekenen en wonderen de kracht en de heerlijkheid des Heren gezien, waarmee God getuigde dat het werkelijk zijn bedoeling was om de beloften aan zijn volk waar te maken. Zo heeft God aan de beloften van het nieuwe verbond getuigenis gegeven door tekenen en wonderen en velerlei krachten en door de Heilige Geest toe te delen naar zijn wil (2:4), als een onderpand van de hemelse erfenis.

10. daarom heb Ik een afkeer gekregen van dit geslacht en Ik heb gezegd: Altijd dwalen zij met hun hart, en zij hebben mijn wegen niet gekend,

Alleen door geloof en vertrouwen kan men de Heer behagen, maar door verbittering, twijfel en negativisme, krijgt God een afkeer, dat wil zeggen: keert Hij zich af, omdat Hij met zulke verharde en ongehoorzame mensen niets bereiken kan. God zegt: 'Altijd dwalen zij met hun hart': zij houden Gods Woord niet vast, maar ze geloven de leugen. Deze mensen kenden het plan Gods niet en als zij het kenden, hielden zij het niet voor ogen met volharding. De weg Gods gaat dikwijls door moeilijke omstandigheden heen, maar voert altijd naar het doel. Zij kenden Gods wegen of zijn methoden niet, die de

beproevingen en moeilijkheden toelaten om het volk sterk te maken in de geestelijke strijd.

11. zodat Ik gezworen heb in mijn toorn: Nooit zullen zij tot mijn rust ingaan!

Gods toorn is zijn afkeer, waardoor de mens losgelaten en overgegeven wordt aan de opdringende machten der duisternis (zie Rom. 1, waar gesproken wordt over: God gaf ze over!). Dit ongehoorzame, verharde volk zou het beloofde Kanaän niet beërven. Zo is het ook in het nieuwe verbond. Wanneer wij het doel Gods niet voor ogen houden, zullen wij de hemelse erfenis niet in bezit kunnen nemen.

Voor Israël was Kanaän het land der rust. Daar zou, verlost van de vijanden, een ieder onder zijn vijgenboom en wijnstok kunnen leven. Voor Israël dat in Kanaän binnenkwam, was beloofd, dat wanneer zij aan God vasthielden, zij in deze rust zouden blijven. De Heer zou hen dan bewaren, beveiligen en zegenen. Ook het volk van God van het nieuwe verbond in de hemelse gewesten, mag rusten en zich verblijden in de beloften Gods, want Hij die het beloofd heeft, is getrouw. Hij zal het ook doen. Wat de boze ook mag proberen in de weg te leggen, Gods trouw, en zijn beloften falen niet.

12. Ziet toe, broeders, dat bij niemand uwer een boos, ongelovig hart zij, door af te vallen van de levende God,

Tweemaal werd in het oude verbond gewaarschuwd dat bij volharding in ongeloof en ongehoorzaamheid, het volk niet in de rust zou ingaan. De eerste maal was dit bij Massa en Meriba in de woestijn en later herhaalt David

deze waarschuwing in Psalm 95, toen Israël al eeuwen lang in Kanaän leefde.

Nu past Paulus hetzelfde principe toe op de gemeente van het nieuwe verbond. Hij spreekt tot broeders, tot mensen die zich bekeerd hadden en die kinderen Gods zijn en die tot de gemeente behoorden. Toch waarschuwt hij dezen dat zij zichzelf moeten onderzoeken of zij wel in het geloof staan en of hun hart niet boos is, dit is verbonden met machten der duisternis.

Bij het volk Israël was het immers zo geweest dat het uit Egypte trok en in gehoorzaamheid door de Rode Zee gegaan was. Toen geloofde het nog, maar als ze in de woestijn kwamen, er geen water vonden en hun brood opraakte, lieten ze Gods beloften los en zagen alleen op de omstandigheden. Zij begonnen te morren en aan Mozes de schuld van de ellende te geven. Zij geloofden slechts voor een tijd, zoals Jezus in een gelijkenis hierover sprak. Het zaad was bij hen in steenachtige aarde gekomen en toen verdrukking en vervolging kwam terwille van het woord en van de belofte, kwam het volk terstond ten val (Matth. 13:21). Ook hier spreekt de apostel over afvallen van de levende God.

13. maar vermaant elkander dagelijks, zolang men nog van een heden kan spreken, opdat niemand van u zich verharde door de misleiding der zonde;

De remedie die Paulus geeft om zover niet te komen, is: vermaant elkander dagelijks of zoals in 10:24 gezegd wordt: 'Laten wij op elkander acht geven om elkaar aan te vuren tot liefde en goede werken'. Wanneer het volk murmureerde, betekende dit dat het negatief stond tegenover God; de vermaning moet erop gericht zijn, dat

het hart weer gezuiverd wordt van alle negativisme en gereinigd van alle ongerechtigheid, zodat iemand weer met een ongeveer geloof en een goed geweten voor Gods aangezicht kan leven (1 Tim. 1:5).

Paulus voegt eraan toe: zolang men nog van een heden kan spreken, zolang de mogelijkheid van bekering er nog is, zolang de mens de tijd er nog voorheeft, zolang hij nog niet volkomen in de greep van de boze is en door de misleiding der zonde totaal verhard. De machten der duisternis misleiden de mens door de dwaling en wanneer de leugenmachten in het mensenhart infiltreren, verhardt het hart.

14. want wij hebben deel gekregen aan Christus, mits wij het begin van onze verzekerdheid tot het einde onverwrikt vasthouden.

Paulus waarschuwt hier tegen de gedachte dat de redding en verlossing dusdanig zou zijn, dat er geen afval meer mogelijk is, dat wanneer men eenmaal deel uitmaakt van het lichaam van Christus, men dit automatisch zou blijven. Maar het lichaam is een levend organisme en iedere cel die dood is, verhardt, en wordt weggestoten uit het weefsel. De voorwaarde is, dat de christen in de woorden Gods blijft, de beloften vasthoudt en de hoop die deze beloften wekken, niet loslaat.

Het begin van onze verzekerdheid is het geestelijk fundament dat in ons leven gelegd is (Hebr. 6:1). Hierop mogen wij immers bouwen en een tempel Gods doen verrijzen. Wanneer twijfel komt, omdat er verdrukking en vervolging zijn, om des woords wil, wordt het fundament losgelaten. Dan zegt men twijfelend met het volk Israëls in de woestijn: 'Is de Here in ons midden of niet?' (Ex. 17:7).

Zo bleek het ongeloof van Israël tevens uit de vraag: 'Zou Hij ook brood kunnen geven of vlees verschaffen aan zijn volk in de woestijn?' Let erop dat de Heer telkens krachtig moest ingrijpen (Ps. 78:17-37).

15. Als er gezegd wordt: Heden, indien gij zijn stem hoort, verhardt uw harten niet zoals bij de verbittering.

God spreekt tot zijn volk door zijn woord en geeft hun beloften. Deze had het volk in de woestijn en ook in Kanaän en deze heeft de gemeente in de hemelse gewesten. Tegenover Gods Woord, zijn beloften en toezeggingen, kon het volk óf zich positief opstellen óf negatief vragen: 'Waar blijft de vervulling dan?' In de gemeente kan men ook op dezelfde wijze reageren. Wij weten dat door volharding en geloof de beloften gerealiseerd worden.

16. wie waren het dan, die, hoewel zij de stem gehoord hadden, God verbitterden? Waren dat niet allen, die onder Mozes uit Egypte waren uitgegaan?

Wie provoceeden God, dit wil zeggen daagden God uit om in te grijpen? Wie waren het die er als het ware om vroegen dat God zijn kracht zou openbaren? Die niet langer konden wachten? Die ook Gods dienstknechten Mozes en Aäron in hun provocaties betrokken en hen verdacht maakten, door te zeggen: 'Ze hebben ons in de woestijn gebracht om ons daar te laten sterven', terwijl deze leiders alleen de opdracht van de Heer vervulden. Zo werden Mozes en Aäron verdacht gemaakt en beschuldigd.

De schrijver wijst erop dat deze opstandigen geen heidenen waren, maar tot het verbondsvolk behoorden, die in eerste instantie de beloften Gods gekregen en ook aanvaard hadden. Zij hadden ook deelgenomen aan het Pascha en het bloed op de deurposten had hen beveiligd. Zij waren in gehoorzaamheid achter Mozes en Aäron uitgetrokken. God had hen door een machtige arm geleid. Ze waren door de Rode Zee gegaan en hadden de overwinning op hun vijanden in lofliederen bezongen.

17-19. En van wie heeft Hij een afkeer gehad, veertig jaren lang? Was het niet van hen, die gezondigd hadden en wier lijken in de woestijn lagen? Aan wie anders zwoer Hij, dat zij tot zijn rust niet zouden ingaan, dan aan hen, die ongehoorzaam geweest waren? Zo zien wij, dat zij niet konden ingaan wegens hun ongeloof.

Waren zij maar gelovig en gehoorzaam gebleven, dan had God zijn beloften aan hen kunnen vervullen. Dan had Hij in de woestijn honingbeken doen vloeien uit de rotssteen en daar zelfs vette tarwe doen groeien (Ps. 81:16 en 17). Toen het volk zich van God afkeerde, liet Hij het heengaan in de verstoktheid (Ps. 81:13).

Hij keerde Zich van hen af. Ongehoorzame kinderen zijn niet te leiden en onopvoedbaar, noch in het natuurlijke noch in het geestelijke leven. Het gevolg was dat de ongehoorzamen het doel niet bereikten en in de woestijn stierven, want zonder geloof is het onmogelijk God te behagen en ongehoorzaamheid is de zonde der toverij, dus een verbinding met boze geesten.

HOOFDSTUK 4

1. Laten wij daarom op onze hoede zijn, dat niemand van u, terwijl nog een belofte van tot zijn rust in te gaan bestaat, de indruk zou wekken achter te blijven.

Opnieuw is God bezig een volk uit te leiden, maar nu een nieuwtestamentisch, dat het hemelse Kanaän, het Koninkrijk Gods, binnentrekt. Op wonderlijke wijze heeft Hij het losgemaakt uit Egypte, het diensthuis der zonde, en het gebracht in het Kanaän des lichts. Jezus heeft beloofd dat zijn volk daar het heil zal ervaren en de heerlijkheid met Hem delen. Velen denken nu dat hun niets meer kan gebeuren, maar de Hebreëenschrijver zegt hier duidelijk, dat ook nu nog de mogelijkheid bestaat om achter te blijven, om niet mee verder te trekken, zoals ook het grootste deel van het volk Israël in de woestijn achterbleef. Zo woonde ook een groot gedeelte van het volk in de dagen van David wel in Kanaän, maar de beloofde zegen en de beloofde rust ervoer het niet vanwege zijn ongeloof en ongehoorzaamheid. Het hield God niet in gedachtenis.

Er is een groot gedeelte van de christenheid dat zich wel bekeerd heeft, dat wel uitgetrokken is uit het diensthuis van de zonde, maar niet leeft in de hemelse gewesten. Het hoopt eenmaal in de hemel te komen. Hun burgerschap is dus niet in de hemel, maar hun woonplaats blijft in de zichtbare wereld, uitgebeeld door het verblijf van Israël in de woestijn. Anderen weten zich wel overgezet in de hemelse gewesten, maar ze leven daar in ongehoorzaamheid en in ongeloof. Zij missen de rust van het Koninkrijk Gods met zijn vrede, gerechtigheid en blijdschap.

2. Want ook ons is het evangelie verkondigd evenals hun, maar het woord der prediking was hun niet van nut, omdat het niet met geloof gepaard ging bij hen, die het hoorden.

Israël dat uit Egypte trok, had beloften. Aan dit volk was een blijde boodschap, dus een evangelie gebracht. Zij zouden komen in een land, overvloeiende van melk en honing. Israël in Kanaän had rijke beloften (lees Deuteronomium 28:1-14). Zij geloofden evenwel niet in de woorden en vielen af van hun Heer, omdat zij hun vertrouwen op de afgoden stelden, wier dienst hun vleselijke begeerten tolereerde. Jezus brengt opnieuw een evangelie, doch met betere beloften, rijker inhoud en hoger doel, maar ook wij zullen in geloof ons moeten blijven richten op Gods beloften voor het nieuwe verbond, opdat het ons niet verga als het oude bondsvolk.

3. Want wij gaan tot de rust in, wij, die tot geloof gekomen zijn, zoals Hij gesproken heeft: gelijk Ik gezworen heb in mijn toorn: Nooit zullen zij tot mijn rust ingaan, en toch waren zij werken van de grondlegging der wereld af gereed.

Wij zijn tot geloof gekomen, dat wil zeggen: wij hebben het zoenoffer van Jezus aanvaard en op grond daarvan geloven wij dat onze schuld vergeven is en dat wij rechtvaardigen geworden zijn. Door het geloof hebben wij ook de belofte des Vaders, de doop in de Heilige Geest, ontvangen. Wanneer wij vertrouwen op de leiding van de Heilige Geest en gehoorzamen aan het Woord Gods, het pad der gerechtigheid en de weg der waarheid verder gaan, zullen wij in volkomen rust, van al onze vijanden verlost, Hem dienen en zonder vrees verder trekken.

Toch zullen er vele christenen zijn, die de rust Gods niet ingaan en het einddoel des geloofs nimmer zullen bereiken. God heeft van eeuwigheid zijn plan gemaakt en Hij werkt volgens een gemaakt bestek. Hij gaat alleen verder met degenen die zich houden aan zijn woord en zich voegen naar zijn plan. Hij is eenmaal verder gegaan met Noach, 'een man onder zijn tijdgenoten, die rechtvaardig was en wandelde met God'. Hij ging verder met Jozua en Kaleb, omdat zij volkomen trouw bleven aan de Heer (Joz. 14:8,9) en met de strijdvaardige jeugd.

De Heer ging verder met David, een man naar Gods hart, en met diens nageslacht, toen de tien stammen afvielen. In het nieuwe verbond begon God met Jezus. Daarna met de discipelen en met de eerste gemeente, 'die bleef volharden bij het onderwijs der apostelen' (Hand. 2:42). Maar in deze tekst moet Paulus de Hebreëen al waarschuwen, dat het gevaar voor ongelof en ongehoorzaamheid voor de deur lag voor degenen die Gods methode en manier van handelen niet kennen. Zo staat in Psalm 95:10 en 11: 'Het is een volk, dwalende van hart, en zij kennen mijn wegen niet. Daarom heb Ik gezworen in mijn toorn: tot mijn rustplaats komen zij niet!' Dwalen betekent: het geloof in Gods Woord loslaten en zich door omstandigheden of leugens laten misleiden.

4,5. Want Hij heeft ergens van de zevende dag aldus gesproken: En God rustte op de zevende dag van al zijn werken; en hier wederom: Nooit zullen zij tot mijn rust ingaan.

In zes dagen of zes scheppingstijdperken heeft God alles gemaakt. In de eerste periode formeerde God de levenloze schepping en in de tweede periode de levende. In deze levende schepping legde Hij de mogelijkheid van

ontwikkeling, groei en ontplooiing, zodat ze eenmaal aan zijn plan kon beantwoorden. Zo heeft Hij de mens gemaakt en in hem de mogelijkheid gelegd zich gaaf en wetmatig te ontplooien en te zijner tijd zich te ontwikkelen tot een geestelijk mens, passend en geschikt voor de gemeenschap met God.

'God rustte' betekent dat Hij afwachtte, zoals een landman die het koren heeft gezaaid, uitziet naar een goede oogst. God rustte van al zijn scheppingswerken, dus komt er niets nieuws meer bij, maar met hetgeen Hij geschapen heeft, zal Hij zijn ganse doel bereiken. Doch slechts met degenen die in Hem geloven en Hem gehoorzamen. De ongelovigen en ongehoorzamen zijn onopvoedbaar en brengen geen vrucht voort en God geeft hen prijs.

6,7. Aangezien nog te wachten is, dat sommigen tot die rust zullen ingaan, en zij, die het evangelie eerst ontvangen hebben, niet ingegaan zijn wegens hun ongehoorzaamheid, stelt Hij wederom een dag vast, heden, als Hij door David na zo lange tijd spreekt, zoals boven gezegd werd: Heden, indien gij zijn stem hoort, verhardt uw harten niet.

Het volk Israël dat uit Egypte trok, had rijke beloften ontvangen, maar door ongeloof en verharding van het hart is het overgrote deel niet in het beloofde land gekomen. Velen zijn wel ingegaan en zij hebben geleefd en gewerkt, maar hebben zij de rust, de vrede en de overvloed van Kanaän wel ontvangen? Wanneer dit waar was, had David zo lange tijd na de intocht het volk niet behoeven te waarschuwen: verhardt uw harten niet!

Dit is hetgeen ook het volk Gods in het nieuwe verbond nog te wachten staat. Sommigen zullen zich aan zijn

woord houden en tot zijn rust ingaan en anderen, die ook het evangelie aangenomen hebben, zullen afvallen wegens hun ongehoorzaamheid. Maar God laat nog een waarschuwing horen. Zoals Hij ten tijde van David sprak: 'Heden, verhardt uw harten niet', zo zegt de Heilige Geest ook nu tot degenen die Gods woord gehoord hebben en Gods plan kennen: 'Verhardt uw harten niet', dit wil zeggen: laat niet toe dat de boze het zaad van het woord Gods wegpikt en laat geen machten toe die verleugenen en die van het plan Gods afvoeren. Jezus sprak: 'Komt tot Mij allen die vermoeid en belast zijt (blijft in mijn woord) en Ik zal u rust geven'.

8,9. Want indien Jozua hen in de rust gebracht had, zou Hij niet meer over een andere, latere dag gesproken hebben. Er blijft dus een sabbatsrust voor het volk van God.

De rust in Kanaän, waarin Jozua het volk bracht en waar ieder in vrede kon leven onder zijn wijnstok en vijgenboom, was slechts een schaduw van de rust, waarin Jezus het volk Gods leidt. Dit is de sabbatsrust van Gods volk, dat zij geen vertrouwen en geen verwachting hebben in hun eigen werken, maar wat hun rechtvaardiging betreft, geloven in Jezus, en wat de ontplooiing en groei van hun leven betreft, vertrouwen op de kracht van de Heilige Geest waarin Jezus hen gedoopt heeft. God kon rusten, omdat Hij wist dat het leven tot ontwikkeling zou komen, en wij mogen rusten, omdat Gods Geest in ons het leven geeft.

10. Want wie tot zijn rust is ingegaan, is ook zelf tot rust gekomen van zijn werken, evenals God van de zijne.

De sabbatsrust voor het joodse volk betekende voor hen in de natuurlijke wereld een ontspanning na het volbrengen van een zesdaagse arbeid. De sabbatsrust voor het geestelijke Israël betekent de ontspanning nadat Jezus de verzoening der zonden tot stand gebracht had. Een ieder die in het volbrachte werk van Jezus gelooft, ontvangt vrede met God en gaat in tot Zijn rust. Wie het offer van Christus aanvaard heeft en daardoor tot rust gekomen is, behoeft zich geen inspanningen meer te getroosten om zich met God te verzoenen. Offers en ceremonieën zijn in het nieuwe verbond nutteloos, omdat God het volbrachte werk van Jezus aanvaardde. Hij rust daarin en heeft dit gehonoreerd, door aan zijn Zoon alle macht in hemel en op aarde toe te delen. De Vader heeft aan zijn Zoon macht gegeven over alle vlees, om aan al wat Hem gegeven is, eeuwig leven te schenken (Joh. 17:2).

11. Laten wij er dus ernst mede maken om tot die rust in te gaan, opdat niemand ten val kome door dit voorbeeld van ongehoorzaamheid te volgen.

Wie tot Gods rust wil ingaan, moet geloven in zijn woorden en gehoorzaam zijn aan zijn opdrachten, of zoals Jezus het uitdrukte: in Hem blijven, dat is in zijn woorden blijven (Joh. 15:7). De rust is de zekerheid in iedere omstandigheid, dat hetgeen de Heer gesproken heeft, waar is en dat de beloften die Hij gegeven heeft, zeker gerealiseerd zullen worden. Wij zullen telkens getest worden of wij volharden, hoe ook de situatie moge zijn en wat voor aanvallen wij ook te verduren hebben. Wie aarzelt, twijfelt, in paniek geraakt, of overmeesterd wordt door leugenmachten of door zondemachten, komt ten val. Hij

bereikt het doel niet. Het ongeloof en de opstandigheid van Israël zijn voor ons opgetekend tot lering en 'ter waarschuwing voor ons, over wie het einde der eeuwen gekomen is' (1 Cor. 10: 11).

12,13. Want het woord Gods is levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard en het dringt door, zo diep, dat het vaneenscheidt ziel en geest, gewrichten en merg, en het schift overleggingen en gedachten des harten; en geen schepsel is voor Hem verborgen, want alle dingen liggen open en ontbloot voor de ogen van Hem, voor wie wij rekenschap hebben af te leggen.

Het is Gods bedoeling, aan de mens het eeuwige leven te schenken, en zijn woord is daarop gericht. Het wordt vergeleken met een zaad dat groeit en zich ontwikkelt in het hart van degene die gelooft. Het woord heeft ook kracht om te scheppen en te herscheppen. Door het woord van God zijn de hemel en de aarde gemaakt. Er staat ook: 'Hij zond zijn woord en genas hen', dat is de herschepping (Ps. 107:20). Wie het woord van God door het geloof in zich opneemt, laat de eeuwige gedachten van God met de mens, in zich toe. Dit woord doet wat God behaagt en volbrengt datgene waartoe Hij het zendt (Jes. 55:11).

Het woord is ook scherp als een zwaard, want het scheidt goed en kwaad vaneen, licht en duisternis. Het beïnvloedt niet alleen het uitwendige leven, maar het dringt door in het innerlijke leven van de mens. Het werkt ontdekkend in het zielenleven. Het denken en het gevoelsleven die misbruikt en beschadigd zijn door de machten der duisternis, worden door het woord vernieuwd en het verkeerde en het zondige worden weggedaan. De wil richt zich op God. Ook de geest wordt door het woord van God

losgemaakt van de leugenmachten en zo wordt de inwendige mens gezuiverd en vernieuwd. Het geloofsleven wordt op de waarheid van God gericht en door de kennis van goed en van kwaad, die het woord van God bijbrengt, worden de zinnen geoefend. Niet alleen wordt in de onzienlijke, innerlijke mens het goede gescheiden van het kwade, maar ook het lichaam ondervindt de heilzame werking van het woord van God, dat zelfs genezing brengt in de verborgenste delen van het lichaam, in gewrichten en merg.

Wanneer het levende en krachtige woord van God in de mens functioneert, is hij in staat de overleggingen en de gedachten die in hem opkomen, te schiften en te sorteren. Wanneer een gedachte in hem opkomt, kan hij onmiddellijk door het woord controleren of de ingeving door God of door de boze geïnspireerd werd. Gods Geest geeft dan de kracht om het goede te behouden en het kwade te verwerpen en af te stoten.

Er is een foutieve uitleg die zegt dat de geest van de ziel gescheiden wordt, de gewrichten van het merg en de overleggingen van de gedachten. Een ieder kan begrijpen dat het Gods bedoeling niet is de mens op deze wijze door zijn woord te ontleden en te beschadigen.

Gods woord brengt wel een scheiding aan, maar alleen tussen goed en kwaad, en wel in ieder deel van het mensenleven. In de ganse schepping gebeurt niets dat voor Gods oog verborgen blijft. Hij weet wat in de mens is en welke geest aanwezig is. Men kan de gemeenschap met boze geesten wel camoufleren voor de mensen, maar niet voor God. Hij vraagt niet alleen rekenschap van wat wij gedaan en gesproken hebben, dus wat naar buiten is getreden, maar ook wat wij in ons gedachteleven hebben toegelaten.

14. Daar wij nu een grote hogepriester hebben, die de hemelen is doorgedaan, Jezus, de Zoon van God, laten wij aan die belijdenis vasthouden.

Zoals de hogepriester inging in het heilige der heiligen om verzoening te doen voor de zonde van het volk, zo is Jezus als de grote hogepriester ingegaan in het hemelse heiligdom om verzoening te doen voor de zonde van de gehele wereld. Dit woord moeten we vasthouden, want dit is de grond van onze rechtvaardigmaking. Wij moeten dit in alle omstandigheden vasthouden. Van Jezus staan hier twee dingen: dat hij de Zoon van God is, want Hij was uit God geboren en had geen enkel contact opgenomen met de machten der duisternis. Hij was een vlekkeloos lam. Verder wordt gezegd dat Hij de hemelen is doorgedaan. Ten eerste was Hij tijdens zijn leven op aarde reeds in het Koninkrijk der hemelen. Er staat in Johannes 3:13 (Statenvert.): 'De Zoon des mensen die in de hemel is'. Daar nam Hij deel aan de strijd tussen God en satan. Daar overwon Hij.

Toen Hij de schuld der wereld op Zich nam, kwam Hij in het rechtsgebied en onder de macht van satan. Hij daalde af in het dodenrijk en als een vervloekte kwam Hij in de diepste delen van de afgrond. Hij leerde daar de diepte van satan kennen. Hij zegt dan ook later: 'Ik heb de sleutels van dood en dodenrijk'. Uit ervaring heeft Hij het klimaat en de gedachten van de afgrond leren kennen. Maar de dood kon Hem niet houden en bij zijn doortocht naar het licht, passeerde Hij Abrahams schoot. Als overwinnaar verlost Hij toen de rechtvaardigen van het oude verbond uit het dodenrijk. Toen voer Hij op naar de hemel en in het Koninkrijk Gods nam Hij de plaats in, die voor Hem als overwinnaar en als mens Gods bestemd was, namelijk de

troon van de Vader. Vermaand wordt, deze belijdenis voortdurend vast te houden tegenover de aanklager, namelijk dat wij zulk een grote hogepriester hebben die onze schuld betaalde met zijn eigen bloed en die ons vooring naar het doel.

15. Want wij hebben geen hogepriester, die niet kan medevoelen met onze zwakheden, maar een, die in alle dingen op gelijke wijze als wij is verzocht geweest, doch zonder te zondigen.

Jezus zegt van Zichzelf dat hij door de Vader geheiligd en in de wereld gezonden was (Joh. 10:36). Zijn Vader in de hemel heeft Hem zowel in de zienlijke als in de onzienlijke wereld op volmaakte wijze beschermd. In de zienlijke bijvoorbeeld, door Hem te beveiligen tegen het geweld van de duivel, toen deze Hem wilde vermoorden door middel van Herodes. Ongetwijfeld heeft satan meerdere malen in de jeugd van Jezus een aanslag op Hem gepleegd, maar de Vader beschermde Hem door zijn engelen. Als Hij om deze bijstand bad, kreeg Hij ze. Ook in de onzienlijke wereld werd Hij verzocht, maar Hij is nooit op de verleiding van de boze ingegaan. Hij groeide op en 'nam toe in wijsheid en grootte en genade bij God en de mensen' (Luc. 2:52).

Hij was gehoorzaam aan zijn ouders, ook een bewijs dat hij niet gebonden was. Nadat Hij met de Heilige Geest gedoopt was, wist Hij alle verleidingen te weerstaan met Gods woord en met de kracht die in Hem was. De verzoeking in de woestijn is hiervan een voorbeeld. Denk ook aan de verzoeking van satan door middel van Petrus, die Hem het lijden wilde besparen en aan de verzoeking door Johannes en Jacobus, die Hem tot geweld wilden aanzetten, zodat Hij vuur uit de hemel zou moeten laten

dalen, toen de Samaritanen weigerden Hem onderdak te verschaffen. Ook bedreigde de boze zijn lichaam. Soms nam men stenen op om Hem te doden, wilde men Hem van de steilte werpen, of beraamde men plannen om Hem te doden. Dan was Hij hieraan gestorven, maar niet naar de Schriften, aan het kruis.

Jezus weet dus welk een kracht van verleiding, pressie en geweld vanuit het rijk der duisternis op de mens uitgeoefend kan worden. Als hogepriester, dit wil zeggen als degene die tussen God en de mens getreden is om de schuld van de mens te verzoenen, heeft Hij in zijn lijdensstrijd de gehele legermacht van de vijand moeten weerstaan. Wanneer wij nu aangevallen worden, kan Hij met ons meevoelen en weet Hij ook hoeveel kracht er nodig is, om de boze te overwinnen en buiten zich te houden. Hijzelf is nooit onder de verleiding en onder de druk van de vijand bezwaken. Daarom was Hij zonder zonde en had geen enkele schuld in de onzienlijke wereld. Onze schuld ontstaat, wanneer wij bezwijken en wél zondigen.

Door zijn Heilige Geest geeft Hij de kracht om de boze te weerstaan, zodat wij tegen de pressie en de verleidingen bestand zijn.

16. Laten wij daarom met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid ontvangen en genade vinden om hulp te verkrijgen te gelegener tijd.

Uit deze wetenschap putten wij de vrijmoedigheid om tot God te naderen, wanneer wij hulp nodig hebben. Wanneer wij de kracht en de bescherming van de Heer verwachten, zal Deze ook de genadegaven overvloedig in ons uitstorten, want Hij heeft de heerschappij in de hemel en

op de aarde. Hij is genadig en barmhartig en helpt ons op de juiste tijd. Het enige wat wij moeten doen, is, het geloof op Hem vestigen, niet vrezen en de moed niet verliezen. Hij geeft ons met de beproeving ook de uitkomst of de kracht om stand te houden en om te overwinnen.

HOOFDSTUK 5

1. Want elke hogepriester, die uit de mensen genomen wordt, treedt voor de mensen op bij God, om gaven en offers te brengen voor de zonden.

De apostel gaat eerst terug naar de bedéling der schaduwen, die in zijn tijd nog in Jeruzalem functioneerde, maar die in wezen al had afgedaan. De hogepriester in het oude verbond was een gewoon mens, van gelijke beweging als zij voor wie hij het zoenoffer brengen moest. De priesters brachten de gewone brand- en slachtoffers voor het volk, maar eenmaal per jaar ging de hogepriester met het bloed van een volkomen lam het heilige der heiligen binnen om verzoening te doen voor de zonde van het volk, die het in onwetendheid bedreven had.

2-5. Hij kan tegemoetkomend zijn jegens de onwetenden en dwalenden, daar hij ook zelf met zwakheid omvangen is, die hem verplicht evenzeer als voor het volk, voor zichzelf offers voor de zonden te brengen. En niemand matigt zichzelf die waardigheid aan, doch men wordt ertoe geroepen door God, zoals immers ook Aaron. Zo heeft ook Christus Zichzelf niet de eer toegekend hogepriester te worden, maar Hij, die tot Hem sprak: Mijn Zoon zijt Gij; Ik heb U heden verwekt;

Deze hogepriester was zelf ook een zondaar. Hij was zelf ook menigmaal zwak geweest en bezweken voor verleidingen en verdrukkingen. Dit stemde hem mild ten opzichte van de overtredingen van anderen. Het offer dat hij bracht, deed hij ook ten behoeve van zichzelf. Hij was een medezondaar. Niet iedere Israëliet, zelfs niet iedere leviet of priester kon voor zichzelf en voor anderen

verzoening doen, maar de man die dit deed, moest door God hiervoor speciaal geroepen zijn. De eerste die God hiervoor verkoos, was Aäron, en later telkens een uit diens nageslacht.

Opvallend is dat Jezus niet tot het hogepriesterlijk geslacht behoorde en zelfs niet uit Levi stamde. Een speciale roeping van God had Hem aangewezen tot hogepriester in de hemelse gewesten. Jezus heeft Zichzelf niet uitgekozen, maar het was de wil des Vaders. Als lam dat ten brandoffer diende en als hogepriester die in het hemelse heiligdom inging, zei Hij: 'Uw wil geschiede!'

God sprak tot Hem: 'Mijn Zoon zijt Gij; Ik heb U heden verwekt'. 'Heden' is evenals in hoofdstuk 4:7 het: 'heden der genade'. Nu heeft God zijn Zoon in de wereld gebracht. De volheid des tijds, het einde van de oude bedéling, is het heden der genade en de aanvang van een nieuwe tijd, het aanbreken van het nieuwe verbond. Voordat dit verbond in werking kon treden, moest eerst alle schuld verzoend zijn.

6. zoals Hij ook op een andere plaats spreekt: Gij zijt priester in eeuwigheid naar de ordening van Melchizédek.

In Psalm 110 wordt al geprofeteerd dat deze hogepriester niet zal zijn naar de ordening van Aäron, dus volgens natuurlijke afstamming, maar naar de ordening van Melchizédek, dus rechtstreeks door God geroepen als koning en hogepriester. Een schaduw van dit priesterschap had Melchizédek, de koning van Salem. Deze wordt in hoofdstuk 7 nader besproken.

7,8. Tijdens zijn dagen in het vlees heeft Hij gebeden en smekingen onder sterk geroep en tranen geofferd aan Hem, die Hem uit de dood kon redden, en Hij is verhoord uit zijn angst, en zo heeft Hij, hoewel Hij de Zoon was, de gehoorzaamheid geleerd uit hetgeen Hij heeft geleden,

Tijdens zijn omwandeling op aarde heeft Jezus het dikwijls moeilijk gehad onder de verdrukkingen, maar Hij wist de weg tot ontkoming. Hij zocht deze, door in te gaan in de hemelse gewesten. Ook Hij heeft altijd hulp gevonden te bestemder tijd. Het was voor Hem niet altijd gemakkelijk en Hij voerde een intense geestelijke strijd en aan het einde van zijn leven, inzonderheid in Gethsémane, toen Hij de schuldenlast der wereld op Zich nam, werd zijn strijd zeer zwaar. In zijn contact met de Vader, dus in zijn gebeden, begon Hij te smeken of Deze de drinkbeker aan Hem wilde laten voorbijgaan. Er kwam een grote angst voor de dood, in wiens klimaat Hij naar de inwendige mens zou gaan verkeren.

Deze doodssfeer was volkomen in strijd met heel zijn menselijk wezen. Zijn zielenleven kwam in opstand en dit openbaarde zich zelfs in zijn lichaam, waarlangs het zweet ter grootte van druppelen bloed, neersijpelde. Hij wist dat nooit een mens als overwinnaar voorgoed uit het dodenrijk was teruggekeerd, maar Hij wist ook dat de Vader Hem kon redden door de kracht van de Heilige Geest die in Hem woonde. In dit vertrouwen kon Hij rustig gaan en tenslotte zijn geest overgeven aan de hoede van de Heilige Geest, dus 'in handen van zijn Vader'.

Hij is verhoord, want God heeft Hem opgewekt en door de kracht van de Heilige Geest is Hij opgestaan. Maar in deze diepe weg heeft Hij, behalve dat Hij de zonde verzoende, ook Zelf iets geleerd, namelijk in Gods plan te vertrouwen en op diens kracht te steunen en gehoorzaam te blijven in

de allermoeilijkste situatie en Zich niet te laten verleiden tot negatieve gedachten en belijdenissen.

9,10. en toen Hij het einde had bereikt, is Hij voor allen, die Hem gehoorzamen, een oorzaak van eeuwig heil geworden, door God aangesproken als hogepriester naar de ordening van Melchizédek.

Op deze wijze werd Hij niet alleen een oorzaak van redding en schuldvergeving, maar ook een voorbeeld hoe wij voor eeuwig behouden kunnen worden, door te blijven gehoorzamen en te blijven geloven in het plan Gods en kracht te putten uit de Heilige Geest. Door deze daad verdiende Hij de titel 'hogepriester voor eeuwig', en wel een hogepriester in de hemelse gewesten, die rechtstreeks door God geroepen was en deze roeping en verkiezing had vastgemaakt (2 Petr. 1:10).

11. Hierover hebben wij veel te zeggen, maar het is moeilijk uit te leggen, omdat gij traag zijt geworden in het horen.

'Hierover', dus over de hemelse gewesten, over de geestelijke werkelijkheid, waarvan God afbeeldingen of schaduwen op aarde gegeven had, zou Paulus nog veel kunnen vertellen, want als schriftgeleerde had hij grote kennis van het Oude Testament en als discipel van het Koninkrijk der hemelen had hij een duidelijke visie, zodat het voor hem mogelijk was achter de schaduw de werkelijkheid te zien. Hij zou de Hebreëen dienaangaande heel wat kunnen vertellen, maar het was zeer moeilijk voor hem deze kennis bij te brengen, want ze waren traag geworden in het horen. Paulus doet deze joden hetzelfde verwijt als Jezus aan de Emmaüsgangers. Ook die werden

onverstandigen en tragen van hart genoemd. De Hebreëen waren hardleers en hadden niet het vermogen om zijn onderwijzing met geestelijke oren op te nemen.

12. Want hoewel gij, naar de tijd gerekend, leraars behoort te zijn, hebt gij weer nodig, dat men u de eerste beginselen van de uitspraken Gods leert, en gij hebt nog melk nodig en geen vaste spijs.

Toch is het niet zo dat het alles nieuw voor hen was, want ze hadden de boodschap en visie al zo lang gehoord, zodat ze eigenlijk zelf wel onderricht hadden moeten kunnen geven. Ze hadden al leraars kunnen zijn, maar van alles wat hun gezegd was, hadden ze zo weinig opgestoken dat de apostel eigenlijk weer van voren aan beginnen moest om hun het evangelie te verkondigen. Met de volle raad Gods kon hij bij hen nog niet terecht. Zij waren nog steeds als kleine kinderen, die met melk gevoed moeten worden en het hogere en het meerdere nog niet kunnen verdragen. Ze konden de vaste spijzen nog niet verwerken.

13,14. Want ieder, die nog van melk leeft, heeft geen weet van de rechte prediking: hij is nog een zuigeling. Maar de vaste spijs is voor de volwassenen, die door het gebruik hun zinnen geoefend hebben in het onderscheiden van goed en kwaad.

Ieder die bij de eerste beginselen blijft staan, bij het fundament of een gedeelte ervan, is als een zuigeling en dus nog niet bekwaam om een ander iets te onderwijzen. Merk op dat tegenwoordig zoveel predikers, evangelisten en zendelingen uitgaan, die helemaal niet, of nog niet geheel gefundeerd zijn.

De vaste spijs zijn de machtige beloften die God geeft aan hen, die in de geestelijke strijd overwinnen en die volwassenen zijn, dit wil zeggen die volkomen zijn toegerust en in wie de Heilige Geest zijn gaven tot ontplooiing heeft gebracht. Denk eens welke beloften de apostel Johannes neerschrijft voor de zeven gemeenten, wier leden overwinnen. Deze volwassenen zijn in de strijd geoefend en sterk geworden en zij weten goed en kwaad te onderscheiden.

Wanneer er staat: 'Ze hebben door het gebruik hun zinnen geoefend', is dit een beeld. Zoals wij ons in de natuurlijke wereld oriënteren door middel van onze zintuigen om het goede van het kwade te onderscheiden, zo oefent de inwendige mens zich erin om te onderscheiden wat uit het rijk des lichts en wat uit het rijk der duisternis komt.

HOOFDSTUK 6

1-3. Laten wij daarom het eerste onderwijs aangaande Christus laten rusten en ons richten op het volkomene, zonder opnieuw het fundament te leggen van bekering van dode werken en van geloof in God, van een leer van dopen en van oplegging der handen, van opstanding der doden en van een eeuwig oordeel; en dat zullen wij doen, indien God het vergunt.

Niettegenstaande het lijkt of ze het eerste onderwijs nog niet helemaal verwerkt hebben, wil Paulus toch doorgaan. Voor hen die afvallen is dit elementaire onderwijs niet meer nodig. Het zal hen toch niet helpen (vers 4-6). Paulus ziet er geen heil meer in langer bij het fundament te blijven stilstaan.

Hij raadt zijn lezers aan, nu het volmaakte te zoeken, en zich te richten op de geestelijke volwassenheid. De tempel Gods ontstaat niet plotseling, wordt niet kant en klaar bij het sterven geschonken, of bij de wederkomst des Heren wanneer het vernederde lichaam veranderd wordt in een verheerlijkt, maar het gebouw verrijst door een gestadige groei. Ten behoeve van zijn joodse lezers geeft de apostel nu een summier overzicht van de eerste beginselen van het christendom, dus van het fundament, waarop de tempel Gods wordt gebouwd. Zonder de volgende grondslagen is een stevige, geestelijke opbouw onmogelijk.

Bekering. Er is een verandering des harten nodig, een blikverandering met als gevolg een totale vernieuwing van de onzichtbare, innerlijke mens. Dit gold ook voor de godvruchtige jood. Op de Pinksterdag vermaande de apostel Petrus reeds zijn volksgenoten: 'Bekeert u'. Zij moesten zich bekeren van dode werken, waarvan zij heil

verwachtten; dit betekende dat zij de oudtestamentische gebruiken, wetten en inzettingen moesten loslaten. Deze hadden immers in het nieuwe verbond hun betekenis verloren. Zij moesten de werkelijkheid kiezen voor de schaduw. Beking is de eerste daad van de mens, die de gehoorzaamheid aan de satanische machten opzegt en die zijn geest richt op Jezus Christus, de redder, de verlosser, de hersteller en de vernieuwer van het leven, zodat dit aan Gods doel gaat beantwoorden.

Geloof in God. Een eigenschap van de menselijke geest is, dat deze door zijn geloof iets uit de onzichtbare wereld grijpen kan, want 'het geloof is de zekerheid der dingen die men hoopt, en het bewijs der dingen die men niet ziet' (Hebr. 11:1). Het ware geloof aanvaardt het bestaan van God en zoekt Hem ernstig (Hebr. 11:6). Door het geloof in diens woord neemt de mens de gedachten Gods over. Hij komt ermee in contact en wordt ermee doordrenkt. Op deze wijze wordt zijn gedachteleven veranderd en vernieuwd. Het geloof in de schuldvergeving en in de reiniging door het bloed van Jezus bewerkt de wedergeboorte en door deze vernieuwing van denken komt de mens in het Koninkrijk Gods. Het volgen van Jezus bestaat in het overnemen van zijn gedachten en het dienovereenkomstig handelen.

Een leer van dopen. Het woord 'dopen' is hier geen werkwoord, maar het meervoud van het zelfstandige naamwoord 'doop'. Wij noemen dan:

a. *De doop in water.* Met deze doop beeldt de mens in de zienlijke wereld uit, wat met hem in de onzienlijke wereld gebeurd is. De waterdoop is dus zijn getuigenis. Zijn wedergeboorte was de overgang van de duisternis naar het licht, van de dood naar het leven. Dit proces wordt niet uitgebeeld door een besprenkeling, maar door het gaan in

het watergraf en door het verrijzen. Wanneer de dopeling zich overgeeft om ondergedompeld te worden, geeft hij daarmee zijn oude mens in het watergraf prijs. Bij het oprijzen uit het water belijdt hij, dat hij gebroken heeft met de machten der duisternis, dat hij gerechtvaardigd is en dat hij een begin gemaakt heeft met een nieuw leven. Bij de waterdoop belijdt hij voor God en de mensen, voor heilige en gevallen engelen, dat hij voor Jezus gekozen heeft.

b. *De doop met de Heilige Geest.* Ten einde bekleed te worden met 'kracht uit de hoge' en als geestelijk mens te kunnen overwinnen, is het nodig om met de Heilige Geest gedoopt te worden. Dan kunnen de geestelijke begaafdheden zich in de mens ontwikkelen, waardoor hij de boze geesten kan weerstaan en de vrucht van de Heilige Geest voortbrengen. Zonder deze hemelse kracht is het niet mogelijk in de voetsporen van Jezus te wandelen. Alleen door deze doop wordt men bekwaam gemaakt te werken aan het herstel aller dingen op dezelfde wijze als Jezus dit gedaan heeft. Deze zegt immers: 'Indien Ik door de Geest Gods de boze geesten uitdrijf, dan is het Koninkrijk Gods over u gekomen' (Matth. 12:28). De doop met de Heilige Geest kan vergeleken worden met een huwelijk tussen Gods Geest en de menselijke geest. Het is het ontvangen van de 'Leraar ter gerechtigheid' die ons in de volle waarheid wil en kan onderwijzen.

c. *De doop in vuur.* In Mattheüs 3:11 staat dat Jezus de dooper is met de Heilige Geest, maar ook met vuur. Toen Hij gedoopt was in water en in de Heilige Geest, leidde de laatste Hem naar de woestijn, om verzocht te worden van de duivel (Matth. 4:1). Zo laat de Heer ook toe dat zijn volgelingen aangevallen worden door de boze geesten, uitgebeeld door vuur. Zoals een ingenieur een brug zwaar laat belasten om het draagvermogen te testen, zo doet de

Heer dit ook met allen die als overwinnaar uit de geestelijke strijd willen komen. Het is een verdrukking ter wille van het woord dat men gelooft. Het vuur in zijn verterende werking is te vergelijken met de verdervende invloed van de boze geesten. Wanneer de vijand aanvalt en ons tracht te beschadigen en te vernietigen, hebben wij evenwel de belofte dat de kracht in ons groter is en deze pressie kan weerstaan. Goud is kostbaar goed, maar wanneer het in het vuur gelouterd is, wordt het zuiverder en reiner. Daarom wordt tot de gemeente gezegd: 'Ik raad u aan van Mij te kopen goud, dat in het vuur gelouterd is'. (Openb. 3:18). Men kan bij de Heer beproefd goud kopen, dat is geloof dat in de vuurgloed der beproeving van onedele bijmengsels is ontdaan, dat standhoudt in alle omstandigheden en tegenover de leugenmachten bij de waarheid volhardt.

Oplegging der handen. Deze is evenals de doop in water, een uiterlijk teken van iets dat in de onzienlijke wereld gebeurt. Wanneer men in de zichtbare wereld iemand de handen oplegt, betekent dit dat men zich geestelijk één met hem maakt. Men identificeert zich met hem. Wanneer men iemand de handen oplegt in de naam van Jezus, claimt men zo'n persoon voor het Koninkrijk Gods en draagt de vrede, de gerechtigheid en de blijdschap van dit rijk op hem over. Dit wil voor de geclaimde persoon dus zeggen dat bevrijding, herstel en vervulling met de Heilige Geest zijn deel worden. Op deze wijze kan een kind van God ook een zegen ontvangen bij de voorbereiding tot een geestelijke arbeid. Wanneer men, naar voorbeeld van Jezus zelf, aan kinderen de handen oplegt, betekent dit voor de kleinen een bescherming in de geestelijke wereld tegenover de wetteloze boze geesten die hen aanvallen, en een overdracht van een bijzondere zegen. Jezus sprak dat

het voor zulke geheiligde kinderen gemakkelijk is om het Koninkrijk Gods binnen te gaan (Matth. 19:14).

De leer van de opstanding der doden. Dit is de belangrijkste pijler waarop het christendom rust. Zij betreft de totale mens naar lichaam, ziel en geest. Dit vernieuwingsproces begint bij de bekering en bij de wedergeboorte en eindigt bij het functioneren met een verheerlijkt, geestelijk lichaam, zowel in de zienlijke als in de onzienlijke wereld. Deze opstanding vangt dus aan bij het leggen van het fundament van het christelijke geloof en wordt voltooid bij de lichamelijke herrijzenis. De opstanding der doden is dus een proces waaraan een wedergeboren mens deel heeft en dat zich in zijn leven voltrekt (Openb. 20:6).

Een eeuwig oordeel. Dit betekent een eeuwige scheiding tussen goed en kwaad. Ook dit is een proces, waardoor de mens tot volkomenheid gebracht wordt. Er is geen verzoening mogelijk tussen licht en duisternis, tussen wat God toebehoort en wat van de duivel is. Jezus Christus brengt In zijn volk 'het oordeel tot overwinning' (Matth. 12:20). Daarom begon Hij met de overste dezer wereld buiten te werpen en te verdrijven (Joh. 12:31). Dit betekent dus dat de mens door de kracht van de Heilige Geest gescheiden en verlost wordt van de boze. Wanneer door deze verwijdering ziekte-, zonde- en leugenmachten verdwijnen, wordt het Koninkrijk Gods openbaar. De scheiding of het oordeel begint bij het huis Gods, de gemeente (1 Petr. 4:17). Wanneer deze zuivering voltooid is, is de gemeente gereed voor de wederkomst des Heren. Dan zullen zij die nog op de aarde leven, in een punt des tijds veranderd worden en ook gescheiden worden van de ongelovigen die op aarde achterblijven. Zij zullen dan verenigd worden met allen die in Christus ontslapen zijn. Bij het laatste oordeel worden de doden die uit het

dodenrijk opstaan, geoordeeld naar hun werken. Wie het goede gedaan hebben, ontvangen de opstanding ten leven en wie het kwade bedreven hebben, worden veroordeeld (Openb. 20:11-15 en Joh. 5:29).

In een gemeente waar het fundament gelegd is, zal het niet nodig zijn de mensen telkens tot bekering te roepen, hen te spreken over dood en opstanding, daar dit reeds gemeengoed onder de leden geworden is. Soms is het nodig in dit opzicht de inzichten te verfrissen, opdat ieder lid in staat zal zijn kennissen, vrienden of nieuwe leden heldere voorstellingen te geven van wat nu eigenlijk geloofd en aanvaard moet worden om het heil te kunnen ontvangen.

(Zie verder het boekje 'Het Fundament van het geloof')

4-6. Want het is onmogelijk, degenen, die eens verlicht zijn geweest, van de hemelse gave genoten hebben en deel gekregen hebben aan de Heilige Geest, en het goede woord Gods en de krachten der toekomstige eeuw gesmaakt hebben, en daarna afgevallen zijn, weder opnieuw tot bekering te brengen, daar zij wat hen betreft de Zoon van God opnieuw kruisigen en tot een bespottung maken.

De mensen aan wie deze brief geschreven is, hebben volgens het begin van hoofdstuk 5 reeds lange tijd deel gehad aan het evangelie, het goede woord Gods. Ze hebben dit aangenomen, maar ze zijn niet gegroeid. Nu dreigt in zo'n toestand het gevaar voor afval. Het is als bij een plant, waarvan enkele groene blaadjes boven de grond komen, maar die zich niet verder ontwikkelt. Wanneer zo'n plantje lang zo blijft staan, gaat het dood. Er is dan geen leven meer in te krijgen. Verlicht zijn geweest,

betekent dat men tot bekering gekomen is, vergeving van zonden ontvangen heeft en gedoopt is met de Heilige Geest, en bevrijd en verlost is van de machten der duisternis. Bekering, vergeving, doop in de Geest en verlossing vormen de hemelse gaven of het hemelse geschenk. Aan zulke personen heeft het goede woord Gods rijke beloften geschonken en het wijst de richting waarin zulke christenen verder mogen leven. Door hun bevrijding en genezing, hebben ze kennis gemaakt met de krachten van de toekomstige eeuw, of met die van het duizendjarige rijk, waarin de zonen Gods zelf volmaakt zijnde, de schepping met deze krachten bevrijden en verlossen.

De christen in wiens leven het fundament gelegd is, heeft de kracht van de Heilige Geest ervaren en heeft er ook dikwijls mee gewerkt tot heil van anderen. Zulke personen weten dus hoe het Koninkrijk Gods in de mens functioneert, welke verwachting en hoop zij mogen hebben en vasthouden. Maar wanneer zij nu alles loslaten en afvallen (zie hoofdstuk 3:12), is er geen evangelie meer over dat hun verkondigd kan worden. Hun opnieuw het woord Gods voor te houden ten einde hen weder tot bekering te brengen, heeft geen zin. Zij weten immers alles heel goed. Zij verwerpen Jezus en zijn offer, zoals het volk Israël, dat ook de woorden Gods gehoord en de tekenen en wonderen gezien had, Jezus niet aanvaardde.

Zulke afvalligen zeggen ook: 'Weg met Hem'. Door hun levenswandel maken zij Jezus tot een bespottung, evenals Israël Hem eenmaal verachtte en een smadelijke kruisdood deed sterven. Zij moeten zélf berouw krijgen en zich bekeren. Zij weten de weg om als de verloren zoon weer naar huis te gaan.

Er is hier duidelijk sprake van afval der heiligen. Het is niet zo dat wanneer iemand eenmaal gered is, hij

automatisch altijd behouden blijft. Er is volharding nodig om te bewaren wat men heeft en om te verkrijgen hetgeen verder nog beloofd is. Men moet blijven in de woorden van God.

7. Want de grond, die de regen, welke er telkens op valt, indrinkt en gewas voortbrengt, geschikt voor hen, ter wille van wie hij ook bewerkt wordt, ontvangt zegen van God;

In dit beeld is de mens de grond. Hij neemt de regen in zich op, dat is het beeld van de Heilige Geest, door wie het in zijn hart gezaaide woord tot ontwikkeling komt. In vers 4 was immers sprake van mensen die deel gekregen hebben aan de Heilige Geest en aan het goede woord Gods. Door woord en geest ontwikkelt zich een 'gewas' dat vrucht voort gaat brengen. God wil dat dit een gewas der gerechtigheid is (2 Cor. 9: 10).

Zoals de vrucht van de akker nuttig is voor de landbouwer en zijn knechten, zo verwachten Christus en zijn medewerkers een vrucht van de akker, die kostelijk is voor God; bestaande uit 'louter goedheid, gerechtigheid en waarheid' (Ef 5:9, zie ook Gal. 5:22). Waar deze vrucht zich begint te ontwikkelen, kan de zegen Gods verwacht worden.

8. doch als hij doornen en distelen draagt, is hij ondeugdelijk en niet ver van de vervloeking, die uitloopt op verbranding.

Maar als zo'n akker die bewerkt wordt en die besproeid is, uiteindelijk geen goede vrucht voortbrengt, maar doornen en distels die wetteloos en nutteloos zijn, voldoet de opbrengst niet aan de verwachting, dit wil zeggen deze

werken worden prijsgegeven aan de machten der duisternis en tenslotte verbrand. Zulke christenen vergaderen zich geen schatten in de hemel, waar mot noch roest ze kunnen aantasten. Paulus schrijft in 1 Corinthiërs 3:13,14: 'Hoedanig ieders werk is, zal het vuur uitmaken. Indien het werk dat hij erop gebouwd heeft, standhoudt, zal hij loon ontvangen, maar indien iemands werk verbrandt, zal hij schade lijden'. Zo'n mens zal dus het doel Gods niet bereiken. Blijft hij dan nog op het fundament staan, dan zal hij zelf gered worden, maar als door vuur heen.

9. Maar wat u betreft, geliefden, ook al spreken wij zo, wij zijn overtuigd van iets beters, waaraan uw heil hangt.

De apostel is overtuigd en hoopt dat deze Hebreëen niet helemaal zullen wegglijden. Hij heeft tot hen gesproken om hen te waarschuwen. Hij wil vooral de zwakken in het geloof stimuleren om door te gaan en vol te blijven houden, zodat zij het heil zullen ontvangen. Velen van hen hebben wel de gezindheid om goede vrucht voort te brengen. Zij willen wél volharden in het geloof en daar hangt hun heil van af. Hun goede werken of vruchten vormen het kleed der gerechtigheid, waarmee hun innerlijke mens bedekt is (Openb. 19:8). In Jesaja 6 1:10 en 11 is sprake van klederen des heils, en dat de rechtvaardigen gezien zullen worden door alle volken.

10. Want God is niet onrechtvaardig, dat Hij uw werk zou vergeten en de liefde, die gij voor zijn naam getoond hebt door de diensten, welke gij de heiligen bewezen hebt en nog bewijst.

Vele Hebreëen hadden schatten in de hemel vergaderd en in hun leven was het fundament gelegd. Maar er was nog weinig opbouw geweest. Alles bleef in de kinderschoenen staan. Ze waren altijd bereid de heiligen in de naam van Jezus diensten te bewijzen, iets wat ook nu in vele gemeenten voorkomt. Denk eens aan het opnemen van kinderen om een ander gezin tijdelijk te ontlasten en het elkander helpen in tijden van nood. Er zijn heel veel gelovigen die nog niet gevorderd zijn, maar die wel te allen tijde bereid zijn geld en tijd te offeren om anderen bij te staan. De Heer ziet deze vriendelijkheid en barmhartigheid, en vergeet het niet.

11,12. Maar het is onze begeerte, dat ieder uwer dezelfde ijver blijve betonen tot de verwezenlijking der hoop tot het einde toe, opdat gij niet traag wordt, maar navolgers moogt zijn van hen, die door geloof en geduld de beloften beërven.

Maar het is Paulus' grote verlangen dat zij, die geijverd hebben om het fundament in hun leven rond te krijgen en die ijveren om hun medebroeders en zusters voort te helpen, zich ook benaastigen om de hoop op de heerlijkheid van het zoonschap te realiseren, totdat het einde, het doel, de volmaaktheid, bereikt is. Ze moeten wat dit betreft niet traag worden en zich niet alleen in uiterlijk dienstbetoon verliezen of bezighouden, maar het doel voor ogen blijven houden. Zij mogen het geloof in Gods bedoeling niet verliezen en zeggen: 'Dit bereiken we toch nooit' en niet ongeduldig of opstandig worden, maar geduld oefenen (zie Jac. 5:7-11), want op deze wijze hebben alle geloofshelden bereikt en ontvangen wat God hun beloofd had.

13. Want toen God aan Abraham zijn belofte deed, zwoer Hij, omdat Hij bij niemand hoger kon zweren, bij Zichzelf, zeggende:

Paulus schreef in het vorige vers dat de gelovigen in het Nieuwe Testament navolgers moeten zijn van de gelovigen aller tijden, die de beloften die zij ontvangen hadden, vasthielden en wanneer deze niet direct vervuld werden, volhardden en geduld oefenden. Als voorbeeld van zo'n gelovige noemt hij Abraham, die rijke beloften van de Heer ontvangen had en deze niet losliet, zelfs niet toen hij zijn enige zoon, aan wie de belofte verbonden was, wilde gaan offeren. Zijn geloof in God en zijn vertrouwen in Hem was zo groot, dat hij overlegde dat de Heer bij machte was, Izak uit de doden op te wekken, want hij twijfelde niet aan de waarmaking van de belofte. Abraham werd niet opstandig, kwam ook niet met twijfelvragen bij God, maar oefende geduld. God waardeerde dit geloof en vertrouwen zo zeer, dat Hij aan Abraham zijn belofte nog eens herhaalde en ditmaal onder ede (Gen. 22:16,17).

14,15. Voorzeker zal Ik u zegenen en zekerlijk u vermeerderen. En zo, door geduld te oefenen, heeft deze het beloofde verkregen.

Deze belofte was dezelfde die Abraham al verschillende malen van de Heer ontvangen had (Gen. 12:2, 13:16, 15:5, enz.). Na de laatste beproeving van zijn geloof en geduld, toen hij bereid gevonden was om Izak te offeren, heeft God voor de laatste maal aan Abraham de belofte vastgelegd en wel door een eed. Hij zou hem zeker zegenen en hem zeker vermeerderen en zijn zaad maken tot een groot volk. Abraham zelf heeft op aarde de gehele realisatie van deze belofte niet gezien, maar na zovele

eeuwen mogen wij constateren dat zij vervuld is en nog vervuld wordt. Het nageslacht of zaad is immers Christus, en allen die zich bij Hem voegen, worden zaad van Abraham genoemd. Abraham heeft geduld moeten oefenen om het begin van de vervulling te zien. Hij zag nog de zonen van Izak. Jacob en Ezau waren 15 jaar toen Abraham stierf. De volkomen vervulling laat nog steeds op zich wachten, want de belofte is ook nu nog van kracht.

16. Want mensen zweren bij wie hoger is, en de eed dient hun tot bekrachtiging, als einde van alle tegenspraak.

Waarom deed God de laatste maal zijn belofte gepaard gaan met een eed? Hij deed dit om iedere twijfel of onzekerheid volkomen weg te nemen. Wat God spreekt is altijd waarheid, maar zijn beloften zijn conditioneel; er is dus een voorwaarde aan verbonden. Hij spreekt steeds met het voegwoord 'indien'. De condities zijn geloof en gehoorzaamheid. Abraham had hieraan voldaan en daardoor werden de beloften, aan de aartsvader toegezegd, volledig van kracht. God komt nooit terug op de eed die Hij aan Abraham deed. ' 't Verbond met Abraham zijn vrind, bevestigt Hij'. Waarom legt een mens een eed af? Hij bevestigt hiermee de waarheid van zijn woorden of de vastheid van zijn beloften, door een hogere autoriteit als getuige aan te roepen, aan wie men het oordeel en de straf overlaat.

17 Daarom heeft God, toen Hij des te nadrukkelijker aan de erfgenamen der belofte het onveranderlijke van zijn raad wilde doen blijken, Zich onder ede verbonden,

Toen God zijn eed gezworen had, viel er niets meer aan de belofte te veranderen. Deze eed was het bewijs dat aan de

voorwaarden voldaan was. Abraham en zijn zaad waren nu in het plan Gods voor eeuwig ingevoegd. Deze onveranderlijke raad Gods is zijn plan, om de mens volmaakt te doen zijn en hem in zijn gemeenschap overal de werken zijner handen te zetten. Om dit doel te bereiken wordt het zaad van Abraham voor altoos ingeschakeld.

18. opdat door twee onveranderlijke dingen, waarbij het onmogelijk is, dat God liegen zou, wij, die tot Hem de toevlucht genomen hebben, een krachtige aansporing zouden hebben om de hoop te grijpen, die voor ons ligt.

God kon niet zweren bij iets dat hoger was; daarom zwoer Hij bij Zichzelf, maar ook deze eed diende tot bekrachtiging en was het einde van iedere tegenspraak, twijfel of mogelijkheid van verandering. De twee onveranderlijke dingen zijn dus God Zelf die de waarheid is, en de eed die Hij zwoer en die de waarheid bevestigde. God spreekt en zweert terwille van de mens. Men legt immers altijd een eed af terwille van een ander. Zijn eed gaf niet alleen zekerheid aan Abraham, maar hij is ook een vastigheid voor degenen die de toevlucht genomen hebben tot het zaad van Abraham, dat is Christus, voor hen die zich dus gevoegd hebben bij Jezus.

De zegen was alleen voor Abraham en zijn zonen, dus ook voor hen die in Christus zijn. Abraham en zijn nageslacht konden de hoop vasthouden op de vervulling van de belofte en daarop pleiten, maar het geestelijke zaad van Abraham mag evenzeer verzekerd zijn dat de beloften, die zij ontvangen hebben, realiteit zullen worden. Zij mogen de hoop der heerlijkheid tot het einde toe onverwikt vasthouden. Wij merken nog op dat God in Christus een nieuw verbond gemaakt heeft, dat op betere en duidelijker beloften berust. De eedzwering aan Abraham gedaan,

geldt ook voor Christus en voor allen die 'in Hem zijn'. De beloften zijn onveranderlijk en kunnen niet op een ander volk overgaan.

19,20. Haar hebben wij als een anker der ziel, dat veilig en vast is, en dat reikt tot binnen het voorhangsel, waarheen Jezus voor ons als voorloper is binnengegaan naar de ordening van Melchizédek hogepriester geworden in eeuwigheid.

De hoop der heerlijkheid is de belofte dat wij gereinigd en geheilgd zullen opwassen tot het zoonschap en het beeld van Jezus gelijkvormig worden. Deze hoop vindt haar grond en dus vastheid in het lijden en sterven van Christus, die met zijn eigen bloed is ingegaan in het hemelse heiligdom, binnen het voorhangsel. Daar heeft de Heer onze schuld verzoend en daarmee ons een grond gegeven voor het anker der hoop. Hij is de eerste mens die als overwinnaar verheerlijkt is ingegaan in het Koninkrijk Gods. Het heilige der heiligen is beeld van het Koninkrijk Gods. Het was in het oude verbond verborgen en afgesloten.

Wij hebben het einddoel nog niet bereikt, maar wij zien Jezus met eer en heerlijkheid gekroond. Hij is eerst ingegaan om als hogepriester verzoening te doen voor de zonde der wereld, om daarna opnieuw binnen te gaan als voorloper van hen, die priesters en koningen zijn. Hij zit daar aan de rechterhand Gods en heeft alle macht in de hemel en op de aarde. Onze hoop is dat wij zijn heerlijkheid zullen delen. In het volgende vers begint de schrijver uit te leggen op welke wijze Hij koning en priester is naar de ordening van Melchizédek.

HOOFDSTUK 7

1-3. Want deze Melchizédek , koning van Salem, priester van de allerhoogste God, die Abraham bij zijn terugkeer na het verslaan van de koningen tegemoet kwam en hem zegende, aan wie ook Abraham een tiende van alles gegeven heeft, is vooreerst, volgens de uitlegging van zijn naam: koning der gerechtigheid, vervolgens ook: koning van Salem, dat is: koning des vredes; zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsregister, zonder begin van dagen of einde des levens, en, aan de Zoon van God gelijkgesteld, blijft hij priester voor altoos.

Om duidelijk te maken hoe hoog het priester-koningschap van Jezus is, vergelijkt de apostel Christus met Melchizédek en stelt hij het priesterschap van Christus tegenover dat van Aäron. Hij herinnert zijn lezers aan de geschiedenis in Genesis 14, waar vermeld wordt dat Abraham Kedor Laomer versloeg, en hoe de aartsvader na de overwinning Melchizédek ontmoette.

Deze Melchizédek was koning van Salem of van Jeruzalem. Jeru betekent: stad, woning of volk en Salem betekent vrede, dus Jeruzalem betekent: stad, woning of volk des vredes. Melchizédek was niet alleen koning, maar ook priester van de allerhoogste God. In de tijd van Abraham werden wel meer van zulke rechtvaardige en godvrezende mensen gevonden. Wij denken aan een man als Job. Ook de vrienden van Job hadden kennis van God, maar van Job sprak de Heer dat niemand in zijn tijd zo rechtvaardig, vroom, oprecht, godvrezend en wijkende van het kwaad was als deze godsmann. Er waren toen niet vele rechtvaardigen meer, want de vrienden van Job kwamen ieder uit zijn woonplaats volgens afspraak bij elkander (Job 1:8 en 2:11). Job bracht ook offers voor zijn kinderen,

dit wil zeggen dat hij de zonden van zijn kinderen als priester voor Gods aangezicht wilde verzoenen (Job 1:5). Ook moest hij op Gods bevel tussentreden om de schuld van zijn vrienden te verzoenen (Job 42:8). Abraham offerde ook menigmaal. Dit kan men opmaken uit de reactie van Izak, toen ze de berg Moria opgingen en deze vroeg: 'Hier is het vuur en het hout, maar waar is het lam ten brandoffer?' (Gen. 22:7, zie ook Gen. 15:9).

Melchizédek zal dus hoogstwaarschijnlijk een godvrezende koning midden in een heidens land geweest zijn, die de ware God diende en Hem offers bracht, om de zonden van zijn onderdanen te verzoenen. Zijn naam Melchizédek betekent koning der gerechtigheid: Mélek is koning en Zédek is gerechtigheid. Hij was een afschaduwing van Jezus, die ook een koning der gerechtigheid is, want zijn koninkrijk is er een van gerechtigheid, vrede en blijdschap. Hij voert ook oorlog in gerechtigheid (Openb. 19:11). Ook Jezus heeft als priester het offer gebracht om de zonden van zijn volk te verzoenen.

Voor het volk Israël had God Zich een priestergeslacht verkoren, de Levieten. Al de priesters die uit Aäron voortkwamen, waren geordend of aangesteld vanwege hun afstamming. Zij konden zich beroepen op een vader, een moeder en op een geslachtsregister. Door hun afkomst waren deze priesters vanaf hun geboorte voorbestemd om dienst te doen, en op een bepaalde leeftijd werden zij praktisch ingeschakeld. Dit was het begin van hun dagen en duurde tot het einde van hun leven. Melchizédek had zijn roeping rechtstreeks van boven. Wij weten niet wanneer zijn bediening begonnen is, noch wanneer deze eindigde. Wij kunnen zijn roeping vergelijken met die van Johannes de Doper, wiens taak voor zijn geboorte reeds bekend was en die een heilige, menselijke geest bezat, dus

die nooit verbonden was geweest met de zonde of de leugen (Luc. 1:15). In de godsgeschiedenis heeft deze voorloper en wegbereider van de Messias voor eeuwig zijn plaats ingenomen. Zo is Christus voor eeuwig het Lam dat geslacht is, hoewel deze periode al lang voorbij is. Op deze wijze is Melchizédek priester voor altoos in het rijk Gods. Ook daarin is hij een type van Jezus, die geroepen was tot hogepriester en dit tot in alle eeuwigheid blijft, ook al breekt de tijd aan dat er geen verzoening of voorbede meer nodig is. Hij blijft het hoofd van een koninklijk priesterdom voor eeuwig.

4-10. Merkt dan op, hoe groot deze is, aan wie de aartsvader Abraham een tiende gegeven heeft van het beste van de buit. Nu hebben zij, die uit de zonen van Levi het priesterambt verkrijgen, volgens de wet wel de opdracht tienden te heffen van het volk, dat is, van hun broeders, hoewel dezen uit de lendenen van Abraham zijn voortgekomen; maar hij, die zich niet tot hun geslacht kon rekenen, heeft van Abraham tienden genomen en een zegen gegeven aan de drager der beloften. Nu is het onwedersprekelijk, dat het mindere door het meerdere wordt gezegend. En hier ontvangen sterfelijke mensen tienden, doch daar iemand, van wie wordt getuigd, dat hij leeft. Ja, om zo te zeggen, is zelfs Levi, die tienden heft, door Abraham aan het tiendrecht van een ander onderworpen, want hij was nog in de lendenen van zijn vader, toen Melchizédek deze tegemoet kwam.

Om aan te tonen dat deze ordening van Melchizédek tijdloos is, en meerder is dan de ordening van Aäron, van wie alle priesters afstamden, haalt Paulus het bewijs uit een merkwaardig voorval in de ontmoeting tussen Abraham en Melchizédek. Toen stonden tegenover elkaar

de koning-priester, rechtstreeks door God geroepen, als type van Christus, en Abraham, uit wiens nageslacht Levi en Aäron zouden geboren worden.

Wie heeft nu de hoogste ordening? Is hij het die de tiende in ontvangst neemt, of degene die de tiende geeft? Tienden worden afgestaan aan degene die hoger is. Zo hadden de priesters als zonen van Aäron de opdracht tienden te heffen van het volk, hun broeders, dus huns gelijken vanwege hun afkomst uit Abraham, maar vanwege de opdracht die God hun gegeven had, hadden zij dit tiendrecht ontvangen. Het volk eerde deze priesters door de tienden te brengen en daarmee eerden zij God die de opdracht gegeven had. Zo ook eerde Abraham Melchizédek als zijn meerdere, als een die boven hem stond, door hem de tienden te geven van de buit. Abraham, de vader der gelovigen, erkende hiermee dus Melchizédek als de meerdere. Zo ook was Jezus de meerdere hogepriester, in zijn tijd zelfs boven Kajafas. Hij was ook de meerdere van koning David en Salomo, want Hij zei: 'Zie, meer dan Salomo is hier'. Het is daarom Gods wil dat allen aan Hem onderworpen zijn, ook die van het priesterschap van Aäron. Het is dan ook dwaas te veronderstellen dat er nog een tempel in Jeruzalem gebouwd zal worden, waarin de priesters naar de ordening van Levi hun dienst verrichten zullen.

Met het geven van een zegen is het juist anders dan met het tiendrecht. De meerdere geeft de zegen en hij ontvangt de tienden. De mindere ontvangt de zegen, maar hij geeft de tienden. Ook voor onze tijd is dit nog een les. Wij ontvangen in de gemeente geestelijke zegeningen en brengen daar onze natuurlijke gaven (tienden).

In het geslacht van Abraham nemen mensen die slechts een tijdelijke ordening hebben, tienden aan. Wanneer zij

sterven houdt hun ordening op. In Psalm 110 lezen we van de priester-koning, dat hij voor eeuwig deze bediening heeft. Melchizédek was priester-koning, niet omdat hij dit krachtens zijn afstamming was, maar omdat hij een geestelijk man was. Daarom heeft hij het eeuwige leven ontvangen en is zijn ordening blijvend. Daarom kan hij een type van Christus zijn en ook van ons, want ook wij zijn een koninklijk priestergeslacht voor eeuwig. Abraham was de

drager van de belofte voor een natuurlijk volk, dat toen nog niet geboren was, maar naar de belofte geboren zou worden. Daarom kan gezegd worden dat Levi in zijn lendenen was, toen Abraham Melchizédek ontmoette. Izak was zelfs nog niet geboren. Christus is het ware zaad van Abraham en wij hebben de belofte, omdat wij geestelijk in Christus zijn. Zo behoren wij tot dat hogere priesterschap.

11. Indien nu het Levitische priesterschap het volmaakte gebracht had (immers, daaronder heeft het volk de wet ontvangen), waarom was het dan nog nodig, dat een andere priester naar de ordening van Melchizédek opstond, van wie niet gezegd werd, dat hij naar de ordening van Aäron is?

Eerst heeft Paulus, om het betere priesterschap van Jezus boven dat van Aäron en zijn geslacht aan te tonen, de geschiedenis van Melchizédek aangehaald. Nu redeneert hij verder naar aanleiding van Psalm 110:4, waar David over de Messias profeteert. Daar staat: 'De Here heeft gezworen en het berouwt Hem niet: Gij zijt priester voor eeuwig naar de wijze van Melchizédek'.

Het oude verbond en de wet van de Sinaï die gegeven was aan onrechtvaardigen (1 Tim. 1:9), hadden tot doel de mens tot een rechtvaardige te maken, maar het nieuwe verbond heeft tot doel de mens volmaakt te doen zijn. De wet van het oude verbond en het priesterschap daarmee verbonden, was wel goed (volgens Psalm 19:8, waar staat: de wet des Heren is volmaakt) om een mens rechtvaardig te maken. De bijbel spreekt van mensen die rechtvaardig en onberispelijk waren naar de wet, maar zij was niet toereikend om een mens volmaakt te doen zijn, dus gelijkvormig aan het beeld van Christus. Wanneer de wet van het oude verbond, met de offers door de priesters en de hogepriester gebracht, het volmaakte had geschonken, was er geen nieuw verbond nodig geweest en ook geen nieuw priesterschap. Achter 'nodig' laat het oorspronkelijke toe dat bijgevoegd wordt: 'Nodig dat gezegd werd', namelijk in Psalm 110. Zo begrijpen we dat hier duidelijk naar de profetie van David wordt verwezen, die haar uitspraak toen het Aäronitische priesterschap reeds lang functioneerde.

12-14. Want uit een verandering van priesterschap volgt noodzakelijk ook een verandering van wet. Want Hij, van wie aldus wordt gesproken, heeft behoord tot een andere stam, waaruit niemand met het altaar te doen had: het is immers duidelijk, dat onze Here uit Juda is gesproten, ten aanzien van welke stam Mozes met geen woord van priesters gerept heeft.

Het priesterschap waarover David sprak, was niet verbonden met de wet van de Sinaï. Wanneer dus een ander soort priesters door God aangesteld werd, moest er ook een andere wet mee verbonden zijn. Dit is de volmaakte, koninklijke wet of die der vrijheid, namelijk

die van de Geest (Jac. 1:25, 2:8,12). In het natuurlijke leven was al duidelijk dat de wet van de Sinai in het nieuwe verbond niet van kracht was, want de Messias, Jezus, was immers uit de stam van Juda afkomstig en deze stam had helemaal geen roeping om bij het altaar te dienen.

15-17. En nog veel duidelijker wordt het, als naar het evenbeeld van Melchizédek een andere priester opstaat, die dit niet geworden is krachtens een wet met een voorschrift betreffende vleselijke afkomst, maar krachtens een onvernietigbaar leven. Want van Hem wordt getuigd: Gij zijt priester in eeuwigheid naar de ordening van Melchizédek.

Nog veel duidelijker wordt het, wanneer we zien dat in Jezus de profetie vervuld is, dat Hij priester is naar de ordening van Melchizédek. Zoals Melchizédek een roeping 'van boven' had, die met zijn leven verbonden was, zo ook is Jezus geroepen tot priester door God Zelf, en zijn priesterschap is dan ook met zijn leven verbonden, en daar Hij eeuwig leeft door zijn opstanding uit de doden, is zijn priesterschap eeuwig. Ook is het vanzelfsprekend dat het Aäronitische priesterschap, hetwelk zijn oorsprong vindt in vleselijke afstamming en dat tijdelijk, en aan het aardse leven gebonden was, minder is dan dit geestelijke en eeuwige priesterschap. In Jezus is de profetie in Psalm 110:4 vervuld.

18,19. Want een vroeger voorschrift wordt wel afgeschaft, als het zonder kracht en nut is, (immers de wet heeft in geen enkel opzicht het volmaakte gebracht) maar thans

wordt een betere hoop gewekt, waardoor wij nader tot God komen.

Paulus gaat er vanuit dat het oude verbond afgedaan heeft en de oude wet, 'het vroegere voorschrift', is afgeschaft. Nu Jezus de zonde van de wereld heeft weggenomen en de mens gerechtvaardigd kan worden door het geloof, waren deze oude instellingen niet meer nodig: ze waren zonder kracht en nutteloos, en het volmaakte waarop wij het oog mogen richten, hebben ze nooit gebracht. De volmaking zal ons dichter bij God brengen dan de rechtvaardiging van het oude verbond. Zo staat in 1 Johannes 3:2: 'Nu zijn wij kinderen Gods (door de rechtvaardiging) en het is nog niet geopenbaard (maar wij jagen ernaar en hopen erop) wat wij zijn zullen, maar wij weten dat als Hij zal geopenbaard zijn (in ons), wij Hem gelijk zullen wezen (den beelde des Zoons gelijkvormig)'. Wij hopen op het heil, op de heerlijkheid, op het zoonschap, op de troon en op de volkomen gelijkvormigheid met Jezus. Het is noodzakelijk deze hoop tot het einde, dus tot het doel bereikt is, onwankelbaar vast te houden (Hebr. 10:23).

20-22. En in zoverre het niet zonder een plechtige eed plaats had (want genen zijn zonder eed priester geworden, maar deze met een eed bij monde van Hem, die tot Hem sprak: De Here heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt priester in eeuwigheid) in zoverre is Jezus ook van een beter verbond borg geworden.

In hoofdstuk 6:16 wordt gezegd dat de eed dient tot bekrachtiging, als einde van alle tegenspraak. Ook het priesterschap van Jezus wordt door God in Psalm 110:4 met een eed bezworen. Deze eed heft dus ook het priesterschap van Christus boven dat van Aäron uit. Door het brengen van offers was het oude priesterschap borg

voor de rechtvaardigmaking van oud-Israël, maar het geestelijke priesterschap is borg voor een verbond, dat de volmaaktheid brengt, dat dus hoger en beter is.

23-25. En zij zijn in groter getale priester geworden, omdat zij door de dood verhinderd werden het te blijven, doch Hij heeft, juist doordat Hij in eeuwigheid blijft, een priesterschap, dat op geen ander kan overgaan. Daarom kan Hij ook volkomen behouden, wie door Hem tot God gaan, daar Hij altijd leeft om voor hen te pleiten.

Om het priesterschap in het oude verbond te doen voortbestaan, moesten er steeds nieuwe priesters komen, daar de oude stierven. Het werd een lange rij. Jezus evenwel leeft eeuwig en het is dus niet nodig dat in zijn plaats een andere hogepriester wordt aangesteld. Ook hieruit blijkt de meerderheid van de bediening van Jezus.

Een aardse hogepriester kon nooit zijn werk geheel afmaken. Hij moest telkens opnieuw verzoening doen en eindigde dus waarmee hij begon, maar daar Jezus eeuwig leeft, kan Hij het werk dat de Vader Hem opgedragen heeft, het vormen van een volmaakt volk, geheel tot stand brengen. Hij kan volkomen behouden hen, die zijn offer hebben aanvaard. Hij kan ze vanaf het fundament tot het doel brengen, de tempel Gods. Mochten zijn volgelingen struikelen, dan kan Hij altijd op zijn offer wijzen dat genoegzaam is om hen te reinigen: 'Indien wij' onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid' (1 Joh. 1:9) en 'als iemand gezondigd heeft, hebben wij een voorspraak (dus iemand die pleit) bij de Vader, Jezus Christus, de rechtvaardige' (1 Joh. 2:1).

26-28. Immers, zulk een hogepriester hadden wij ook nodig: heilig, zonder schuld of smet, gescheiden van de zondaren en boven de hemelen verheven; die niet, gelijk de hogepriesters, van dag tot dag eerst offers voor zijn eigen zonden behoeft te brengen en daarna voor die van het volk, want dit laatste heeft Hij eens voor altijd gedaan, toen Hij Zichzelf ten offer bracht. Want de wet stelt als hogepriester mensen, die met zwakheid behept zijn, maar het plechtige woord van de eed, die na de wet kwam, stelt de Zoon, die in eeuwigheid volmaakt is.

Om het doel te bereiken dat de Heer in het nieuwe verbond voorgesteld heeft, kunnen we niet volstaan met een hogepriester die zelf niet heilig is, die zelf schuld heeft en die besmet is, die niet afgescheiden is van de zondaren, maar er zelf bij hoort en die van de aarde is en niet van de hemel. Onze Heer is wél heilig. Hij is in alles de mensen gelijk geworden, doch zonder te zondigen. Zelf heeft Hij daarom geen schuld. Hij was een vlekkeloos lam. Hij had geen deel aan de woorden of aan de werken van de zondaars. Hij is al de hemelen doorgegaan (Hebr. 4:14) en heeft in de hemel der hemelen (het Koninkrijk Gods) plaats genomen aan de rechterhand Gods.

Iedere dag werden er in Israël morgen- en avondoffers gebracht tot reiniging van het gehele volk, de hogepriester inbegrepen. Eenmaal per jaar bracht de hogepriester op de grote verzoendag het zoenoffer tot reiniging van het volk voor de zonden in onwetendheid bedreven. Ook daarin was de hogepriester zelf begrepen, maar om heilig genoeg te zijn, dit offer te kunnen brengen, offerde hij eerst voor eigen zonden. Jezus behoefde voor Zichzelf geen offer te brengen, maar Hij heeft als een volkomen rechtvaardige eenmaal Zichzelf ten offer gebracht tot verzoening van de

ganse mensheid. Wij leren hieruit dat niet alleen het priesterschap hoger gesteld wordt, maar dat ook aan de Hogepriester van het nieuwe verbond hogere eisen gesteld werden dan aan die van het oude verbond. De wet volstond met hogepriesters, die zwak waren en zondigden. Ze konden dan ook niet eeuwig priester blijven. In Psalm 110:4 wordt evenwel gesproken over een eed die God deed, dat er een priester zou zijn die in eeuwigheid zou blijven. Deze eed kwam vele eeuwen later na de wetgeving op de Sinai en hield een belofte in, dat deze Hogepriester voor altijd voldoende was, want Hij is volmaakt en kan de gelovigen tot de volmaaktheid opvoeren.

HOOFDSTUK 8

1,2. De hoofdzaak van ons onderwerp is, dat wij zulk een hogepriester hebben, die gezeten is ter rechterzijde van de troon der majesteit in de hemelen, de dienst verrichtende in het heiligdom, in de ware tabernakel, die de Here opgericht heeft, en niet een mens.

Paulus heeft allerlei bewijsvoeringen aangehaald om uit Genesis 22 en Psalm 110 aan te tonen, dat Jezus een hoger priester is dan de zonen van Aäron. Hij heeft al deze bijzonderheden meegedeeld om nu zonder verder commentaar direct te zeggen dat Jezus een hogepriester is in de hemelse gewesten. Hij heeft, nadat Hij de verzoening tot stand gebracht heeft, Zich gezet aan de rechterhand Gods en de naam gekregen boven alle naam.

In de eerste plaats staat er 'gezet'. Dit houdt in dat Hij zijn werk volbracht heeft en nu afwachten kan hoe de volkomenheid onder zijn volk door de Geest tot stand komt. Aan de rechterzijde bevindt zich Gods rechterhand, de Heilige Geest, waarover Jezus de beschikking heeft gekregen en door wie Hij zijn werk voltooit. De troon der majesteit is de heerschappij van God, die Hij aan zijn Zoon heeft overgegeven. 'De heerschappij is op zijn schouder' en 'alles is Mij door de Vader overgegeven'. Al deze dingen zijn werkelijkheden in de onzienlijke wereld.

Een realiteit is ook het hemelse heiligdom of de ware tabernakel, waarin Jezus de dienst verricht. Eenmaal is Jezus met zijn leven (zijn bloed) ingegaan in het hemelse heiligdom om onze zonden te verzoenen. Wat is nu de dienst die Hij daar nog steeds verricht? Een offer behoeft niet meer gebracht te worden, maar telkens, wanneer een kind van God struikelt of zondigt en zijn kwaad belijdt,

treedt Jezus op als voorspraak, wijzende op het offer dat Hij eenmaal bracht. Dan wordt de zonde vergeven, want Jezus bracht een eeuwig offer. Dit alles vormt een onderdeel van het plan Gods dat Hij gemaakt heeft, en wel de weg tot herstel.

3. Want iedere hogepriester treedt op om gaven en offers te brengen, en om die reden was het noodzakelijk, dat ook deze iets had om te offeren.

Reeds onder het oude verbond was het zo dat, om tot rechtvaardiging te komen, er offers gebracht moesten worden, want zonder bloedstorting was er geen vergeving. Paulus draait nu werkelijkheid en schaduw om. Hij zegt niet dat de aardse hogepriester iets moest brengen om het offer van Jezus af te schaduwen, maar Hij concludeert uit de schaduw dat Jezus ook iets moest offeren. De Hebreëen begrepen immers de schaduw, want die kenden zij van kindsaf, en uit de schaduw wisten zij de werkelijkheid aangaande hun Heer. Wij beoordelen de schaduw naar de werkelijkheid die Jezus bracht.

4,5. Indien Hij nu op aarde was, dan zou Hij niet eens priester wezen, daar er hier reeds zijn om volgens de wet de gaven te offeren. Dezen verrichten slechts dienst bij een afbeelding en schaduw van het hemelse, blijkens de godsspraak, die Mozes ontving, toen Hij de tabernakel zou gereedmaken. Zie toe, zegt Hij immers, dat gij alles maakt naar het voorbeeld, dat u getoond werd op de berg.

Als Jezus op de aarde gebleven was, zou Hij geen toegang hebben, noch tot het heilige, noch tot het heilige der heiligen. Daar mochten alleen de priesters of de hogepriesters komen, die door de wet aangesteld waren.

Duidelijk wordt gezegd dat de zichtbare dienst in de tempel slechts een schaduw was van de hemelse dingen. Mozes kende de werkelijkheid, want deze was hem op de berg Sinaï getoond. Daarom had Mozes geen bedekking op het gelaat, zoals het volk, dat bij de schaduw bleef staan en geen inzicht had in de hemelse gewesten en in de realiteit van het plan Gods (Ex. 25:40 en 2 Cor. 3:12).

De maranathaleer predikt dat er nog eens een tempel op aarde door de joden gebouwd zal worden. Indien dit zo is, zou er opnieuw een schaduwdienst zijn en zou Jezus geen toegang hebben tot zijn eigen tempel. Maar de Heer heeft een priesterschap tot in eeuwigheid, dat dus niet meer op een ander overgaat.

6. Nu echter heeft Hij een zoveel verhevener dienst verkregen, als Hij de middelaar is van een beter verbond, waarvan de rechtskracht op betere beloften berust.

De priesters deden hun verzoenend werk en hun bemiddelende taak hier op aarde bij een afbeelding of maquette van de hemelse werkelijkheid, maar Jezus verricht zijn bemiddelend werk in het hemelse heiligdom zelf. De eersten deden dit op grond van het oude verbond, maar Jezus doet dit op grond van een nieuw verbond, dat beter en heerlijker is, omdat het een beter en eeuwig fundament heeft in zijn bloed en betere perspectieven biedt, omdat er hogere en heerlijker beloften aan verbonden zijn. Het oude verbond gaf als hoogste perspectief de rechtvaardigheid, maar het nieuwe belooft de heerlijkheid, het Gode even gelijk zijn in de gelijkvormigheid van Christus. Het bloed van Jezus is dus de grond of de rechtskracht voor het nieuwe verbond.

7,8. Want indien dat eerste onberispelijk ware geweest, zou er geen plaats gezocht zijn voor een tweede. Want Hij berispt hen, als Hij zegt: Zie, er komen dagen, spreekt de Here, dat Ik voor het huis Israëls en het huis Juda een nieuw verbond tot stand zal brengen,

Het eerste verbond was wel goed en de wet was heilig, maar het oude verbond was ontoereikend om het doel Gods met de mens te realiseren. Al heeft iemand met goed gevolg de lagere school doorlopen, dan is Hij nog niet in staat eindexamen Atheneum te doen. Het eerste verbond schoot dus tekort en door de ongehoorzaamheid en de gebondenheid van het volk Israël kwam het helemaal niet tot zijn recht. 'Doch Israël, hoewel het een wet ter gerechtigheid najaagde, is aan de wet (door gebondenheid en ongehoorzaamheid) niet toegekomen' (Rom. 9:31).

Daarom heeft God een nieuw verbond gemaakt, waardoor zijn plan wel ten volle gerealiseerd kan worden. Jeremia had er in hoofdstuk 31:31-34 al over geprofeteerd dat er een nieuw verbond zou komen. In het gedeelte dat aan deze tekst in Jeremia voorafgaat, lezen wij over de afwijkingen van het volk. Als het herstel van Israël aanvangt, begint er ook een nieuw verbond. Paulus citeert weer de septuaginta. Vandaar enige afwijkingen met ons oude testament. Het nieuwe verbond sloot God met het huis Israëls en het huis van Juda. Wij kunnen hier dus lezen: met de heidenen en met de joden, evenals in Romeinen 9:24.

Nu wordt het verschil getypeerd tussen het oude en het nieuwe verbond. In het oude nam God het volk als een onwillig kind bij de hand en leidde het uit Egypte en legde het wetten en verordeningen op. Het volk was ongehoorzaam, hardnekkig en steeds murmurerend. Er is toen een dag gekomen dat God wel zijn doel met het volk

bereikt had, namelijk om de Messias voort te brengen, maar waar Hij het verder als speciaal volk heeft losgelaten. Slechts de individuen worden voortaan gered, evenals bij de heidenen.

9,10. niet zoals het verbond, dat Ik met hun vaders maakte ten dage, dat Ik hen bij de hand nam om hen uit het land Egypte te leiden, want zij hebben zich niet gehouden aan mijn verbond en Ik heb Mij niet meer om hen bekommerd, spreekt de Here. Want dit is het verbond, waarmede Ik Mij verbinden zal aan het huis Israëls na die dagen, spreekt de Here: Ik zal mijn wetten in hun verstand leggen, en Ik zal die in hun harten schrijven, en Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn.

Bij de vorige tekst schreven we dat Israël door God als een onwillig en weerspannig kind door middel van de wet bij de hand genomen werd. Het volk bleef evenwel ongehoorzaam en zich verzetten. Daarom liet God de hand van het kind los en het werd een volk dat ronddoolde als schapen zonder herder, dus gemakkelijk een prooi van het wild gedierte, de demonen. Onze Heer sprak in Mattheüs 21:43: 'Daarom, Ik zeg u, dat het Koninkrijk Gods van u zal weggenomen worden en het zal gegeven worden aan een volk, dat de vruchten daarvan opbrengt'. Nu wordt hier gesproken over een nieuw verbond.

Een verbond heeft altijd minstens twee deelnemers. In het oude verbond waren de partners God en het volk Israël. God is getrouw geweest, zowel in de bevestiging van zijn beloften alsook in de straffen die voorzien waren, zoals blijkt bij de wegvoering naar Babel. Maar de geschiedenis van het volk Israël bewijst dat het voortdurend ontrouw was. Daarom stelde God een tijd vast, waarin het oude verbond zou verdwijnen. Dan waren 'die dagen' voorbij.

Hij maakte toen een ander verbond, opnieuw met het huis Israëls, maar slechts met dat deel, dat Jezus zou aannemen. Dit restant vormde de ware olijfboom, waaruit de onvruchtbare takken weggekapt waren en waarop de takken van de wilde olijfboom der heidenen zouden geënt worden (Rom. 11: 19,24).

Het nieuwe verbond zou anders functioneren dan het oude. In het oude had God een wet gegeven, die het leven van buitenaf regelde en een wet die de reiniging van schuld tot stand moest brengen. In het nieuwe verbond schenkt de Heer een wet die van binnenuit, vanuit de innerlijke mens aan het leven richting geeft. God sloot dit verbond op grond van het verzoenend bloed van Jezus: 'Dit is het verbond in mijn bloed!' Door dit bloed werd eens en voor altijd de schuld vergeven van het ganse menselijke geslacht. De ceremoniële wetten vervielen dus geheel.

Hoe brengt de Heer het tot stand dat zijn wetten voortaan van binnenuit zouden gekend en onderhouden worden? Dit geschiedt door de Heilige Geest, welke zij ontvangen zouden, die tot geloof in Jezus kwamen (Joh. 7:39). Wanneer de Heilige Geest in de mens woont, zal deze Gods wetten in het verstand leggen. Dit wordt dus verlicht en het is dan geschikt om de gedachten Gods te 'verstaan' (verstand) of te begrijpen. Gods Geest verbindt Zich met de menselijke ziel en geest op zodanige wijze, dat Gods gedachten overgebracht worden op de innerlijke mens. In zijn binnenste of in zijn hart accordeert de mens dus met Gods wil en Hij verblijdt zich erin.

Wanneer er staat: 'Ik zal hun tot een God zijn', betekent dit: 'Ik zal hen inspireren door mijn Geest' (zie Ex. 4:16). 'En zij zullen Mij tot een volk zijn', betekent: 'Zij zullen gehoorzaam en gewillig zijn om te doen wat Ik zeg'. Zo gaat de gelovige van binnenuit leven naar Gods wil, naar

zijn wetten en naar zijn bedoeling. Hij is immers naar zijn inwendige mens met God verbonden: Hij is met zijn Schepper eensgeestes.

11. En niet langer zullen zij een ieder zijn medeburger, en een ieder zijn broeder leren, zeggende: Ken de Here, want allen zullen zij Mij kennen, van de kleinste tot de grootste onder hen.

Vroeger was het zo dat de wet voortdurend geleerd en onderwezen moest worden. Anders vergat men Gods geboden. Daarom moesten de priesters voortdurend bezig zijn met het onderricht in de wet. In het nieuwe verbond is er geen sprake meer van wetsverkondiging, geboden of regels, maar alleen van evangelieprediking. Wij verkondigen geen wetten, geboden of inzettingen, maar schuldvergeving door het bloed van Jezus Christus, verlossing en bevrijding, de doop met de Heilige Geest, een groeien en zich ontwikkelen van binnenuit door de kracht en volgens de levenswetten van de Geest, om zo de volmaaktheid te bereiken. De priesters waren de medeburgers en de broeders die onderwijzen moesten hoe men de Heer zou leren kennen en eren. Zij die door de waarheid en de wet des Geestes vrijgemaakt zijn, zullen door de Heilige Geest God innerlijk kennen, hetzij zij pas beginnen te groeien of al naar de volwassenheid toegaan, dus hetzij zij kleinen of groten zijn.

Wanneer iemand pas op de weg is, een kind van God geworden, bevrijd en verlost en gedoopt is met Gods Geest, heeft Hij al veel ervaren van Gods genade, goedertierenheid en barmhartigheid, al moet Hij dan nog beginnen met groeien. Van de volwassenen zegt de apostel: 'Ik heb u geschreven, vaders, want gij kent Hem die van den beginne is' (1 Joh. 2:14). Ook staat er: 'Als het

volmaakte komt, zal ik ten volle kennen, zoals ikzelf gekend ben' (1 Cor. 13:10-12).

12,13. Want Ik zal genadig zijn over hun ongerechtigheden, en hun zonden zal Ik niet meer gedenken. Als Hij spreekt van een nieuw verbond, heeft Hij daarmee het eerste voor verouderd verklaard. En wat verouderd en verjaart, is niet ver van verdwijning.

Waarom kon de ceremoniële wet wegvallen? Waarom kan God ieder die in Christus Jezus gelooft, aannemen als zijn kind en dopen met zijn Geest? Omdat in Christus de genade Gods geworden of gekomen is, dat wil zeggen: realiteit geworden is (Joh. 1: 17). Bij het sluiten van het nieuwe verbond heeft God, door het offer van Jezus, een streep gehaald door de schuld van de gehele mensheid. Hij denkt er niet meer aan. De zonde maakte een scheiding tussen God en de mens, maar nu kan ieder die de verzoening door Jezus aanvaardt, vrijmoedig toetreden tot het nieuwe verbond en daarvan partner worden en zo terugkeren tot en in de gemeenschap komen met God.

Dit nieuwe verbond geeft dus veel grotere mogelijkheden en grotere perspectieven dan het oude. Het heeft ook veel rijkere beloften. Het is dus geen wonder, dat wanneer God dit verbond heeft ingewijd, Hij het oude laat vervallen. Dat heeft zijn tijd gehad en zijn betekenis verloren. Het doel dat God wilde bereiken, de rechtvaardigheid van de mens, is nu op een andere wijze tot stand gebracht. Hierdoor werd het oude verbond met zijn inzettingen en geboden, overbodig. De wet is verouderd, omdat haar tijd voorbij is en het nieuwe ervoor in de plaats is gekomen. Het oude verbond is verjaard, hetgeen zeggen wil dat het zijn kracht verloren heeft door ouderdom en dus op

instorten staat. Vandaar de conclusie: het oude verbond is niet ver van verdwijning.

Helaas, Paulus heeft een zware strijd gehad tegen de mensen, die naast het nieuwe verbond de inzettingen en geboden van het oude willen handhaven. Hetzelfde vinden wij in onze tijd, waar ook nog vele christenen op oudtestamentische wijze zich instellen, denk maar eens aan de Israël-leer, het vieren van de zondag op de manier van het sabbatsgebod, het voorlezen van de wet, enzovoort.

HOOFDSTUK 9

1. Nu had ook wel het eerste verbond bepalingen voor de eredienst en een heiligdom voor deze wereld.

In de vorige hoofdstukken begon Paulus met vergelijkingen te trekken tussen het oude en het nieuwe verbond. Hij was tot de conclusie gekomen dat Jezus de middelaar was van een beter verbond, waarvan de rechtskracht op betere beloften berust (Hebr. 8:6). Het nieuwe verbond is hoger en verhevener en de beloften ervan behoren tot de onzienlijke wereld. De eredienst van het oude verbond was dan ook slechts een schaduw van de hemelse werkelijkheid. In dit hoofdstuk gaat Paulus nu verder met dit onderwerp, door een vergelijking te trekken tussen het aardse heiligdom in het oude verbond en het hemelse van het nieuwe.

Toen Mozes van God de opdracht kreeg een tabernakel of tent te bouwen, werd hem eerst de hemelse werkelijkheid getoond en toen kreeg hij op de berg Sinai de opdracht deze onzienlijke realiteit te symboliseren in de tabernakel. Mozes heeft dit getrouw gedaan. Wij begrijpen daarom nu dat de gehele tabernakel met zijn eredienst een uitdrukking is van het verlossings- en heilsplan dat in het nieuwe verbond tot werkelijkheid werd. In het oude verbond was de dienst van God verbonden met allerlei bepalingen, inzettingen en voorschriften, die in gehoorzaamheid moesten onderhouden en uitgevoerd worden door degenen die in God en in zijn woord geloofden. Door dit allemaal te doen, openbaarden zij hun geloof en hun gehoorzaamheid en deze beide werden de mens in het oude verbond tot gerechtigheid gerekend. Zij waren dan rechtvaardigen naar de wet. Wie zo handelde of deed, had

'leven' op deze aarde, want 'wie dit doet, zal daardoor leven' (Gal. 3:12).

2. Want er was een tent ingericht, de voorste, waarin de kandelaar en de tafel met de toonbroden stonden; deze werd het heilige genoemd;

Paulus spreekt nu over de inrichting van het heilige en van het heilige der heiligen. Hij laat zien dat alles aan vaste voorschriften verbonden was en voor Israël van betekenis was, maar ook een doel had, als schaduw van het nieuwe verbond. Hij spreekt hier evenwel nog niet over de voorhof, waarin het brandofferaltaar en het koperen wasvat stonden.

Hij begint met de afzonderlijke tent die opgericht was en die twee vertrekken had: het heilige en het heilige der heiligen. Deze beide waren van elkander gescheiden door een voorhang. De priesters kwamen waarschijnlijk door de eerste voorhang in het heilige. 'Het tweede voorhang' was de scheiding tussen het heilige en het heilige der heiligen. Er zijn evenwel ook andere uitleggingen, maar de bijbel spreekt niet van een dubbele voorhang tussen de vertrekken.

De tweede voorhang ging slechts eenmaal per jaar open, wanneer de hogepriester op grote verzoendag driemaal binnenging. De eerste maal met het wierookvat, om de ark met een liefelijke geur te omringen, beeld van de gebeden van het volk. Daarna met het bloed van een var of jonge stier, om eigen dwalingen of zonden in onwetendheid bedreven, te verzoenen (Lev. 16). Tenslotte ging hij met het bloed van een bok naar binnen om de zonden van het volk te verzoenen.

In het heilige, waar ook de priesters toegang hadden, stond de zevenarmige kandelaar, waarvan de lampen altijd brandende moesten zijn. Dit was het beeld van de gelovigen, die leven hadden en licht verspreidden. In Openbaring 1 is de kandelaar beeld van de gemeente, die het licht der wereld is. De olie in de kandelaar is het beeld van de menselijke geest en de Heilige Geest, die tezamen het goddelijke licht en leven op aarde openbaren. Daar stond ook de tafel met toonbroden. Deze waren het beeld van het woord Gods, dat de 12 stammen van het volk Israël voedde en in stand hield. Het waren heilige, ongezuurde broden en iedere sabbat moesten zij door nieuwe vervangen worden. Zo is Gods woord heilig, dus zonder zuurdesem en telkens weer nieuw. Jezus, als het woord Gods, sprak: 'Ik ben het brood des levens'. Zoals Hij slechts één keer zijn bloed behoefde te geven, zo behoefde Hij slechts één maal zijn vlees te geven om de gelovigen eeuwig Ieven te schenken (Joh. 6:48-51).

3,4. en achter het tweede voorhangsel was een tent, genaamd het heilige der heiligen, met een gouden reukofferaltaar en de ark des verbonds, rondom met goud overtrokken, waarin zich bevonden een gouden kruik met het manna, de staf van Aäron, die gebloeid had, en de tafelen des verbonds;

Tegen het tweede voorhangsel stond het reukofferaltaar, dat door Paulus hier al tot het heilige der heiligen gerekend wordt. Hierop werd iedere dag reukwerk geofferd dat bereid was volgens een vast en heilig recept (Num. 16). Het is het beeld van de gebeden, de lofzangen en de aanbidding van het volk Gods. De geur ervan verspreidde zich ook in het heilige der heiligen en wanneer het met oprecht hart gebracht werd, was het een liefelijke

reuk voor de Heer. In het heilige der heiligen troonde op deze wijze de Heer op de lofzangen en op de aanbidding van zijn volk. Ook in het Nieuwe Testament lezen wij over het reukofferaltaar en het reukwerk in het hemelse heiligdom (Openb. 5:8 en 8:3-5).

In het heilige der heiligen stond ook de ark des verbonds, beeld van de troon van God. Vanuit deze verborgenheid regeerde de Heer zijn volk. Daar waren de twee stenen tafelen, waarop Gods vinger de wet geschreven had. Daarin of daarnaast lag de staf van Aäron die gebloeid had, ten teken dat Aäron door God tot hogepriester was verordineerd. Vanuit het heilige der heiligen klonk Gods woord tot het volk, dat hun leven voedde, zoals het manna hun lichamen.

5. daarboven waren de cherubs der heerlijkheid, die het verzoendeksel overschaduwden; hierover kunnen wij nu niet in bijzonderheden treden.

Op de ark lag het verzoendeksel, waarboven de cherubs der heerlijkheid hun vleugels uitbreidden. Hun gezichten waren gericht naar het verzoendeksel, omdat zij begerig waren in te blikken in het mysterie van verzoening en herstel. De engelen zagen wel het bloed dat gesprenkeld werd op het verzoendeksel, maar zij konden noch de werkelijkheid van dit symbool verstaan, noch de konsekwenties ervan voor het volk van God ten volle begrijpen. Het herstel van de mens vanuit de macht van satan tot het zitten op de troon kon door hen niet begrepen worden, voordat het realiteit zou worden in het nieuwe verbond. Zij kennen immers wat henzelf betreft, geen genade of verzoening of herstel. Het goud in het heiligdom wees op zuiverheid en heerlijkheid.

6-8. Dit was dan aldus ingericht, en de priesters kwamen bij het vervullen van hun diensten voortdurend in de voorste tent, maar in de tweede alleen de hogepriester, eenmaal in het jaar, niet zonder bloed, dat hij offerde voor zichzelf en voor de zonden door het volk in onwetendheid bedreven. Daarmede gaf de Heilige Geest te kennen, dat de weg naar het heiligdom nog niet openlag, zolang de eerste tent nog bestond.

Wij komen nu tot een kenmerkend verschil tussen de aardse tabernakel en de hemelse in het nieuwe verbond. De aardse tent had een voorhangsel dat het heilige der heiligen, waar God woonde, scheidde van het heilige, waar de priesters hun werk verrichtten. Tijdens het oude verbond was er ook een scheiding in de onzienlijke wereld tussen de hemel, die van de Here was en de aarde, die God aan de mensenkinderen gegeven had (Ps. 115:16).

Dit gold ook voor de gelovigen van het oude verbond, omdat het Koninkrijk der hemelen nog een verborgenheid was. Zelfs de priesters die afgezonderd waren voor de dienst in het heiligdom, waren niet zo rein dat zij het heilige der heiligen mochten binnengaan. Zij waren geen volmaakt rechtvaardigen. Toen Jezus de zondesuld der gehele wereld weggenomen had, en hen die in Hem geloofden volkomen gerechtvaardigd had, werd de weg geopend naar de troon van God. In de bedéling der schaduwen werd bij het sterven van Jezus de voorhang van boven naar beneden gescheurd. Dit betekende dat vanuit de onzienlijke wereld, uit de hoge, de scheiding werd weggenomen. Ieder kind van God mag met vrijmoedigheid het Koninkrijk Gods binnengaan.

Er is sprake van de Heilige Geest die in het oude verbond bij het oprichten van de tabernakel iets te kennen gaf.

Daaruit concluderen wij dat Mozes, bij de bouw, door de Heilige Geest geïnspireerd werd. Wanneer een Israëliet een zonde gedaan had, waarvan hij zich bewust was, moest hij naar de voorschriften der wet handelen om hiervoor vergeving te ontvangen. Maar soms deed hij zonde in onwetendheid, waarvoor hij natuurlijk geen offer bracht. Toch bleef er schuld achter op zo'n onbewuste overtreding. Op de grote verzoendag werd eenmaal per jaar deze schuld weggenomen door het bloed der verzoening, dat de hogepriester, als type van Jezus, op het verzoendeksel sprenkelde. Om als een rechtvaardige binnen te gaan, moest de hogepriester eerst voor zichzelf voor de zonden in onwetendheid bedreven, een offer brengen.

9,10. Dit was een zinnebeeld voor de tegenwoordige tijd, in zoverre gaven en offers gebracht werden, die niet bij machte waren hem, die God daarmede dient, voor zijn besef te volmaken, daar zij met hun spijzen en dranken en onderscheiden wassingen slechts bepalingen voor het vlees zijn, opgelegd tot de tijd van het herstel.

De wet bepaalde de Israëlieten alleen bij zonde in de zichtbare wereld. Alleen voor deze kon hij verzoening doen en vergeving ontvangen. De heiligings- en reinigingswetten worden dan ook bepalingen voor het vlees genoemd, dit wil zeggen voor de uitwendige mens. De innerlijke mens werd niet gereinigd en ook niet verlost. Ondanks de offers, wassingen en reinigingen, bleven de Farizeeën en schriftgeleerden van binnen onrein en werden zij vergeleken met wit gepleisterde graven. Al werd de wet nog zo consciëntieus gehouden, zij kon het volmaakte niet brengen. Innerlijk, voor zijn besef, of voor zijn geweten, was de oudtestamentische gelovige zich

hiervan bewust. Het volmaakte is immers, na het ontvangen van een volkomen rechtvaardigheid, het opgroeien naar de volle wasdom. De wetten en inzettingen waren goed en nuttig in het oude verbond, maar toen het nieuwe verbond kwam en van kracht werd, brak de tijd van het herstel aan, van de vernieuwing van binnenuit, door de kracht van de Heilige Geest.

11, 12. Maar Christus, opgetreden als hogepriester der goederen, die gekomen zijn, is door de grotere en meer volmaakte tabernakel, niet met handen gemaakt, dat is, niet van deze schepping, en dat niet met het bloed van bokken en kalveren, maar met zijn eigen bloed eens voor altijd binnengegaan in het heiligdom, waardoor Hij een eeuwige verlossing verwierf.

De aardse hogepriester bracht een tijdelijke en een gedeeltelijke verzoening en rechtvaardiging tot stand. Dit waren de goederen die aan de gelovigen in het oude verbond ten deel vielen. Maar Christus ging het Koninkrijk Gods binnen met zijn eigen bloed, dat is met zijn onzichtbaar leven. Hiermee betaalde Hij de schuld van het ganse menselijke geslacht, hetzij de bewuste, hetzij de onbewuste schuld. De volmaakte tabernakel is het Koninkrijk Gods, waar wij binnegaan als priester, ons reukwerk, in gebeden en lofprijzingen, brengen en waaruit wij ons licht laten schijnen als een kandelaar en waar wij ons voeden met het brood des levens (toonbroden). Dit Koninkrijk behoort niet tot deze schepping, maar is van eeuwigheid.

Het lam dat in deze tabernakel zijn leven gaf, was van eeuwigheid in Gods gedachten geweest. Het was immers geslacht vanaf de grondlegging der wereld. Jezus zelf was schuldeloos en volmaakt, want de Vader had Hem

geheiligd en in de wereld gezonden als de eersteling van een nieuwe schepping. Het leven van deze kostbare eersteling was voldoende om de schuld van de mensheid van alle tijden en van alle plaatsen te voldoen. Er is sprake van een eeuwige verlossing of vrijkoping, die dus niet meer herhaald behoeft te worden, of waaraan iets moet worden bijgevoegd. Tot zijn rechtvaardiging behoeft de nieuwtestamentische belijder niets anders op te brengen dan geloof. In 1 Johannes 2:2 wordt gezegd, dat Christus een verzoening is voor de zonde der gehele wereld, dat is van de ganse kosmos, zoals er letterlijk staat.

13,14. Want als reeds het bloed van bokken en stieren en de besprenging met de as der vaars hen, die verontreinigd zijn, heiligt, zodat zij naar het vlees gereinigd worden, hoeveel te meer zal het bloed van Christus, die door de eeuwige Geest Zichzelf als een smetteloos offer aan God gebracht heeft, ons bewustzijn reinigen van dode werken, om de levende God te dienen?

Het bloed van bokken en stieren, dagelijks geofferd op het brandofferaltair en ook eenmaal per jaar gebracht als offer op de grote verzoendag, gaf een reiniging van de uitwendige zonden. Wie in het geloof zulk een offer bracht, was rein naar het vlees, en rechtvaardig naar de wet. Over de besprenging met de as der vaars lezen we in Numeri 19. Een jonge koe werd verbrand en haar as, die buiten de legerplaats bewaard was, werd vermengd met levend of stromend water. Zo ontstond het reinigingswater, waardoor iemand gereinigd werd die een dode aangeraakt had. Hiermede werd ook de tent gereinigd en alle voorwerpen in de tent waar de dode gelegen had. Er was dan door het geloof kracht in het bloed en kracht in het reinigingswater, want men moest

aanvaarden dat men vrij en rein was, omdat God dit gezegd had. In het nieuwe verbond is de gelovige, van de zonde en van de schuld gereinigd, door het bloed van een veel hoger offer, dat van een volmaakt mens die geen zonde gekend of gedaan had. Deze werd niet geofferd, maar gaf Zichzelf over. Zijn offer was niet alleen voldoende voor de openlijke, maar ook voor de 'verborgen' zonde die in de gedachtewereld begaan was. Waarom was Jezus een smetteloos offer? Ten eerste omdat de Vader Hem tot zijn volwassenheid geheiligd had en ten tweede, omdat de Heilige Geest waarmee Hij gedoopt was, Hem bewaard had. Aan het einde van zijn leven kon Hij zeggen: 'Ik heb U verheerlijkt op de aarde door het werk te voleindigen, dat Gij Mij te doen gegeven hebt, en nu, verheerlijk Gij Mij, Vader, bij Uzelf met de heerlijkheid, die Ik bij U had eer de wereld was (Joh. 17:4,5).

Jezus had recht op de heerlijkheid van de Zoon van God, omdat Hij Zich in alles als een volmaakt en volwassen geestelijk mens geopenbaard had: 'Ik heb uw naam (dat is het wezen van God) aan de mensen geopenbaard' (Joh. 17:6). De eeuwige Geest doelt dus op de Vader Zelf, die van eeuwigheid is (de Eeuwige), als ook op de Heilige Geest die van Hem uitgaat en die onlosmakelijk met Hem verbonden is. Deze Geest had Hem bewaard voor iedere vorm van zonde of wetteloosheid of aantasting. Jezus was niet misvormd of ziek. Denk ook aan de verzoeking in de woestijn, waar Hij smetteloos doorheen kwam.

Door de Geest geleid, wijdde Jezus Zich toe aan de Vader. Nadat Hij zijn werk op aarde voltooid had, leidde deze Geest Hem tenslotte, om Zich als offer voor de gehele mensheid beschikbaar te stellen: 'Vader, uw wil geschiede!' Dit offer was zo waardevol, dat niet alleen een uitwendige reiniging tot stand kwam, maar ook ons bewustzijn gereinigd werd, dit wil zeggen dat onze

innerlijke mens erdoor gezuiverd werd van alle besef van kwaad (Hebr. 10:22). Dode werken zijn daden die verricht worden in gemeenschap met boze geesten en zij laten een schuldenlast achter, die naar de dood voert. Zelfs de werken der wet worden in het nieuwe verbond dode werken, doordat ze geen enkel nut meer hebben tot reiniging. Eerst wanneer wij door het zoenoffer van Christus volkomen gerechtvaardigd zijn, worden wij bekwaam, in gemeenschap met God te treden en Hem te dienen.

15. En daarom is Hij de middelaar van een nieuw verbond, opdat, nu Hij de dood had ondergaan, om te bevrijden van de overtredingen onder het eerste verbond, de geroepenen de belofte der eeuwige erfenis ontvangen zouden.

Door zijn gehoorzaam brengen van offers, rekende God in het oude verbond de gelovige de zonde niet meer toe. Er is sprake van toegerekende rechtvaardigheid. Men kan bijvoorbeeld een huis gekocht en nog niet betaald hebben, of het bezitten met een grote hypotheek. Men beschouwt het huis dan wel als zijn eigendom, maar reëel is dit nog niet. Dit wordt pas zo, als alles betaald is. Er werd in het oude verbond uitgezien naar het ware offer, dat geen toegerekende rechtvaardigen heeft, maar volkomen of werkelijke rechtvaardigen.

Het offer van Jezus maakte ook de schaduwachtige rechtvaardiging tot werkelijkheid. Vandaar dat vele ontslapen heiligen uit het oude verbond, overgeplaatst werden uit het dodenrijk naar het Paradijs Gods bij de opstanding van Jezus. Jezus is middelaar, omdat Hij bemiddelt tussen een heilig God en een zondig volk. Mozes was middelaar van het oude verbond, maar Jezus middelaar van een

nieuw verbond, op betere beloften gegrond. Het oude verbond had alleen de belofte van een toegerekende rechtvaardigheid, het nieuwe verbond had een betere belofte, namelijk de werkelijke rechtvaardiging en bovendien nog een eeuwige erfenis. Deze bestaat uit: doop in de Heilige Geest, waardoor wij de goddelijke natuur deelachtig worden, verlossing uit de macht van boze geesten, de genezing van de totale mens, het opwassen tot het zoonschap en het zitten op de troon van God. 'Wie overwint, zal deze dingen beërven' (Openb. 21:7). De geroepenen zijn zij die 'deelgenoten zijn der hemelse roeping' (Hebr. 3:1). Gods woord roept ons om het offer van Jezus aan te nemen en dan kinderen en zonen Gods te worden, dus geestelijke mensen die bekwaam zijn in de hemelse gewesten hun plaats in te nemen.

16,17. Want waar een testament is, moet noodzakelijk van de dood van de erflater melding gemaakt worden; een testament toch wordt alleen van kracht, indien er iemand gestorven is, daar het nog geen gevolg heeft, zolang de erflater leeft.

De (eeuwige) erfenis wordt door de erfgenamen in ontvangst genomen, wanneer de erflater gestorven is. Jezus kon de erfenis in bezit nemen krachtens zijn leven, want Hij hoefde het Gode gelijk zijn niet tot een roof te achten. Hij vraagt ook: 'Verheerlijk Mij nu met de heerlijkheid die Ik bij U had, eer de wereld was' (Joh. 17:5). Dit kon Hij bidden tijdens zijn leven op aarde. Maar Gods belofte was dat in Abrahams zaad alle geslachten der aarde zouden gezegend worden. Gods belofte, zijn verbond of zijn testament was dus bestemd voor vele erfgenamen. Vele zonen zouden tot heerlijkheid gebracht worden (Hebr. 2: 10), maar het was noodzakelijk dat eerst

het vleesgeworden Woord Gods, de Middelaar tussen God en de mensen, het offer van zijn leven bracht om de gelovigen de mogelijkheid te verschaffen de erfenis in bezit te nemen. Zolang Jezus op aarde leefde, werd zelfs het onderpand, de Heilige Geest, niet uitgestort, maar nadat Hij gestorven en opgestaan was, kreeg het testament of verbond rechtskracht of gevolg.

18-21. Daarom is ook het eerste verbond niet zonder bloed ingewijd. Want nadat door Mozes elk gebod volgens de wet aan al het volk was medegedeeld, nam hij het bloed der kalveren en der bokken met water, scharlaken wol en hysop en besprengde het boek zelf en al het volk, zeggende: Dit is het bloed van het verbond, dat God u heeft voorgeschreven. En ook de tabernakel en al het gereedschap voor de eredienst besprengde hij evenzo met bloed.

Als beeld van het sterven van de erflater moest voor de inwijding van het oude verbond een dier geslacht worden en zijn bloed gebruikt worden ter inwijding. We lezen hiervan in Exodus 24:4-8: nadat Mozes de inhoud van de wet ter kennis van het volk gebracht had, werd het volken alles wat verder nog afgezonderd, geheiligd en gereinigd moest worden, besprengd met bloed. Zo wordt in het nieuwe verbond eerst het evangelie verkondigd en worden ook allen die door het geloof deel hebben aan het bloed van Jezus Christus, afgezonderd, gereinigd en geheiligd.

22. En nagenoeg alles wordt volgens de wet met bloed gereinigd, en zonder bloedstorting geschiedt er geen vergeving.

Hoewel van een Oud Testament sprake is, kan toch opgemerkt worden dat bij het in werking treden ervan de testamentmaker toen nog niet overleden was. Wel vloede er bloed, maar dit was voor de reiniging der zonden. Slechts een enkele maal werd water gebruikt bij kleine verontreinigingen (Lev. 15:5). 'Het bloed bewerkt verzoening door middel van de ziel', staat er in Leviticus 17:11. Op deze wijze werd in het oude verbond de noodzakelijkheid en het gewicht van het offer voorgesteld. Zo profeteerde, leerde en evangeliseerde de wet in schaduwen van Christus, die de verzoening van de zonde der gehele mensheid met zijn bloed teweegbracht. Jezus schikte Zich niet als priester en offer naar het oude verbond, maar de oudtestamentische offers werden gebracht als type en onder het gezichtspunt van het nieuwe verbond.

23. Noodzakelijk moesten dus hiermede de afbeeldingen van de hemelse dingen gereinigd worden, maar de hemelse dingen zelf met betere offeranden dan deze.

De schrijver had al opgemerkt dat de aardse tabernakel een afbeelding was van de hemelse werkelijkheid. De aardse tent, de priesters, de levieten en het volk, werden gereinigd door het bloed van dieroffers op hen te sprengen. In het bloed der dieren was hun leven, maar dit was alleen aan de aarde gebonden. Hun bloed kon dus alleen dienen om de dingen van de aarde te reinigen. Om de

hemelse reiniging tot stand te brengen, moest er een leven geofferd worden, dat niet alleen aan de aarde gebonden was, maar dat zich ook kon verheffen naar de hemelse gewesten en daar functioneren. Daarom moest een mens zijn leven geven, een schuldeloze, want wanneer hij zelf

zonde had, kon hij niet ingaan in het hemelse heiligdom. Met de zuivering van de hemelse dingen, wordt de reiniging van de inwendige mens bedoeld, dus het wegnemen van de schuld in de onzienlijke wereld. Een betere offerande is een hogere offerande, die een andere dimensie heeft.

24. Want Christus is niet binnengegaan in een heiligdom met handen gemaakt, een afbeelding van het ware, maar in de hemel zelf, om thans, ons ten goede, voor het aangezicht Gods te verschijnen;

Christus was hier op aarde geen hogepriester. Het was Hem ook niet geoorloofd in het aardse heilige der heiligen binnen te gaan. Maar Hij is wel de geestelijke wereld binnengegaan als een heilige hogepriester in het Koninkrijk Gods, dat afgebeeld werd door het heilige der heiligen. Het aangezicht van God werd door de ark verzinnebeeld. Hiervoor verscheen de hogepriester eenmaal per jaar met het bloed van een dier. Christus ging in het hemelse heiligdom binnen met het leven van het lam Gods, dat als een offer gebracht was, want zijn bloed waarin zijn leven zich bevond, was uitgestort op de aarde.

25,26. ook niet om Zichzelf dikwijls te offeren, gelijk de hogepriester jaarlijks met ander bloed dan het zijne in het heiligdom gaat, want dan had Hij dikwijls moeten lijden sinds de grondlegging der wereld; maar thans is Hij eenmaal, bij de voleinding der eeuwen, verschenen om door zijn offer de zonde weg te doen.

Een hogepriester moest ieder jaar opnieuw verzoening doen en hij kon dit ook, omdat hij niet zijn eigen leven gaf. Christus gaf zijn ganse leven op eenmaal en dit was

voldoende om al de zondesuld van het gehele menselijke geslacht weg te nemen, van hen die geleefd hadden, van hen die toen leefden en van hen die nog geboren zouden worden. Zijn bloed, dus zijn eigen leven, kon de Heer maar één keer geven, maar de Vader heeft getuigd dat dit voldoende was, door Hem uit de doden op te wekken. Hij' is opgewekt tot onze rechtvaardiging' (Rom. 4:25). Jezus was een mens die eenmaal leefde en slechts eenmaal zijn leven kon geven. 'Het is immers de mens gesteld om éénmaal te sterven' (vers 27).

Was er meerdere malen een offer nodig geweest om de schuld weg te nemen, dan had God weer opnieuw een mens in de wereld moeten brengen en Zelf moeten heiligen. God had van eeuwigheid en vanaf de grondlegging der wereld het lam Gods gereed. Zijn plan was in een aantal tijdperken verdeeld: de tijdperken van voorbereiding waren voorbij en in 'de volheid des tijds', bij de voleinding der eeuwen (eonen), werd Jezus geboren en bracht Hij zijn offer. Het woord zonde komt in de bijbel in verschillende betekenissen voor. Hier is sprake van zonde als zondesuld, 'de schat des toorns' die achterblijft na de zondedaad.

27,28. En zoals het de mensen beschikt is, eenmaal te sterven en daarna het oordeel, zo zal ook Christus, nadat Hij Zich eenmaal geofferd heeft om veler zonden op Zich te nemen, ten tweeden male zonder zonde aanschouwd worden door hen, die Hem tot hun heil verwachten.

Het oordeel Gods over Jezus was, dat Deze het werk dat Hij voor God moest doen, op volmaakte wijze volvoerd had. Daarom heeft God Hem opgewekt in heerlijkheid en Hem een plaats gegeven op zijn troon. Oordeel of crisis is een scheiding tussen het goede en het kwade. Bij Jezus

viel het oordeel dus volkomen positief uit. Daarom werd Hij losgemaakt uit het dodenrijk, omdat de dood alleen zóndaars vasthoudt: de bezoldiging der zonde is de dood. De reiniging van onze zonden maakt ons ook vrij van de veroordeling. 'Wie zal beschuldiging inbrengen tegen uitverkorenen Gods?' Zo is er geen veroordeling meer voor degenen die in Christus Jezus zijn' (Rom. 8:1,33).

Wij zijn immers met Christus éénmaal gestorven en ons leven is in Christus verborgen in God. Degene die in Christus blijft, zal naar de inwendige mens dus niet meer sterven. Wel zal hij zijn aardse lichaam moeten afleggen, maar naar zijn inwendige mens en overdekt met het kleed der gerechtigheid, leeft hij voort. Het oordeel begint voor de gelovige (voor het huis Gods) reeds op aarde. Daar is de scheiding van de

machten der duisternis en daar is genezing en herstel. Het oordeel is na de dood, maar wij zijn reeds gestorven, waarvan wij in de doop getuigenis hebben afgelegd.

Christus heeft éénmaal de zonde op Zich genomen en is ervoor gestorven en Hij heeft voldoening gegeven voor de schuldenlast. De zonde van de wereld is dus verzoend. Door zijn opstanding is Christus van deze last bevrijd. Hij heeft deze gedragen, maar draagt hem nu niet meer. Daarom zien wij Hem nu reeds aan de rechterhand des Vaders met eer en heerlijkheid gekroond en verwachten wij van Hem, dat Hij ook ons als zonen tot heerlijkheid zal leiden; wij verwachten van Hem nu alleen heil of heling. Zij die Hem niet kennen en dus geen heil van Hem verwachten, aanschouwen Hem ook niet. Wij verwachten nu heil: verlossing, bevrijding en genezing. Wij weten dat Hij de macht ontvangen heeft ons dat heil te schenken.

HOOFDSTUK 10

1. Want daar de wet slechts een schaduw heeft der toekomstige goederen, niet de gestalte dier dingen zelf, is zij nimmer in staat ieder jaar met dezelfde offeranden, die onafgebroken gebracht worden, degenen, die toetreden, te volmaken.

Door de wet werd de mens die toetrad, die naar Jeruzalem reisde en deelnam aan de ceremoniën en offerdiensten, de gerechtigheid toegerekend. Hij was dan een rechtvaardige naar de wet. Wezenlijk was er dan in de onzichtbare wereld niets gebeurd. De zonden werden bedekt voor het heilig oog des Heren en niet weggenomen (Ps. 32:2). De wet gaf slechts een schaduw of een ruwe omtrek van wat God bedoelde.

Omdat de zonden niet wezenlijk weggenomen en verzoend waren, moesten de offers regelmatig herhaald worden, zelfs die voor de zonden in onwetendheid bedreven. Het offer op de grote verzoendag keerde daarom ook ieder jaar terug. Het gevolg was dat het volk van het oude verbond nooit verder kon komen dan de rechtvaardiging en nimmer tot de volmaaktheid kon gebracht worden. De toekomstige goederen, of letterlijk 'komende goede dingen' konden in het leven van de gelovige niet worden gerealiseerd, zoals in het nieuwe verbond: de bevrijding, de doop in de Geest, het herstel of de genezing van de totale mens en het opwassen tot de mannelijke rijpheid.

2. Immers, zou anders het offeren daarvan niet opgehouden zijn, doordat degenen, die de dienst

verrichten, na eenmaal gereinigd te zijn, generlei besef van zonden meer hadden?

Wanneer het oudtestamentische dierenoffer werkelijk de zonden had weggenomen, zodat dus de offeraar geen besef van kwaad meer had, had hij ook niet meer behoeven te offeren, want dan zou hij immers eens en voor altijd rein zijn geweest. Degenen die de dienst verrichtten, waren dezelfde als degenen die toetraden (vers 1).

3. Doch door die offeranden werden ieder jaar de zonden in gedachtenis gebracht;

Het offer op de grote verzoendag nam de zonden dus niet weg en daarom werden zij telkens weer in herinnering gebracht. Op die dag ging men zichzelf onderzoeken en probeerde de gelovige zich te herinneren of hij niet tekort geschoten was of verkeerd gedaan had. Door het zoenoffer wist de gelovige dan dat deze zonden bedekt waren.

4-8. want het is onmogelijk, dat het bloed van stieren of bokken zonden zou wegnemen. Daarom zegt Hij bij zijn komst in de wereld: Slachtoffer en offergave hebt Gij niet gewild, maar Gij hebt Mij een lichaam bereid; in brandoffers en zondoffers hebt Gij geen welbehagen gehad. Toen zeide Ik: zie, hier ben Ik (in de boekrol staat van Mij geschreven) om uw wil, o God, te doen. In de aanhef zegt Hij: Slachtoffers en offergaven, brandoffers en zondoffers, hebt Gij niet gewild, noch daarin een welbehagen gehad, hoewel zij naar de wet gebracht worden.

Het leven van stieren en bokken was slechts verbonden met het tijdelijke, aardse leven. Het had dus geen waarde

als wettig betaalmiddel of als zoenmiddel in de geestelijke wereld. Het bloed of het leven van een volkomen mens was dit wel. Daarom kon David zijn grote Zoon Jezus in de mond leggen: 'In offerande en offeren hebt Gij geen welbehagen, maar Gij hebt Mij een lichaam toebereid' (Ps. 40:7 septuaginta).

Hoewel de Heer aan Israël de offers voorgeschreven had, was David bezig met het werkelijke plan van God en hij wist, dat deze offers hierin niet pasten, maar bestemd waren voor een natuurlijk zaad van Abraham in een minder verbond. 'Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond', schreef Johannes. Jezus was het toebereide lichaam, in verband met het vlekkeloze offer dat gebracht moest worden. God Zelf had Zich een brandoffer voorzien, dat Hij 'overleverde' aan de machten der duisternis. Toen Jezus zijn werk hier op aarde gedaan had en getoond had, dat Hij werkelijk in alles gehoorzaam geweest was en onbeschadigd als overwinnaar stond, werd de Schrift aan Hem vervuld: 'Zie, Ik kom, in de boekrol staat over Mij geschreven: Ik heb lust om uw wil te doen, mijn God, uw wet is in mijn binnenste' (Ps. 40:8,9).

Geest, ziel en lichaam van onze Heer functioneerden alle naar de wetten Gods. Hij was de volmaakte mens. Hij beleed: 'Alles wat Gij Mij te doen gegeven hebt, heb ik gedaan' (Joh. 17:4). Toen de Vader Hem riep om de lijdensbeker te drinken en het eeuwige offer te brengen, was zijn antwoord opnieuw: 'Uw wil geschiede'.

9,10. Doch daarna heeft Hij gezegd: Zie, hier ben Ik om uw wil te doen. Hij heft het eerste op, om het tweede te laten gelden. Krachtens die wil zijn wij eens voor altijd geheiligd door het offer van het lichaam van Jezus Christus.

Met de woorden 'Uw wil geschiede' begon het eerste verbond te verouderen en het nieuwe verbond in zijn bloed kwam ervoor in de plaats. Zo was het Gods wil. Op deze wijze kwam het betere verbond op de plaats van het eerste. Het was Gods wil een volmaakte Zoon ten offer te brengen om de zonden van de gehele mensheid van alle tijden en van alle plaatsen weg te nemen en daardoor scheiding te maken tussen licht en duisternis in de mensenwereld. Wie dit offer aanvaardden, zijn wezenlijk schuldeloos of geheiligd.

11-14. Voorts staat elke priester dagelijks in zijn dienst om telkens dezelfde offers te brengen, die nimmer de zonden kunnen wegnemen; deze echter is, na een offer voor de zonden te hebben gebracht, voor altijd gezeten aan de rechterhand van God, voorts afwachtende, totdat zijn vijanden gemaakt worden tot een voetbank voor zijn voeten. Want door een offerande heeft Hij voor altijd hen volmaakt, die geheiligd worden.

Nog één keer benadrukt de apostel het mindere van het herhaalde aardse offer tegenover de grootheid van het eenmalige offer van Christus. Deze beklemtoning is te begrijpen, indien wij eraan denken dat in de tijd van de schrijver hierdoor het gehele godsdienstige leven van de jood ondersteboven gekeerd werd. Het was voor hem een heel nieuwe leer, die geheel in strijd was met de inzichten die hij van huis meegekregen had en die voor hem het stempel droegen van Gods werkelijke wil, weg en wet. Paulus wijst erop dat de priester telkens weer offers moest brengen, maar dat wij zeker kunnen zijn over Gods welbehagen in het offer van Christus. Wij weten dat God Hem uit de doden opgewekt heeft, als bewijs dat de verzoening tot stand gekomen was en Hem bovendien

gezet had aan zijn rechterhand, dit wil zeggen als plaatsvervangende heerser over al de werken zijner handen.

Jezus gaat in de hemel ook verder, Gods wil te doen en diens plan te volvoeren. De eerste taak die Hij op de troon als heerser heeft, is het bouwen van zijn gemeente. Degenen die Hem aangenomen hebben en die geheiligd zijn, gaat Hij tot de volkomenheid brengen door de Heilige Geest, die Hij schenkt en die in hen woont. Zijn volgelingen worden eerst zelf van hun vijanden verlost en voeren dan een strijd in de hemelse gewesten, om de vijanden van God en van de mensen onder de voeten van Jezus te brengen.

Door één offerande zijn de gelovigen niet alleen gerechtvaardigd, maar Hij heeft hun ook de mogelijkheid gegeven de weg des levens te gaan tot aan de volmaaktheid toe. Hij gaat hen ook gebruiken om anderen te verlossen en om dezen te helpen ook het doel te bereiken. Let wel dat Jezus niet Zelf de vijanden onder zijn voeten legt, maar dat Hij afwacht tot zijn volgelingen zijn opdracht uitvoeren: 'Zie Ik heb u macht gegeven om op slangen en scorpioenen te treden en tegen de gehele legermacht van de vijand; en niets zal u enig kwaad doen' (Luc. 10:19). Paulus schreef in Romeinen 16:20: 'De God nu des vredes zal weldra de satan onder uw voeten vertreden'.

15-17. En ook de Heilige Geest geeft ons daarvan getuigenis, want nadat Hij gezegd had: Dit is het verbond, waarmede Ik Mij aan hen verbinden zal na die dagen, zegt de Here: Ik zal mijn wetten in hun harten leggen, en die ook in hun verstand schrijven, en hun zonden en ongerechtigheden zal Ik niet meer gedenken.

Nogmaals betuigt de Hebreëenschrijver dat met het sterven van Jezus een nieuw verbond in werking is getreden en het oude verbond met zijn schuld- en zoenoffers en ceremoniën heeft afgedaan. In Handelingen 19:8-10 kunnen we lezen op welk verzet de prediking van het evangelie van Jezus Christus stuitte. De joden bleven kwaadspreken van 'de weg', dat is het pad dat van de rechtvaardigheid naar de volmaaktheid voert. Reeds het begin van deze weg, de rechtvaardigmaking door het geloof, was voor vele joden een aanstoot. De apostel haalt dan ook telkens het Oude Testament aan, waarin door de profeten die door de Heilige Geest geleid werden, reeds over een nieuw verbond en een verandering van wet, gesproken was. Deze wet zou niet meer van buitenaf functioneren, niet meer aangeleerd worden, maar zou van binnenuit door de Heilige Geest werken.

Wanneer Israël uit Babel zou terugkeren naar eigen land (zie Jer. 31:33,34), zou in de volheid des tijds dit verbond in het bloed van Jezus, gesloten worden, want het verzoenend bloed van Jezus is oorzaak dat God de zonde en ongerechtigheid niet meer gedenkt. Met degenen die door dit bloed gerechtvaardigd zijn, sluit God een nieuw verbond met nieuwe beloften.

De eerste belofte des Vaders is de doop in de Heilige Geest. Deze Geest kent voor de mens naar lichaam, ziel en geest, de wetten Gods. Deze Geest handhaaft in de wedergeboren mens die gehoorzamen wil, de wetten Gods in hem. Het hart is beeld van de inwendige mens waar Gods Geest in woont. Door de Heilige Geest wordt het verstand verlicht, zodat deze wetten ook begrepen worden. Men kan dan verstaan wat Gods bedoeling met de mens is.

18. Waar dan voor deze dingen vergeving bestaat, is er geen zondoffer meer nodig.

Opnieuw benadrukt de apostel dat wanneer voor schuld en zonde rechtstreeks vergeving is, de mens geen bijdrage meer tot rechtvaardiging door middel van offers behoeft te geven. Geloof alleen is voldoende. De vergeving van de zonde bestaat, dit wil zeggen is verworven en zij is reeds aanwezig. Men behoeft haar door geloof slechts te aanvaarden en kan dan te allen tijd belijden dat men een rechtvaardige is.

19-22. Daar wij dan, broeders, volle vrijmoedigheid bezitten om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, langs de nieuwe en levende weg, die Hij ons ingewijd heeft, door het voorhangsel, dat is, zijn vlees, en wij een grote priester over het huis Gods hebben, laten wij toetreden met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, met een hart, dat door besprenging gezuiverd is van besef van kwaad, en met een lichaam, dat gewassen is met zuiver water.

In het Oude Testament was de mens voor zijn besef nooit volkomen van zonden gereinigd. Hij mocht daarom niet in het heilige der heiligen binnenkomen. Dit beeldde uit dat het Koninkrijk Gods, het ware heilige der heiligen, nog voor hem afgesloten was. Zijn innerlijke mens was nog niet overgeplaatst in het Koninkrijk van de Zoon van Gods liefde. Hij kon nog niet op de hoge weg wandelen. In het nieuwe verbond heeft het kind van God als een rechtvaardige volle vrijmoedigheid om het Koninkrijk Gods binnen te gaan.

De hoofdzin luidt: 'Daar wij dan, broeders, volle vrijmoedigheid bezitten om in te gaan in het heiligdom...

laten wij toetreden met een waarachtig hart'. Wat geeft ons recht om toe te treden? Het antwoord is: het bloed van Jezus dat ons tot rechtvaardigen maakt. Door zijn schulddeging heeft Hij de poort geopend die toegang geeft tot een nieuwe weg in de hemelse gewesten. Het is ook een levende weg, doordat deze voert naar het eeuwige leven en slechts 'levenden' hem kunnen bewandelen: geen onreine zal die betreden, maar hij zal alleen voor hen, verlost en vrijgekochten des Heren, zijn (Jes. 35:8-10).

De weg naar het heiligdom is het eerst betreden door Jezus Christus, die als hogepriester met zijn eigen bloed binnenging (Hebr. 9:25). De schuld en zonde maakten scheiding tussen de mens en God die het hemelse heiligdom bewoont. Jezus droeg als lam Gods, levende in zijn vlees, deze schuld; dit wil zeggen de schuld der wereld nam Hij op Zich als zijn schuld en Hij betaalde met zijn leven. Zijn lichaam stierf en zijn innerlijke mens ging naar het dodenrijk.

Toen het voorhangsel, of het schuldig vlees, weggenomen was, lag de toegang naar het heiligdom open voor een ieder die gelooft. Een beeld hiervan is het scheuren van het voorhangsel in de tempel, toen Jezus stierf. Er staat dat Christus de weg naar het heiligdom opengelegd heeft door het voorhangsel der schuld weg te nemen. Dit betekent: Hij heeft zijn, met de zonde der gehele wereld beladen vlees, afgelegd (zie Col. 1:21,22). Het huis Gods of de tempel Gods, bestaat uit allen die geloven. Dit heiligdom heeft een grote priester. Deze blijft middelaar tussen de mens en God. Hij is groter dan een priester van het oude verbond, omdat het volk over wie Hij gesteld is, hoger is (vergelijk hoofdstuk 3:2-4).

Toetreden wil zeggen: deelnemen aan of binnengaan, zoals oud Israël de tempel binnenging om deel te

verkrijgen aan de offeranden (zie vers 1). Een waarachtig hart is een oprecht hart, dat geen bijbedoelingen heeft en geen voorwaarden stelt, maar alleen begeert in gemeenschap met God te leven. Om vrijmoedig binnen te gaan, moet men vast geloven gerechtvaardigd te zijn door het bloed van Jezus. Geloven is zeker weten en een aanvaarden van de dingen die je niet ziet. Iemand die binnengaat in het hemelse heiligdom, moet zeker ervan zijn dat hij een rechtvaardige is en een kind van God. Hij moet er zeker van zijn dat zijn inwendige mens, zijn hart, gezuiverd is van iedere vorm van schuld en begeerte naar het kwade. Hij weet zich besprengd door het bloed van Jezus. Dit betekent dat hij zeker weet deel te hebben aan de verzoening die op Golgotha tot stand gekomen is.

'En met een lichaam dat gewassen is met zuiver water'. Zuiver water is het beeld van het woord van God. Indien de innerlijke mens gerechtvaardigd is door het bloed, dan belooft Gods Woord ook een reiniging of een herstel van de uitwendige mens, van het instrumentarium dat God gebruiken wil. Ons zichtbaar lichaam, maar ook ons verstand, gevoel, begeerte en wil worden gereinigd door het woord van God (vergelijk Ez. 36:24,25 en Num. 8:5-7, en ook Num. 19).

23. Laten wij de belijdenis van hetgeen wij hopen onwankelbaar vasthouden, want Hij, die beloofd heeft, is getrouw.

In vers 22 wordt gezegd hoe wij ons in de onzienlijke wereld moeten opstellen: laten wij toetreden, vast gelovende in de schuldvergeving door het bloed van Jezus Christus, zodat wij dus rechtvaardigen zijn, gezuiverd van ieder schuldbesef. In de natuurlijke wereld stellen wij ons op als gereinigden door het woord van God en

vasthoudende aan zijn beloften. Deze spreken van een rijkdom van genade, want God belooft de Heilige Geest die ons verlossen en genezen zal, en door wiens kracht wij zullen opgroeien tot de mannelijke rijpheid. In 2 Corinthiërs 7:1 staat: 'Daar wij nu deze beloften bezitten (dat God onder ons zal wonen en Hij ons tot Vader en wij Hem tot zonen zullen zijn), laten wij ons reinigen van alle bezoedeling des vlezes en des geestes, en zo onze heiligheid volmaken in de vreze Gods'. De hoop op de vervulling van Gods beloften in ons leven en in dat van de gemeente moeten wij onwankelbaar vasthouden. Wij hopen erop en deze verwachting moeten wij ook in de wereld belijden, niet omdat wij het allemaal al bezitten, maar omdat God het beloofd heeft en Hij getrouw is aan zijn woord en het ook doen zal (vergelijk 1 Thessalonicenzen 5:23,24). De gelovigen moeten dus steeds positief de woorden Gods belijden en zich nimmer negatief uitlaten, alsof God zijn woord niet zou waarmaken. Een belangrijke zaak! Zeg nimmer: 'Het kan niet en het wordt toch niets', want daarmee spreek je je wantrouwen uit tegen God. Het woord onwankelbaar wijst erop dat men de belofte juist in een moeilijke situatie moet vasthouden en zich niet tot twijfel laten verleiden.

24. En laten wij op elkander acht geven om elkaar aan te vuren tot liefde en goede werken.

Wanneer wij zien dat iemand gaat wankelen, moeten wij hem niet veroordelen of prijsgeven, maar zijn geloof en zijn hoop proberen aan te blazen, zodat het weer opvlamt. Wij leggen dus niet moedeloos de handen in de schoot, maar blijven positief gericht ten opzichte van God en de naaste. Dit is het betoon van de ware liefde. Wij zullen het

goede blijven zoeken voor de broeders en zusters en voor alle medemenssen (2 Petr. 1:7,8).

25. Wij moeten onze eigen bijeenkomst niet verzuimen, zoals sommigen dat gewoon zijn, maar elkander aansporen, en dat des te meer, naarmate gij de dag ziet naderen.

Iedere gelovige is ingevoegd in het lichaam van Christus dat onzichtbaar is. Maar het is ook noodzakelijk om hier op aarde een hechte gemeenschap met broeders en zusters te vormen, ten einde in deze wereld een weerspiegeling te geven van het lichaam des Heren in de onzienlijke wereld. Niemand moet denken los van broeders en zusters hier op aarde een levend deel te kunnen vormen van het lichaam des Heren in de hemelse gewesten. De Heilige Geest of de levensgeest van het lichaam des Heren functioneert in alle levende cellen die met elkander verbonden zijn en die in onderlinge harmonie samenwerken.

Wanneer er geen onderlinge band is en wanneer men niet tezamen komt, kan men ook geen zorg voor elkander dragen en geen onderlinge liefde bewijzen. Ook in de begintijd schenen er reeds broeders en zusters te zijn, die zich afzijdig hielden van de bijeenkomsten der gemeente, of die niet trouw waren in het bezoeken van de samenkomsten. De apostel veroordeelt dit individualisme. De christen bereikt nooit alléén het doel, want iedere gave die zich in hem ontplooiën moet, ontvangt hij ten behoeve van de opbouw der gemeente. Hoe meer de Dag des Heren nadert, hoe groter de verdrukking zal worden en hoe nauwer de gemeenteleden zich bij elkander zullen moeten aansluiten ten einde het voorgestelde doel der onberispelijkheid te bereiken. Eén korenaar op het veld zal de druk van de storm en van de regen niet kunnen weerstaan, maar

de vele aren op de volle akker steunen elkander en worden niet gemakkelijk geknakt.

26,27. Want indien wij opzettelijk zondigen, nadat wij tot erkenntenis der waarheid gekomen zijn, blijft er geen offer voor de zonden meer over, maar een vreselijk uitzicht op het oordeel en de felheid van een vuur, dat de wederspannigen zal verteren.

Wanneer ons het evangelie verkondigd is en wij het als waarheid erkend en aanvaard hebben, dus de genade Gods gesmaakt hebben in de schuldvergeving, en wij deze realiteit toch weer gaan verloochenen en opzettelijk contact opnemen met de boze en zo tot zonde komen, zijn wij van de genade vervallen. Wij verliezen dan het kinschap (vergelijk hoofdstuk 6:6).

Men kan dan geen offer meer brengen om het weer goed te maken, zoals in het oude verbond. Wanneer men op deze weg volhardt en wederspannig blijft, heeft men niets anders te verwachten dan een veroordeling. Men wordt hoe langer hoe meer een prooi van de machten der duisternis. Dezen zullen zich in al hun felheid in zo'n afvallige openbaren en door hem heen in de wereld. Hij gaat dan, evenals judas, tot de felle vijanden van het christendom behoren.

In 2 Petrus 2:20-22 vinden wij een beschrijving van zulke teruggevallenen, met de woorden: 'Want indien zij, aan de beoedelingen der wereld ontvloten door de erkenntenis van de Here en Heiland Jezus Christus, toch weer erin verstrikt raken en erdoor overmeesterd worden, dan is hun laatste toestand erger dan de eerste. Het zou immers beter voor hen geweest zijn, geen kennis verkregen te hebben van de weg der gerechtigheid, dan met die kennis zich af

te keren van het heilige gebod, dat hun overgeleverd is. Hun is overkomen, wat een waar spreekwoord zegt: Een hond, die teruggekeerd is naar zijn uitbraaksel, of 'een gewassen zeug naar de modderpoel'.

28,29. Indien iemand de wet van Mozes terzijde heeft gesteld, wordt hij zonder mededogen gedood op het getuigenis van twee of drie personen. Hoeveel zwaarder straf, meent gij, zal hij verdienen, die de Zoon van God met voeten heeft getreden, het bloed des verbonds, waardoor hij geheiligd was, onrein geacht en de Geest der genade gesmaad heeft?

Onder de wet werd de zonde met 'opgeheven hand', de opzettelijke zonde, met de dood gestraft (Lev. 24:13-16; Deut. 17:2-7; 18:20; 19:15; 22:25 en Num. 35:30). Dit geschiedde op het getuigenis van twee of drie personen, zonder mededogen en zonder aanzien des persoons. Het oude verbond had een godsdienst in de zichtbare wereld en daarom volgde de doodstraf op de bewuste zonde. Het nieuwe verbond functioneert in de onzichtbare wereld. Hier kan men niet door het ondergaan van aardse straffen boeten. Hier veroorzaakt ieder vergrijp tegen de wetten Gods een scheiding tussen God en de mens.

Opnieuw wordt dan een voorhang of scheidsmuur opgericht. Automatisch komt zo iemand weer in de duisternis en onder de beïnvloeding van de boze machten, waaraan hij eerst ontkomen was. Iemand die opzettelijk zondigt, hoewel hij beter weet, doet zijn rechtvaardigheid teniet. Hij veracht dus het bloed van Christus dat hem, toen hij geloofde, vrij kocht en afzonderde van de boze. Hij legt dan ook een smaad op de Heilige Geest die bij machte was hem voor iedere zonde te bewaren. Deze Geest had hem ook willen onderwijzen aangaande goed en

kwaad, maar hij schuift deze genade en gave opzettelijk terzijde.

30,31. Want wij weten, wie gezegd heeft: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden! En wederom: De Here zal zijn volk oordelen. Vreselijk is het, te vallen in de handen van de levende God!

Zij vergaderen zich een schat des toorns en de Heer zal daarover vergelding doen (zie Deut. 32:34,35). God geeft dus deze afvalligen prijs aan de boze geesten. De Heer zal een scheiding maken in zijn volk, tussen degenen die Hem oprecht volgen en misschien door verleiding of pressie in zonde vallen, waarvoor dan vergeving is, en tussen hen die willens en wetens zondigen, die het kwaad opzoeken en die geen berouw erover hebben. De Heer gaat dus zijn volk schiften! Omdat zij geen berouw hebben, keren zij niet terug tot de Heer. De apostel merkt nog op, dat het vreselijk is, door de Heilige Geest veroordeeld te worden, dus wanneer de hand van God (de Heilige Geest) Zich van iemand afkeert die eenmaal in zijn licht gewandeld heeft. Ananias en Saffira zondigden samen opzettelijk. Petrus sprak dat zij de Heilige Geest bedrogen hadden. Gods Geest veroordeelde hen en de doodsmachten sloegen toe (Hand. 5:1-11).

32,33. Herinnert u de dagen van weleer, toen gij, na verlicht te zijn, zo menigmaal lijden doorworsteld hebt, hetzij zelf een schouwspel van smaad en verdrukking, hetzij deelnemende aan het lot van hen, die in zulk een toestand verkeerden.

Nadat de apostel eerst ernstig tegen afval gewaarschuwd heeft en tegen de verwerping van de boodschap des heils,

herinnert hij hen aan de dagen toen zij pas tot bekering gekomen waren. Toen hadden zij de waarheid aanvaard en waren gereinigd door het bloed van Jezus en verlicht door de Heilige Geest die in hen was komen wonen. Zij hadden het in die tijd niet zo gemakkelijk gehad, maar hun hart was blij geweest. Zij werden door de mensen gesmaad, misschien wel uit de synagoge geworpen, werden door de boze verdrukt, soms rechtstreeks, soms door mensen heen, maar zij hadden dit alles blijmoedig verdragen. Jezus had immers gezegd: 'Zalig zijt gij, wanneer u de mensen haten en wanneer zij u uitstoten, en smaden en uw naam als slecht verwerpen ter wille van de Zoon des mensen. Verblijdt u te dien dage en springt op van vreugde, want, zie, uw loon is groot in de hemel; immers op dezelfde wijze hebben hun vaders met de profeten gehandeld' (Luc. 6:22,23).

Let erop dat er wel sprake is van smaad en verdrukking, maar ziekte wordt niet genoemd. Men moet niet tegen lijden opzien, 'want dit is genade, indien iemand, omdat hij met God rekening houdt, leed verdraagt, dat hij ten onrechte lijdt. Want mag dát roem heten, als gij slagen moet verduren, omdat gij kwaad doet? Maar als gij goed doet en dan lijden moet verduren, dát is genade bij God' (1 Petr. 2:19,20).

Wij behoeven onder dit lijden niet te bezwijken en ons leven hoeft er niet door aangetast te worden, want God is met ons en Christus bewaart ons door de kracht van de Geest die in ons woont en zijn heilige engelen zijn om ons. Van de Hebreëen wordt gezegd dat zij deelnamen aan het lot van hen die verdrukt en gesmaad werden. Het is in het lichaam van Christus zo, dat wanneer één lid lijdt, allen mee lijden. Niet om zo iemand te beklagen, maar om hem te ondersteunen en om voor elkander zorg te dragen (1

Cor. 12:25,26), opdat geen broeder of zuster door de druk van de vijand onder zal gaan.

34. Want gij hebt met de gevangenen mede geleden en de roof van uw bezit blijmoedig aanvaard, want gij wist, dat gijzelf een beter en blijvend bezit hebt.

Er waren dikwijls vervolgingen geweest en menigmaal waren broeders en zusters in de gevangenis terecht gekomen, maar de anderen stonden er voor op de bres (Hand 23,12:12 en zie ook Hebr. 13:3). Paulus had zelfs 'weleer' of vroeger meegedaan om gevangenen te maken onder de gelovigen (Hand. 9:2,21 en 22:5).

Zelfs wanneer hun bezit ontnomen werd, hadden zij hun blijmoedigheid niet verloren, want in hun hart hadden ze overlegd dat hun geestelijke schat die zij zich verzamelden in de hemelse gewesten, hun niet ontroofd kon worden. Het was een beter en blijvend bezit. Ook hadden zij overlegd dat het lijden van deze tegenwoordige tijd niet opweegt tegen de heerlijkheid die over hen zou geopenbaard worden (Rom. 8:18). Ons bezit in deze tegenwoordige wereld is slechts tijdelijk en vergankelijk. We moeten ons daaraan niet al te zeer hechten of daarin de perfectie of de volmaaktheid zoeken. Dit is voor vele mensen een groot struikelblok geworden. De zorgvuldigheden van dit leven maken hen geestelijk onbruikbaar.

35. Geeft dan uw vrijmoedigheid niet prijs, die een ruime vergelding heeft te wachten.

'Weleer' gingen zij vrijmoedig tot de troon der genade of ontvingen hulp ter bekwamer tijd, zodat zij bestand waren

tegen de vurige pijlen van de boze. Paulus zegt: 'Geef deze vrijmoedigheid niet prijs'. Blijft wandelen in het Koninkrijk van God voor zijn aangezicht, want zodoende zal de gelovige een schat in de hemel verzamelen, waar mot noch roest bij kan komen.

36. Want gij hebt volharding nodig, om, de wil van God doende, te verkrijgen hetgeen beloofd is.

Nog hadden zij alle beloften van God, de gehele erfenis, niet in bezit genomen. Ze waren nog niet tot volle ontplooiing en tot mannelijke rijpheid gekomen (hoofdstuk 5:12). Daarom vermaant Paulus hen om volhardend voort te jagen op de weg van God, om Christus voor ogen te houden en de beloften in het geloof te blijven vasthouden, ten einde de hemelse erfenis die beloofd is, te ontvangen. Geen woord dat de Heer gesproken heeft, zal ledig tot Hem wederkeren en iedere belofte die wij vasthouden, zal gerealiseerd worden, 'want die het beloofd heeft, is getrouw, Hij zal het ook doen!' (1 Thess. 5:24). De wil van God doen, betekent: leven als een rechtvaardige door de kracht van de Heilige Geest. Dit is, met de volharding in het geloof, de voorwaarde om de belofte te beërven.

37-39. Want nog een korte, korte tijd, en Hij, die komt, zal er zijn en niet op Zich laten wachten, en mijn rechtvaardige zal uit geloof leven; maar als hij nalatig wordt, dan heeft mijn ziel in hem geen welbehagen. Doch wij hebben niets van doen met nalatigheid, die ten verderve leidt, doch met geloof, dat de ziel behoudt.

Paulus citeert hier vrij Habakuk 2:3 en 4. Deze profeet had een woord des Heren gehad van een strafgericht over de

Chaldeeën. Paulus past deze woorden toe op de belofte, die God aan de volgelingen van Jezus gegeven heeft. De tekst uit Habakuk zouden we dus als volgt kunnen lezen: 'Want wel wachten de beloften nog tot een bestemde tijd, maar deze spoedt zich zonder falen heen naar de realisering van het doel. Als de vervulling vertoeft, verbeidt haar (wacht erop), want komen zal ze (de vervulling) gewis, uitblijven zal ze niet'. Zoals het verdrukte volk van Jeruzalem het strafgericht over de Chaldeeën zeker kon verwachten, zo kan de gelovige met volharding uitzien naar het verkrijgen van de beloften Gods en naar de ondergang van de verdrukkende boze geesten.

Wanneer Paulus het vierde vers uit Habakuk citeert, verwisselt hij twee gedachten. Hij zegt eerst: 'De rechtvaardige zal uit geloof leven', dit wil zeggen door het geloof de belofte aanvaarden en vast houden om het beloofde te verkrijgen. Daarna spreekt hij over degenen die opgeblazen zijn of die niet recht zijn in hun zielenleven. Habakuk constateert alleen dat dit strafgericht zal komen, omdat de Chaldeeën niet recht wandelden bij het uitvoeren van Gods bevelen. Paulus zegt dat de belofte niet verkregen zal worden, wanneer iemand niet in oprechtheid wandelt en niet in het geloof blijft staan. Dan heeft God geen welbehagen in hem, evenmin als Hij tevreden was over de opgeblazen Chaldeeën.

'Nalatig worden', wordt ook vertaald door: terugdeinzen of vreesachtig worden, dus wanneer verdrukkingen en vervolgingen komen, zijn moreel verliezen en het geloof in de beloften loslaten. Men blijft dan niet op de goede weg wandelen, maar dwaalt heen op een pad dat naar het verderf leidt. De apostel zegt: 'Wij willen in het geloof volharden, zodat onze ziel behouden wordt en wij het einddoel des geloofs bereiken. Onze ziel wordt behouden, ook al ondergaan wij verdrukkingen naar het vlees'.

HOOFDSTUK 11

1,2. Het geloof nu is de zekerheid der dingen, die men hoopt, en het bewijs der dingen, die men niet ziet. Want door dit geloof is aan de ouden een getuigenis gegeven.

Hier wordt gesproken over een bepaalde vorm van geloof, namelijk het geloof dat Gods woord aanvaardt, want alle geloof is nog geen zekerheid van hetgeen men hoopt. De bijbel geeft beloften en wanneer men deze aangrijpt, krijgt men hoop. Omdat Gods woord vast is en zijn beloften onberouwelijk zijn, is men ook zeker dat de dingen die men gelooft en hoopt, gerealiseerd worden. Het geloof is een middel om iets in de onzienlijke wereld vast te grijpen en dit zich als kennis of hoop toe te eigenen.

Door het geloof weten wij dat God bestaat, dat er engelen en duivelen zijn, dat er een strijd is tussen licht en duisternis en dat de mens in deze worsteling een rol speelt. Door het geloof maakt men zich de inhoud van de belofte tot eigendom. Ook de ouden, de gelovige voorvaderen, letterlijk de oudsten of presbyters, die geloof hadden, kregen enige kennis van de onzienlijke dingen, omdat God met hen spreken kon. Door het geloof hielden zij de belofte vast, die God hun geschonken had en de Heer honoreerde dit, door de belofte te vervullen en hun naam met ere in zijn woord te vermelden als mensen die enige kennis ontvingen van de gedachten en plannen Gods in de onzienlijke wereld. Vlees en bloed hadden hun dit niet geopenbaard, maar hun geloof richtte zich op God en deze gaf hun 'getuigenis', dat zij door woord en daad doorgaven in deze wereld.

Getuigen kan men alleen van iets wat men ervaren heeft. Wij doen dit bijvoorbeeld van bekering, redding, bevrijding of genezing. In de doop getuigen wij van onze opstanding tot een nieuw leven. Deze ouden ontvingen 'een' getuigenis. Zij wisten immers maar een enkel ding uit de onzienlijke wereld en zij hielden dit in het geloof vast en God maakte dit in hun leven tot werkelijkheid. Zij bezaten slechts enkele gedachten uit het plan Gods en die enkele waarheden werden in hun leven gerealiseerd.

Nog steeds is de Hebreeënschrijver bezig om het Oude Testament met het betere en rijkere Nieuwe te vergelijken. Hij sluit nu ook de tijd vóór de wet bij dit mindere verbond in. Door de prediking van Jezus en van de apostelen ontvingen wij meer inzicht in Gods plan. De volle waarheid en bijna alle geheimenissen werden geopenbaard (zie Openbaring 10:1-4 als uitzondering). Daarom kunnen wij ook een groter geloof ontplooiën, hebben wij een betere hoop en een heerlijker én vollediger realisatie.

3. Door het geloof verstaan wij, dat de wereld door het woord Gods tot stand gebracht is, zodat het zichtbare niet ontstaan is uit het waarneembare.

Van het ontstaan der dingen weten wij niets anders dan wat het woord van God, dat Hijzelf aan de mensen bekend gemaakt heeft, hiervan zegt. In plaats van 'wereld' staat in het Grieks 'eonen' of tijdperken. De schepping vond plaats in verschillende fasen. Wij leven nu in de eerste periode van de herschepping of van de wedergeboorte aller dingen. Wij moeten niet denken dat het zichtbare altijd bestaan heeft en door evolutie geworden is, wat het nu is. Alles is voortgekomen uit de onzienlijke God die geest is.

De regel is: alles wat zichtbaar is, wordt veroorzaakt door het niet waarneembare. Wij kennen deze waarheid, omdat wij weten dat al het goede en volmaakte van God komt en al het kwade, zoals ziekte, zonde, gebondenheid en leugen door de boze geesten wordt bewerkt. Door het geloof wisten de ouden zoals Mozes, dat de wereld door de onzienlijke God geschapen was. Zij wisten niet hoe God verder zou handelen met de schepping die onder de vloek gekomen was. Zij kenden ook niet het doel dat God niet-tegenstaande alles met de mens heeft.

Paulus schrijft hier aan de christenen uit de joden. Dezen kenden natuurlijk de opvattingen van Farizeeën en Sadduceeën. De eerste (orthodoxe) groep miste ieder inzicht in de geestelijke wereld en bepaalde zich tot een uitwendige godsdienst. De tweede (moderne) groep geloofde zelfs niet aan het bestaan van een geestelijke wereld, noch aan het voortbestaan van de mens na de dood.

4. Door het geloof heeft Abel Gode een beter offer gebracht dan Kain; hierdoor werd van hem getuigd, dat hij rechtvaardig was, daar God getuigenis gaf aan zijn gaven, en hierdoor spreekt hij nog, nadat hij gestorven is.

Abel had gemeenschap met God door het geloof. Daardoor kreeg hij enige kennis van het herstelplan. Wanneer hij een schaap ten offer bracht, was dit niet alleen om iets van zijn bezit aan God te geven, maar door het geloof wist hij dat er zonder bloedstorting geen vergeving was. Dit offeren met kennis van zaken was God welgevallig en de Heer hield Abels geloof voor gerechtigheid en getuigde van hem dat hij een rechtvaardige was. Deze zekerheid of dit getuigenis ontving Abel weer door het geloof. Dit bewerkte toen in

hem de zekerheid der gerechtigheid, de vrede en de blijdschap.

Kain bracht wel van zijn bezit iets ten offer, maar had geen kennis van het plan Gods. Hij was niet door geloof met God verbonden, zodat de Heer hem iets kon meedelen. Daarom werd hij toornig en betrok zijn gelaat. Hij kende geen gerechtigheid door het geloof. Abel wist enkele dingen uit de onzienlijke wereld. Hij zag daar het verband tussen de onzienlijke zondesschuld en de wijze, waarop deze schuld weggenomen moest worden. Van zijn offer, in het geloof gebracht, gaat na zovele eeuwen nog een sprake uit. Hij kon dus van zijn gerechtigheid getuigen vanwege zijn offer.

5. Door het geloof is Henoch weggenomen zodat hij de dood niet zag, en hij werd niet meer gevonden, want God had hem weggenomen. Want vóórdát hij werd weggenomen, is van hem getuigd, dat hij Gode welgevallig was geweest;

Ook Henoch had gemeenschap met God. Hij wandelde voor zijn aangezicht als een rechtvaardige, dus als iemand die zich hield aan Gods wetten. Toen hij de goddeloze werken opmerkte en de harde taal hoorde die de van God vervreemde mensen en de geweldenaars openbaarden, zag hij het oordeel door het geloof (Judas 14 en Gen. 6:4,11). Daar hij Gode welgevallig was, gaf de Heer hem bij zijn overpeinzingen hierover inzicht in de verdere ontwikkelingen en openbaarde Hij hem verborgenheden, namelijk dat God een scheiding zou gaan maken tussen de goeden en de kwaden. Hij profeteerde dat eenmaal 'alle' goddelozen gestraft zouden worden.

God kende in het leven van Henoch aan de duivel geen recht toe, hem met het loon der zonde, dus met de dood, uit te betalen. Henoch stierf niet, evenmin als Elia. Hij ging dus ook niet naar het dodenrijk, maar werd rechtstreeks overgeplaatst in het paradijs Gods. Toch was Henoch niet gedoopt met Gods Geest. Hij kreeg dus geen plaats in de 'tempel', maar wel in het nieuwe Jeruzalem. Geen wonder dat Abraham later ook over deze dingen dacht en naar de stad Gods zocht en daarin hoopte binnen te gaan.

Henoch ontving bij wijze van getuigenis hetgeen Jezus zijn discipelen beloofde, namelijk dat ieder die in Hem geloofde (die dus rechtvaardig en Gode welgevallig is), 'de dood niet zou zien', noch smaken.

6. maar zonder geloof is het onmogelijk Hem welgevallig te zijn. Want wie tot God komt, moet geloven, dat Hij bestaat en een beloner is voor wie Hem ernstig zoeken.

Henoch moet geloof gehad hebben, want anders had hij de gedachten Gods niet kunnen verstaan, deze vasthouden en ernaar leven. Alleen hetgeen naar zijn wetten functioneert, is God welgevallig. Slechts een rechtvaardige die dit door het geloof is, kan op deze wijze leven. De allereerste stap om op de weg des heils te komen, is: het geloof te richten op God, met de geest te aanvaarden dat God bestaat en dat Hij niemand die tot Hem komt, zal verwerpen. Wanneer iemand ernstig naar God zoekt, zal deze Zich aan hem openbaren en zal hij Hem ook vinden.

7. Door het geloof heeft Noach, nadat hij een godsspraak ontvangen had over iets, dat nog niet gezien werd, eerbiedig de ark toebereid tot redding van zijn huisgezin;

en door dat geloof heeft hij de wereld veroordeeld en is hij een erfgenaam geworden der gerechtigheid, die aan het geloof beantwoordt.

Ook in de voortijd zocht God naar mensen die geest bezaten. Het overgrote deel der mensen was vlees. Zij bemoeiden zich alleen met de dingen van deze aarde (Gen. 6:3 en Matth. 24:38). Daarbij werden ze nog geleid door zondemachten, zodat zelfs hun natuurlijke leven verdorven werd. Noach leefde evenwel rechtvaardig en zijn geest richtte zich op God. Deze zoekt zulke aanbidders, die met Hem gemeenschap hebben. Daarom staat er: 'Noach vond genade in de ogen des Heren' (Gen. 6:8).

God sprak met hem en vertrouwde hem zijn plannen toe. Dit contact geschiedde door de Geest des Heren of de Heilige Geest. Dit woord 'godsspraak' vinden we ook in Lucas 2:26 bij de oude Simeon en in Hebreeën 8:5 bij Mozes. Bij Simeon wordt vermeld dat hem door de Heilige Geest een godsspraak ingegeven werd dat hij de dood niet zou zien, eer hij de Christus des Heren gezien had. Deze gedachte kwam dus in zijn geest op en hij wist dat ze van God was en hij geloofde er daarom in.

Mozes kreeg op deze wijze een opdracht de tabernakel te bouwen. Op deze zelfde wijze werd aan Noach meegedeeld, hoe het oordeel over de aarde komen zou en kreeg deze rechtvaardige nauwkeurig opdracht hoe hij de ark moest bouwen, om zijn gezin te redden. Noach geloofde de woorden Gods en handelde ernaar, want hij had eerbied voor het woord van God. De Here rekende hem ook dit geloof tot gerechtigheid. Zijn hele leven was één prediking van gehoorzaamheid en van gerechtigheid, en zijn tijdgenoten hebben de vele honderden jaren dit kunnen zien, maar inzonderheid de laatste honderd twintig jaar, toen Noach bezig was de ark klaar te maken.

Ondanks smaad en bespotting bleef hij in het geloof volharden en werkte hij door.

Zijn tijdgenoten hebben naar zijn prediking niet geluisterd en zijn daarom onder het oordeel gekomen en veroordeeld. Noach heeft geloofd wat God zei en heeft er ook naar gehandeld en daarom heeft hij de gerechtigheid geërfd. Hij heeft de gerechtigheid dus niet verdiend, maar zij werd hem als een erfenis toegekend.

Noach heeft ervaren dat de gehoorzamen buiten de veroordeling vallen, want dit is in zijn leven gerealiseerd en het is het getuigenis dat nu nog tot ons spreekt. Zij die in Christus zijn, zullen de dood niet zien. Zelfs wanneer in de eindtijd de zee van vuur of demonie over de aarde gaat, zal de gemeente niet omkomen.

8-10. Door het geloof is Abraham, toen hij geroepen werd, in gehoorzaamheid getrokken naar een plaats, die hij ter erfenis zou ontvangen, en hij vertrok, zonder te weten waar hij komen zou. Door het geloof heeft hij vertoefd in het land der belofte, als in een vreemd land, waar hij in tenten woonde met Izak en Jacob, die medeërfgenen waren van dezelfde belofte; want hij verwachtte de stad met fundamenten, waarvan God de ontwerper en bouwmeester is.

Ook Abraham was een man die de stem van God verstaan kon, die dus geloofde in God en zijn geest op Hem richtte. Toen de Heer tot hem sprak: 'Ga naar het land dat Ik u wijzen zal', heeft hij deze opdracht verstaan en is gehoorzaam geweest. Uit zijn vertrek uit Haran bleek zijn geloof. Door zijn vertrouwen op de leiding van God kwam hij in Kanaän, maar bezat daar geen enkel eigendom, behalve later een graf voor zijn vrouw. Hij bouwde dan

ook geen stad, maar als een vreemdeling en zwerver woonde hij in tenten. Hoewel zijn geloof vasthield aan de belofte, dat het land voor hem en zijn nageslacht was, spande hij zich niet in om dit land zich toe te eigenen. Zijn geestesoog bleef op God gericht en de Heer openbaarde toen, dat er nog een ander en beter land bestond, het Koninkrijk der hemelen, waar God hem een plaats bereid had. In het geloof zag Abraham daar naar uit. Hij wist dat de hemelstad blijvend was en door God Zelf in de onzienlijke wereld werd gesticht. Zij was een stad met fundamenten die goed samengevoegd waren en sterk gebouwd.

Het geloof dat Abraham ten toon spreidde en waarover in deze verzen gesproken wordt, greep hoger dan de aardse belofte in vers 8 genoemd, want door een voortdurende omgang met God begreep hij dat het aardse land dat zijn erfenis was, een beeld vormde van de hemelse erfenis, de stad Gods, die de gelovigen zouden bezitten. Zoals Abel de schulddelging door het bloed zag en Henoeh het oordeel en Noach de redding uit het oordeel, zo zag Abraham de eeuwige of geestelijke erfenis. Daardoor is hij de vader of de grondlegger van het nieuwtestamentische geloof.

11,12. Door het geloof heeft ook Sara kracht ontvangen om moeder te worden, en dat ondanks haar hoge leeftijd, daar zij Hem, die het beloofd had, betrouwbaar achtte. Daarom zijn er dan ook uit een man, en wel een verstorvene, voortgekomen als de sterren des hemels in menigte en gelijk het zand aan de oever der zee, dat ontelbaar is.

Het geloof van Sara bestond hierin, dat zij vertrouwen had dat niettegenstaande in de zienlijke wereld geen

verwachting meer was, God toch aan haar zijn belofte vervullen zou en zijn kracht in haar betonen. Let op de geloofsbeproeving, zowel van Abraham als van Sara. Hun was immers beloofd dat hun nageslacht een groot volk zou zijn, maar alle omstandigheden in de zichtbare wereld waren tegen. Zij hoopten hoop tegen hoop en hadden volharding en geduld om de beloften te beërven. Hier was dan nog geen sprake van de vervulling van de gehele belofte tijdens hun leven op aarde, maar van een aanvankelijke eerste vervulling in Izak. Deze realisatie der belofte was het getuigenis dat Abraham en Sara ontvingen.

De Heer heeft hun volhardend geloof en geduld gezien en dat ook gehonoreerd. Vandaar het redengevend bijwoord: daarom. De Hebreeënschrijver kon na zovele eeuwen vaststellen, dat er werkelijk uit Abraham en Sara een groot volk voortgekomen was, ontelbaar als de sterren des hemels en als het zand der zee. Deze natuurlijke vervulling is nog niet te vergelijken bij het geestelijke zaad of het ware zaad van Abraham, wat deze aartsvader in wezen zocht. Een zo groot, natuurlijk zaad zou hij immers tijdens zijn leven op aarde nimmer zien, dus richtte hij het oog op een geestelijke wereld die eeuwig is en waaraan hijzelf ook deel had. 'God is immers geen God der doden, maar der levenden', sprak de Heer. De belofte uit Genesis 17:6 dat koningen uit hem zouden voortkomen, kreeg zijn heerlijkste werkelijkheid in het koninklijk priestergeslacht van het nieuwe verbond.

13-16. In dat geloof zijn deze allen gestorven, zonder de beloften verkregen te hebben; slechts uit de verte hebben zij die gezien en begroet, en zij hebben beleden, dat zij vreemdelingen en bijwoners waren op aarde. Want wie zulke dingen zeggen, geven te kennen, dat zij een

vaderland zoeken. En als zij gedachtig geweest waren aan het vaderland, dat zij verlaten hadden, zouden zij gelegenheid gehad hebben terug te keren; maar nu verlangen zij naar een beter, dat is een hemels, vaderland. Daarom schaamt God Zich voor hen niet hun God te heten, want Hij had hun een stad bereid.

Op aarde was er voor de aartsvaders slechts een gedeeltelijke vervulling van de rijke beloften. Toch zijn ze in het geloof blijven staan dat de Heer zijn toezeggingen aan hen volledig zou vervullen. Zelfs bij hun sterven hebben zij dit vertrouwen in de Heer niet losgelaten en daardoor hebben zij de innerlijke zekerheid gekregen door de stem van God, dat zij nog een ander vaderland konden verwachten. Zij wisten dat God niet tot hen sprak over een vaderland dat zij verlaten hadden, want dan zouden zij naar Haran weer teruggekeerd zijn, maar zij hadden begrepen dat het een toekomstig vaderland was. Daar zagen zij met verlangen naar uit.

Wanneer Jacob sterven gaat, zegt hij daarom: 'Op uw zaligheid wacht ik, Here'. Hij zag uit naar het betere en hogere. Zo hebben de aartsvaders dus enige kennis gehad van een voortbestaan na dit leven op aarde, hoewel zij niet wisten hoe dit alles verliep, zoals wij dit wel mogen weten door de prediking over het Koninkrijk der hemelen. Dit zoeken behaagt God. Jezus zei: 'Zoek eerst het Koninkrijk Gods'. God zoekt zulke aanbidders, die Hem aanbidden in geest, dit wil zeggen in de onzienlijke wereld. Voor dezen heeft Hij immers een plaats en een taak in de hemelse gewesten. God schaamt Zich niet voor hen, maar Hij wil contact met hen blijven houden, want Hij is hun God, dit wil zeggen degene die hen inspireert, zijn gedachten in hen overbrengt en het voorwerp is van hun verering.

Wij merken op dat de belijdenis der aartsvaders was: hier op aarde zijn wij slechts vreemdelingen en bijwoners. Toch hielden zij vast aan de beloften Gods. Hieruit blijkt dat het bezit van het aardse Kanaän slechts een schaduw of beeld was. Wie in onze tijd alleen uitziet naar een verwerkelijking van Gods beloften aan Abraham en zijn nageslacht voor deze aarde, deelt niet in het geloof van de aartsvaders. Wanneer zij alleen voor dit leven op Gods beloften hoopten, kwamen zij er zelfwel heel karig af, want alles wat Abraham in het land Kanaän als vast eigendom kon nalaten, was een graf.

17-19. Door het geloof heeft Abraham, toen hij verzocht werd, Izak ten offer gebracht, en hij, die de beloften aanvaard had, wilde zijn enige zoon offeren, hij, tot wie gezegd was: Door Izak zal men van nageslacht van u spreken. Hij heeft overwogen, dat God bij machte was hem zelfs uit de doden op te wekken, en daaruit heeft hij hem ook bij wijze van spreken teruggekregen.

De eerste belofte die Abraham ontvangen had, was door hem in het geloof aanvaard. Wel werd dit geloof beproefd, omdat de aanvankelijke vervulling, de geboorte van Izak, zo lang op zich liet wachten. Nu kwam een zwaardere beproeving, maar in het geloof heeft deze aartsvader ook deze doorstaan. Hij is niet gaan twijfelen aan de woorden van God, maar heeft deze in het geloof vastgehouden. Hij overlegde hoe God deze beide tegenstrijdigheden: de erfgenaam en het offerlam, kon oplossen. Al redenerende greep zijn geloof een waarheid uit de onzienlijke wereld, namelijk de opstanding uit de doden. Bij het sterven viel voor de ouden een ondoordringbaar gordijn, maar door het geloof kreeg Abraham inzicht, dat er een voortbestaan na de dood moest zijn en een mogelijkheid om in het leven

terug te keren. Daarom kon hij tot zijn knechten spreken: 'Wanneer we hebben aangebeden, zullen we tot u terugkeren' (Gen. 22:5). In de geest had Abraham het offer reeds gebracht en als zodanig had God het ook aanvaard: 'Uw zoon, uw enige, hebt gij Mij niet onthouden' (Gen. 22:12 en 16). In de geschiedenis van de offerande van Izak is hierdoor voor de eerste maal in de bijbel sprake van een opstanding uit de doden. Abraham geloofde hierin en als getuigenis heeft hij ervaren dat God hem bij wijze van spreken zijn zoon uit de doden terugschonk.

20. Door het geloof heeft Izak aan Jacob en Ezau zijn zegen gegeven, ook voor de toekomst.

Ook Izak was een man van geloof en gebed. Abrahams God was de zijne. Hij geloofde in de toezeggingen die zijn vader en dus ook hij ontvangen had en heeft deze doorgegeven, speciaal aan zijn zoon Jacob. Hij geloofde ook in de hemelstad (vers 16). Hij gaf zijn zegen voor deze aarde, maar wist dat de belofte een diepe, geestelijke betekenis had.

De belofte van heerschappij (Gen. 27:29) gold niet alleen voor dit natuurlijke leven, maar had bovenal betekenis voor het Israël Gods, het geestelijke nageslacht van Jacob. Dit is immers altijd een uitverkoren heersersgeslacht, een volk van koningen. Ezau kreeg ook een zegen. Ook voor hem schouwde zijn vader dingen die vlees en bloed niet konden openbaren, al waren dit maar alleen zegeningen voor het natuurlijke leven. Izak kreeg een getuigenis van de vervulling der belofte, toen Jacob bij hem terugkeerde vlak voor zijn sterven, rijk gezegend met kinderen en voorzien van vele aardse goederen (Gen. 35:27).

21. Door het geloof heeft Jacob bij zijn sterven ieder der zonen van Jozef gezegend en hij heeft aangebeden, leunende op het uiteinde van zijn staf.

Jacob was geen helderziende toen hij de zonen van Jozef niet in de natuurlijke volgorde zegende, maar ook hij was een man die de inspraak van God door het geloof verstond en nauwkeurig doorgaf. De zegeningen van Efraïm en Manasse spraken over dingen die in de toekomst zouden gebeuren, maar die het natuurlijke oog nog niet zien kon. Jozef hoorde deze stem van God niet en dacht dat zijn vader zich vergiste, maar Jacobs geloof was zekerheid (Gen. 48:17-20).

De staf was het symbool van waardigheid als hoofd van de stam. Deze ging over van vader op oudste zoon en was nu in handen van Jacob. Van een aanbedding wordt gesproken in Genesis 47:31. Nadat Jacob Jozef had laten zweren, zijn gebeente niet in Egypte te begraven, maar terug te brengen naar het beloofde land, boog hij zich aanbeddend neer. Hij leunde op het opperste van zijn staf, wat daar vertaald wordt door 'aan het hoofdeinde van het bed'.

Het Hebreeuwse woord voor bed en voor staf hebben een verschil van klankstippen, die geen deel uitmaken van de geïnspireerde Schrift. In de oude rollen stonden enkel de medeklinkers mtth. Daarvan kan men maken: mittah = bed of matteh = staf. Jacob bad, leunende op zijn staf, omdat hij geloof had in de beloften aan zijn voorvaderen gedaan en die ook hém toebehoorden. Hij weigerde te worden begraven in Egypte in een prachtig grafmonument, maar wilde dat zijn gebeente zou rusten in het land, waarvan hij geloofde dat zijn nageslacht het beërven zou en in het graf, waar ook zijn vaderen begraven waren. Jacob sprak nog van zijn geloof in de toekomstige wereld, toen hij zijn

zonen zegende en zei: 'Op uw zaligheid wacht ik, Here (Gen. 49: 18). Deze oudtestamentische gelovige lag niet op zijn dood te wachten, maar op een heil, dat God nog voor hem in petto had.

22. Door het geloof heeft Jozef aan het einde van zijn leven gewaagd van de uittocht der kinderen Israëls en voorschriften gegeven over zijn gebeente.

Ook Jozef hechtte geloof aan de beloften die God aan zijn vaderen geschonken had. Ook hij wilde erbij horen. Hij wist dat het volk 400 jaar in Egypte zou verdrukt worden (Gen. 15:13,14). Als onderkoning kon hij zijn gebeente niet in zijns vaders graf laten begraven (Gen. 50:24-26). Het zou in een sarcofaag gelegd worden, maar hij liet zijn broeders zweren, dat wanneer God naar hen zou omzien, zij zijn kist zouden meevoeren als een teken van de zekerheid der beloften, die ook hem betroffen. Hieruit bleek dat Jozef verwachtte dat het leven met de dood niet afgelopen was, maar dat hij nog iets anders had te hopen.

23. Door het geloof is Mozes na zijn geboorte drie maanden door zijn ouders verborgen gehouden, omdat zij zagen, dat hij een schoon kind was, en zij hebben het bevel des konings niet gevreesd.

Door het geloof hebben Amram en Jochebed een aanwijzing gekregen dat het schone kind Mozes een goddelijke roeping had. Toen zij dit bijzondere gave kind zagen, overlegden zij of het nu Gods bedoeling zou zijn dat dit kind gedood werd. De Heer maakte hun duidelijk dat Hij een plan met dit schone, begaafde kind had. Daarom durfden zij ook het bevel van de koning te trotseren. Door dit geloof wisten zij dat dit kind geen

slachtoffer van Farao zou worden. Zij geloofden dat God bij machte was dit uitverkoren kind ondanks de moeilijke omstandigheden te bewaren. Let erop dat Mozes de jongste van het gezin was, jonger dan Mirjam en Aäron, een meer voorkomend verschijnsel in de heilsgeschiedenis. Denk ook aan David.

24-26. Door het geloof heeft Mozes, volwassen geworden, geweigerd door te gaan voor een zoon van Farao's dochter, maar hij heeft liever met het volk Gods kwaad verdragen, dan tijdelijk van de zonde te genieten; en hij heeft de smaad van Christus groter rijkdom geacht dan de schatten van Egypte, want hij hield de blik gericht op de vergelding.

In het vorige vers was sprake van het geloof van de ouders van Mozes . Wellicht heeft zijn moeder hem als kleine jongen, toen hij nog bij haar was, iets verteld van de beloften die zijn volk, het nageslacht van Abraham, ontvangen had, en van de verwachtingen die het op grond hiervan koesteren mocht. Meer dan 300 jaren verdrukking waren niet in staat geweest de hoop op bevrijding bij 'het overblijfsel', het ware volk van God, te doven. Ook in het leven van Mozes heeft zijn Egyptische opvoeding met al haar wijsheid en kunde niet kunnen bewerken, dat hij het geloof in de belofte Gods opgaf. Hij bleef vasthouden aan de onzienlijke God van zijn ouders en God openbaarde hem zijn roeping, om als bevrijder van zijn volk op te treden (zie wat Stéfanus zegt in Handelingen 7:25).

Innerlijk wist hij zich, ondanks zijn Egyptische opvoeding, geroepen om zijn volk te verlossen en innerlijk weigerde hij de hoge positie van Egyptische prins te aanvaarden. Hij voelde zich meer één met zijn verdrukt en gesmaad slavenvolk, dat evenwel de belofte van God bezat, dan dat

hij zich één voelde met de machtige heersers. Hij weigerde zich te assimileren met de Egyptenaren, en hun godsdienst, zeden en gewoonten over te nemen, wetende dat deze niet naar de wil van de levende God waren, maar hem tot zonde zouden worden.

Hij heeft een keus moeten doen tussen de rijkdommen van Egypte, waarvan hij alleen in dit leven genieten kon, en de verachting die op het volk Gods rustte, maar dat de beloften had die veel verder reikten dan dit leven. Deze beloften reikten tot het kostelijkste van de eeuwige heuvelen (Gen. 49:26).

Er wordt gesproken over het lijden of de smaad van Christus, omdat de beloften aangaande de Messias in dit volk rustten. Vanuit de onzienlijke wereld moest dit volk hetzelfde lijden verduren als Jezus, doordat satan het plan Gods dat door hen heen realiteit moest worden, weerstond. Mozes had door zijn geloof zulke diepe inzichten verworven, dat hij wist dat de schatten van de tegenwoordige wereld niet te vergelijken waren met de heerlijkheid die het deel zou zijn van het volk van God. De verwachting hiervan heeft Mozes nooit losgelaten en hij vertrouwde dat God een beloner is van degenen die Hem zoeken (vers 6). Dit was de vreugde die voor hem lag (hoofdstuk 12:2).

27. Door het geloof heeft hij Egypte verlaten, zonder de toorn des konings te duchten. Want hij bleef standvastig, als ziende de Onzienlijke.

Toen Mozes zag dat zijn volk hem niet als verlosser accepteerde, maar hem eerder verraden zou, vluchtte hij. Hij merkte dus dat de tijd nog niet rijp was. Daarom verliet hij Egypte en dit niet zozeer, omdat hij bang was

voor de grote toom van de koning, maar omdat hij zeker wist, dat hetgeen God beloofd had, Hij ook zou doen. In Exodus 2:14 staat, dat Mozes bevreesd werd. Hij schrok, omdat hij bemerkte dat zijn volk niet achter hem stond en zijn leiderschap niet aanvaardde, maar hem in de steek zou laten. Deze houding van het volk kwam niet overeen met zijn roeping en was dus een geloofsbeproeving. Daarom ging hij weg, maar hij hield zelf met zijn geloof vast aan de beloften van de onzienlijke God. Deze had Zelf immers tot hem gesproken, zoals Mozes later bij het brandende braambos opmerkt: 'Sinds gij tot uw knecht gesproken hebt'.

De Heer moest hem, na 40 jaar, extra bemoedigen en hem een teken geven om hem over zijn teleurstellingen heen te doen stappen (Ex. 4:1-10).

28. Door het geloof heeft hij het Pascha gehouden en het bloed doen aanbrengen, opdat de verderver hun eerstgeborenen niet zou aanraken.

Mozes heeft zich voortdurend stipt gehouden aan de opdrachten die God hem gaf en die hij in het geloof aanvaardde. De laatste taak die hij in Egypte ontving, was de instelling van het Pascha. In die nacht ging de Heer een scheiding maken tussen de Egyptenaren en de Israëlieten. In de Paasnacht wordt het volk getest op zijn gehoorzaamheid aan God en uitgeleid. Mozes bracht de bevelen, die hij van God ontving, nauwkeurig over aan het volk (zie Ex. 11 en 12). Ook hierin was Mozes getrouw in zijn gehele huis, want de instelling van het Pascha is typerend voor het slachten van het Offerlam in de onzienlijke wereld, dus voor het sterven van Jezus Christus. Het beeldt ook de bewaring uit van het volk Gods in het dodenrijk in de schoot van Abraham. Zoals

Israël de dag volgende op de Paasnacht uittrok uit Egypte, zo verlieten de rechtvaardigen van het oude verbond het dodenrijk na het sterven van Jezus. Zoals de eerstgeborenen van Israël de verderver niet zagen, zo zullen zij die in Jacobus 1:18 'in zekere zin eerstelingen der ganse schepping' genoemd worden, de dood niet zien. Zoals de eerstgeborenen in Egypte veilig waren achter het bloed dat op de deurposten gestreken was, zo zijn de eerstelingen van de nieuwe schepping beschermd door het bloed van het Lam Gods tegen de beschuldigingen van de vijand dat zij zondaars zouden zijn tot de dood.

29. Door het geloof zijn zij door de Rode Zee gegaan als over droog land, terwijl de Egyptenaars, toen zij het ook beproefden, verzwolgen werden.

In geloofsgehoorzaamheid hadden de Israëlieten het bloed aan de deurposten gedaan. Opnieuw werd geloofsgehoorzaamheid gevraagd toen het volk de voet moest zetten in de bedding van de Rode Zee. Weer bleef Mozes standvastig en voerde hij stipt de opdrachten des Heren uit, want hij geloofde en vertrouwde dat hetgeen de Heer beloofd had, ook gebeuren zou en dat het volk in deze weg van vertrouwen niet zou omkomen, maar behouden de overkant zou bereiken.

Omdat Mozes standvastig bleef, gehoorzaamde het volk en volbracht het de doortocht door De Rode Zee als een geloofsdaad. Ook Farao wilde deze weg gaan, maar hij had geen opdracht ertoe en bezat geen belofte, waaraan hij zich kon vasthouden. Daarom kwam hij wel om. Hij handelde niet uit geloof, maar vertrouwde op eigen kracht. Hij geloofde niet in de belofte die God aan zijn volk gegeven had en die Hij ook zeker zou verwerkelijken. Zonder geloof is het evenwel onmogelijk God te behagen.

Ook de doortocht door De Rode Zee is een beeld van een nieuwtestamenteisch gebeuren, wanneer het volk Gods door de grote verdrukking, de zee van glas vermengd met vuur, trekken zal naar de veilige gewesten en de Farao van de eindtijd met zijn anti-christelijke gemeente, zal omkomen in het hemelse Harmagedon.

Mozes heeft ook een getuigenis ontvangen. Hij geloofde dat er een volkomen bevrijding was uit het diensthuis, zoals er staat: 'Om ons te redden van onze vijanden en uit de hand van allen, die ons haten' (Luc. 1:71). Voor hem en zijn volk is dit onmogelijke realiteit geworden in de natuurlijke wereld, zoals het voor het geestelijke Israël werkelijkheid wordt in de onzienlijke wereld, wanneer zij de betere Mozes Jezus Christus, volgen.

30. Door het geloof zijn de muren van Jericho neergestort, nadat het volk er zeven dagen lang omheen getrokken was.

Jozua en het volk trokken zeven dagen om Jericho heen. Zes dagen lang eenmaal en op de zevende dag zevenmaal. Naar de mens gesproken, was dit een dwaze vertoning, maar Jozua leidde het volk, omdat hij geloofde dat de opdracht die de Heer hem gegeven had, goed was en resultaat zou opleveren. Maar geloof was er ook bij het volk dat iedere dag opnieuw zijn stille omgang maakte. De Heer gaf getuigenis dat dit geloof Hem behaagde, door de muur van Jericho te doen instorten. Zo zullen ook wij' zien dat door de standvastigheid van ons geloof in de woorden van God het onmogelijke kan geschieden en de vijandelijke burchten zullen vallen.

31. Door het geloof is Rachab, de hoer, niet met de ongehoorzamen omgekomen, daar zij de verspieders met vrede had opgenomen.

Al de mensen in Jericho hadden gehoord wat de Heer voor Israël gedaan had. Toen de Israëlieten naderden, waren zij dan ook vol angst en vrees, maar zij trokken hier evenwel niet de conclusie uit dat zij achter het volk van God moesten gaan staan, waaraan de beloften verbonden waren. Rachab alleen nam de geboden gelegenheid te baat om zichzelf en haar familie veilig te stellen. Zij sprak: 'Ik weet dat de Heer u het land gegeven heeft en dat de schrik voor u op ons gevallen is en dat alle inwoners van het land voor u sidderen'. Zij overwoog dat de Here een God in de hemel boven en op de aarde beneden is' (Joz. 2:9,11). Zij koos dus de zijde van de levende God. Rachab bezat dus hetzelfde geloof als de verspieders en door dit geloof werd zij behouden en opgenomen in het volk des Heren, waar zij een stammoeder werd van Jezus (zie Matth. 1:5).

32-34. En wat moet ik nog verder aanvoeren? Immers, de tijd zou mij ontbreken, als ik ging verhalen van Gideon, Barak, Simson, Jefta, David en Samuël en de profeten, die door het geloof koninkrijken onderworpen, gerechtigheid geoefend, de vervulling der belofte verkregen hebben, muilen van leeuwen dichtgesnoerd, de kracht van het vuur gedooft hebben. Zij zijn aan scherpe zwaarden ontkomen, in zwakheid hebben zij kracht ontvangen, zij zijn in de oorlog sterk geworden en hebben vijandige legers doen afdeinzen.

Paulus zou zo wel door kunnen gaan om na te speuren wat richters, profeten en koningen in het geloof gedaan hadden en hoe God in hun leven meegetuigde door tekenen en wonderen. Hij noemt een zestal mannen bij name, telkens

twee aan twee, niet altijd in chronologische volgorde, maar steeds met de belangrijkste figuur voorop. Allen hebben zij de stem van de Heer gehoord, een opdracht ontvangen en in geloof gehandeld. Zij vertrouwden zeker dat Hij die de opdracht gaf, ook voor een goede uitkomst zou zorgen.

In moeilijke tijden kreeg Gideon de opdracht: 'Ga heen in deze uwe kracht en verlos Israël uit de greep van Midian' (Richt. 6:14). In het geloof versloeg deze richter met driehonderd mannen het grote leger van de kinderen van het oosten. Ook bij allen die nu volgden, werd hun gedrag bepaald door het geloof in de woorden van God. Zij handelden niet naar menselijke berekeningen, maar in gehoorzaamheid aan de hun gegeven opdracht. Barak geloofde in zijn roeping die van Godswege door de profetes Debora tot hem kwam (Richt. 4:6). Hij versloeg Sisera, de krijgsoverste van Jabin, de koning van Kanaän. Simson werd gedreven door de Geest des Heren en daardoor ontving hij kracht om de Filistijnen te verslaan. Hij erkende ook zelf een knecht des Heren te zijn en dat zijn bovennatuurlijke sterkte van God kwam (Richt. 15:18 en 16:28).

Ook Jefta was een man die God erkende als de leider en bestuurder van Israël en dus een speciale bemoeienis had met dat volk. Daarom vreesde hij niet voor de vijanden, maar verwachtte de overwinning van de Heer en legde daarom een gelofte af. Zo versloeg hij de Ammonieten (Richt. 11:24,30). David was de man naar Gods hart en hij geloofde in de Heer vanaf zijn prille jeugd. Niet alleen uit de grote daden die hij gedaan heeft, of uit de overwinningen door hem behaald, maar vooral uit de Psalmen blijkt zijn gemeenschap met de Heer, zijn vertrouwen op Gods beloften en zijn kennis van Gods wil en wet. Zijn geestelijk inzicht was zo groot, dat dit ook nu

nog velen vertroost en bemoedigt, vooral degenen die in beproeving en in druk zijn. Maar ook zijn lofpsalmen zijn voorbeelden van geestelijke rijkdom.

Samuël was een geloofsheld, die reeds in zijn jeugd de stem van de Here God duidelijk verstond. Deze kon hem gebruiken om zijn volk door donkere tijden heen te leiden. Door het geloof voerde hij Israël naar de overwinning, want de Here greep rechtstreeks in op zijn gebed, zodat de Filistijnen verslagen werden (1 Sam. 7:10).

Wij zagen dat de helden des geloofs koninkrijken overwonnen, die Gods volk dreigden te overweldigen. Zij trachtten door hun geloof het volk in het rechte spoor te brengen en te houden. Dit deden de richters, maar ook David (zie 2 Sam. 8:15) en andere gelovige koningen, zoals Josafat en Hizkia (2 Kron. 19:4 en 29:2,36). Deze mannen zagen allen dat de belofte die God hun gegeven had, ook in vervulling ging. Abraham kreeg zijn zoon.

Mozes voerde het volk naar Kanaän. Jozef werd de heerser over zijn broeders. Rachab kwam niet om. Gideon werd met zijn driehonderd mannen niet beschaamd. David werd, ondanks alle vervolgingen, koning. De leeuwen konden Daniël niet verscheuren of verslinden (Dan. 6:23), omdat hij onschuldig was, op God vertrouwde en door engelen bewaakt werd. De drie jongelingen in de oven werden voor de verdervende kracht van het vuur eveneens door een engel beschermd, omdat zij gehandeld hadden in geloof en vertrouwen op de Heer (Dan. 3:17).

David ontkwam door het geloof aan het zwaard van Goliath en ook aan het zwaard en de speer van Saul. David ontving kracht om tegen Goliath te strijden, en Simson om de tempel van Dagon

te doen instorten. Sara ontving kracht om een zoon te baren in haar ouderdom. De moeden ontvingen kracht, zoals Elia in de woestijn onder de braamstruik (1 Kon. 19:5 en Jes. 40:29).

Bij het veroveren van Kanaän gebruikte de Heer de strijd om Israël sterk te maken. Jozua zegt in zijn afscheidsrede: 'Niemand heeft voor u kunnen standhouden tot op deze dag' (Joz. 23:9). Door het geloof deed Josafat het vijandelijke leger van Moabieten en Ammonieten afdeinzen, toen hij, door een profeten woord geleid, zijn leger liet voorafgaan door mannen die de Heer loofden en prezen (2 Kron. 20:21). Ieder kan met de kennis van de bijbelse geschiedenis, evenals de Hebreeënschrijver, andere voorbeelden noemen van geloof, die tot uitkomsten en overwinningen voerden, waarvan zij getuigen konden. Zij zijn ons tot een voorbeeld bij de strijd in de hemelse gewesten.

35,36. Vrouwen hebben haar doden uit de opstanding terugontvangen, anderen hebben zich laten folteren en van geen bevrijding willen weten, opdat zij aan een betere opstanding deel mochten hebben. Anderen weder hebben hoon en geselslagen verduurd, daarenboven nog boeien en gevangenschap.

Omdat zij in de kracht Gods geloofden, die door de profeten werkte, bracht de weduwe van Sarphath haar dode zoon bij Elia en de Sunamitische de hare bij Eliza. Deze vrouwen ontvingen hun kinderen als herrezen uit de dood terug. Wanneer hier alleen sprake is van vrouwen en niet van mannen, gaan onze gedachten nu verder naar vrouwen bij de aanvang van de nieuwe bedeling, zoals de weduwe te Naïn, die haar zoon, en Maria en Martha die hun broer terugkregen, en tenslotte naar de weduwen te

Joppe die met hun geliefde Dorcas door middel van de opstanding weer herenigd werden. Zo komt de schrijver langzamerhand op het begintijdperk van het nieuwe verbond. Bij de volgende voorbeelden van geloof willen wij ons niet verdiepen, zoals zovelen hierbij doen in wat de vaderlandse geschiedenis der Joden in de boeken der Makkabeeën vermeldt. Wanneer er staat dat sommigen zich lieten folteren, omdat zij hun geloof niet wilden verloochenen, daar zij op een betere opstanding hoopten, denken wij liever aan hen van wie in hoofdstuk 13:3 meegedeeld wordt, dat zij mishandeld werden en wel om de naam van Jezus. Ook Paulus zelf had getracht om velen 'door toepassing van straffen tot lastering te dwingen'. Hij vervolgde hen in 'tomeloze woede' (Hand. 26:10,11 en 22:4,5).

Dit waren dus mannen en vrouwen die geloof hadden in een geestelijke opstanding, die bij de wedergeboorte begint en die eindigt, wanneer de eerste opstanding geschied is (Openb. 20:6), het tijdstip dat Jezus naar de aarde weerkeert en zij met een verheerlijkt lichaam met Hem gaan regeren. In het tijdelijke leven lieten zij zich door niets pressen om hun geloof te verloochenen in 'een betere opstanding'. Zij geloofden dus in de uitspraak: 'Zalig en heilig is hij, die deel heeft aan de eerste (betere) opstanding' (Openb. 20:6). Er is sprake van 'deel hebben, omdat deze opstanding in de christen reeds aangevangen is, maar nog niet voltooid of geschied (zie 2 Tim. 2:18).

Paulus zegt: 'Wanneer wij alleen in dit leven op Christus hopen, zijn wij de beklagenswaardigste van alle mensen' (1 Cor. 15:19). 'Want vele zijn de tegenspoeden der rechtvaardigen'. Speciaal van de apostelen wordt opgemerkt dat zij 'het uitvaagsel der wereld geworden zijn, als aller voetveeg' (1 Cor. 4:13, zie ook Rom. 8:36 en 1 Petr. 5:10).

Maar door het geloof wisten zij en weten wij dat het lijden van deze tegenwoordige tijd niet opweegt tegen de heerlijkheid die aan hen en ons zal geopenbaard worden (Rom. 8:18). Ook staat er: 'Want gelijk het lijden van Christus overvloedig over ons komt, zo valt ons door Christus ook overvloedig vertroosting ten deel' (2 Cor. 1: 5). Voorbeelden van hoon en geselslagen kon de apostel ruimschoots uit eigen leven geven (2 Cor. 11:24-29). De apostelen kenden ook boeien en gevangnissen, bijvoorbeeld Petrus in Handelingen 12.

37,38. Zij zijn gestenigd, op zware proef gesteld, doormidden gezaagd, met het zwaard vermoord; zij hebben rondgezworven in schapevachten en geitevellen, onder ontbering, verdrukking en mishandeling (de wereld was hunner niet waardig) zij hebben rondgedood door woestijnen, en gebergten, in spelonken en de holen der aarde.

Stéfanus werd gestenigd. Petrus en Johannes werden op de proef gesteld, toen hun door de raad verboden werd om van Jezus te getuigen (Hand. 4:17,18). Van de doodstraf door middel van het 'door midden zagen' hebben wij geen voorbeeld in de Schrift. Men moet dan putten uit overleveringen, waarvan de betrouwbaarheid niet vaststaat. De apostel Jacobus werd door het zwaard van Herodes gedood (Hand. 12:2).

Na de dood van Stéfanus ontstond een zware vervolging tegen de gemeente te Jeruzalem; 'en allen werden verstrooid over de streken van Judéa en Samaria, met uitzondering van de apostelen'. 'En Paulus verwoestte de gemeente, en hij ging het ene huis na het andere binnen en sleurde mannen en vrouwen mede, en hij leverde hen over in de gevangenis' (Hand. 8:1-3). Het rondzwerven in

schapenvachten en geitenvellen onder grote ontbering was het logische gevolg van de verstrooiing. Wanneer de christenen voor verdrukking en vervolging op de vlucht moesten, kwamen zij altijd in armoedige omstandigheden terecht en wanneer men hen greep, werden zij mishandeld. Let erop hoeveel deze mannen en vrouwen ter wille van hun geloof verduren moesten. Wel een tegenstelling met ons gezapige christendom. De schrijver zegt in hoofdstuk 10:34, dat zij de roof van hun bezit blijmoedig verdroegen. De mensen keurden deze christenen geen plaats op aarde waardig en daarom verdreven zij ze naar de woestijnen, naar de splonken en naar de holen. Maar in werkelijkheid was het zo, dat deze wereld te slecht voor hen was, want zij waren burgers van een hemels Koninkrijk en zij waren huisgenoten Gods.

39,40. Ook deze allen, hoewel door het geloof een getuigenis aan hen gegeven is, hebben het beloofde niet verkregen, daar God iets beters met ons voor had, zodat zij niet zonder ons tot de volmaaktheid konden komen.

Zij ontvingen een getuigenis, zoals Abel, Noach of Abraham. Zij wisten dus iets van de hemelse werkelijkheid. Deze hielden zij vast, maar zij wisten niet genoeg van het plan Gods en hadden nog niet voldoende ervaringen van de kracht van de Heilige Geest, om tot de volmaaktheid te komen. Dit was weggelegd voor een latere generatie. Paulus, die zelf veel inzicht had verkregen, hoopte tot het volk te behoren dat het einddoel bereiken zou. Zo getuigde hij ook: 'Niet, dat ik het reeds zou verkregen hebben of reeds volmaakt zou zijn, maar ik jaag ernaar, of ik het ook grijpen mocht, omdat ik door Christus Jezus gegrepen ben' (Filip. 3:12). In 1 Thessalonicenzen 4:16,17 merken wij bij het lezen op, dat

hij ook hoopt te behoren bij degenen die levend zouden overblijven bij de komst des Heren. Hij wilde dan ook in een punt des tijds veranderd worden. Hij wist dat het 'betere' dat God met de mens voorheeft, het zoonschap, de volmaaktheid, het zitten op de troon is. Hij wist ook dat deze volheid eerst bereikt moet worden in de zonen Gods die tot alle goed werk volmaakt toegerust zijn, voordat ook de anderen tot volmaaktheid kunnen worden gebracht.

De gemeente van de eindtijd vormt de zuilen die de tempel Gods voltooien (Openb. 3:12). Vanuit deze tempel wordt dan de schepping hersteld en tot volmaaktheid gebracht.

HOOFDSTUK 12

1. Daarom dan, laten ook wij, nu wij zulk een grote wolk van getuigen rondom ons hebben, afleggen alle last en de zonde, die ons zo licht in de weg staat, en met volharding de wedloop lopen, die voor ons ligt.

In het vorige hoofdstuk heeft Paulus het gehad over de velen die in Gods woorden geloofd hebben en die een getuigenis ontvingen. Hij vergelijkt nu dezen met een grote wolk. Het Griekse woord 'néphos' dat hier vertaald is met wolk of nimbus, kan ook weergegeven worden door 'grote menigte'. Inderdaad is een wolk een grote verzameling van waterdruppels. Gods volk wordt meerdere malen vergeleken bij een wolk, inzonderheid bij de wederkomst van Jezus. Hij komt op of met de wolken des hemels (Matth. 24:30 en Marc. 14:62). In Openbaring 14:14 ziet Johannes 'een witte wolk en op die wolk iemand gezeten als eens mensens zoon'. Bij de wederkomst des Heren worden 'de levend overgeblevenen' verenigd met de ontslapenen en samen met hen op, of liever in wolken weggevoerd (1 Thess. 4:16,17).

Deze getuigen hebben wij rondom ons, niet op aarde, maar in de hemelse gewesten. De wolk is beeld van de verheven plaats die ingenomen wordt. Wanneer wij hun geloof en hun vertrouwen overdenken en willen navolgen, zullen wij daardoor opgebouwd worden. In de onzienlijke wereld rusten deze ontslapenen van al hun moeiten, totdat ze opgewekt worden en opstaan om opnieuw hun opdrachten uit te voeren in de zienlijke en onzienlijke wereld. Zij hebben als ontslapenen geen taak meer in de aardse sferen, zoals de engelen die hebben om te dienen, te helpen of te beschermen. 'Beschermheligen' zijn er niet. Paulus is zich bewust dat hij slechts voor anderen werken kan zolang hij

leeft. 'Indien ik in het vlees blijf leven, betekent dat voor mij werken met vrucht' (Filip. 1:22).

Het leven van deze geloofsgetuigen moet voor ons een stimulans zijn om ook volhardend op de weg Gods verder te gaan. Deze weg wordt vergeleken met een wedstrijd baan, waar hard gelopen wordt om een prijs te behalen. De apostel vermaant om, evenals de hardloper in de natuurlijke wereld, alles wat hindert of in de weg staat, te verwijderen, zodat men onbelemmerd kan jagen naar het doel. Afgelegd moeten worden: de last van de schuld en de last van geboden en inzettingen, waaronder de Hebreeërs van huis uit gebukt gingen. Verbroken moet worden ieder contact met de zondemachten, want deze remmen de looper af, of brengen hindernissen op zijn weg, waardoor het voortgaan belemmerd wordt.

Bij zonde wordt niet gedacht aan individuele, grove zonden, maar vooral aan 'de zonde, die ons lichtelijk omringt' (St. Vert.), die iedereen doet en waardoor men dus omgeven is. Het gevaar van zulk kwaad is, dat het door zijn algemeenheid het karakter van wetteloosheid verliest en dus niet meer als zonde gezien of aangerekend wordt. Denk bijvoorbeeld aan roken, drinken, moderne huwelijksopvattingen, oneerlijkheden op financieel gebied, inzonderheid bij zakenmensen, enzovoort. Al deze dingen verhinderen de gelovigen zich vrij te bewegen en ze zijn de oorzaak dat zij de wedstrijd niet tot het einde kunnen uitlopen en hem winnen. Wanneer men alles afgelegd heeft, komt het slechts op volharding en geduld of lijdzaamheid aan.

Wij merken tenslotte nog op, dat onze tekst begint met 'daarom', wat terugwijst naar onze opdracht waarover Paulus in de twee laatste verzen van het vorige hoofdstuk spreekt. Al de genoemde gelovigen kunnen zonder ons

niet tot de volmaaktheid komen. Dit is voor ons niet alleen een vreugde, maar legt ook een grote verantwoording op, want wij zullen ons moeten beijveren om zelf eerst het voorgestelde doel te bereiken. Daarom moeten wij alles wat belemmert, afleggen en met onze volle inzet de wedloop lopen die voor ons ligt.

2. Laat ons oog daarbij alleen gericht zijn op Jezus, de leidsman en voleinder des geloofs, die, om de vreugde, welke voor Hem lag, het kruis op Zich genomen heeft, de schande niet achtende, en gezeten is ter rechterzijde van de troon Gods.

Er is maar één mogelijkheid om de wedloop vol te houden, dat is voortdurend te zien naar Jezus, die door de kracht van God zijn loop tot een goed einde heeft gebracht, die ook ons de mogelijkheid gegeven heeft om aan de wedstrijd mee te doen. Hij geeft de Heilige Geest en nodigt ons uit om zijn voorbeeld te volgen en in het geloof te eindigen waar Hij geëindigd is, namelijk als een overwinnaar op de troon. Jezus is onze leidsman die de weg heeft getoond en die ons voorgegaan is. Het Griekse voorzetsel 'anti' dat hier vertaald is met 'om', kan ook 'in plaats van' betekenen.

Met 'om' de vreugde wordt dan bedoeld, dat de Heer Zich verheugde in het doel dat Hij met zijn lijden en sterven bereiken zou, namelijk vele zonen tot heerlijkheid te brengen. Hij zag dan als Mozes op de vergelding van het loon. In de tweede betekenis 'in plaats van', duidt het op de vreugde der heerlijkheid, waarop Jezus recht had toen Hij zijn aardse loopbaan geëindigd had (zie Joh. 17:4,5). In plaats van deze vreugde verkoos Hij de wil des Vaders te doen en het kruis op Zich te nemen. De kruisdood was een schande, namelijk de dood van een vervloekte, zoals er

staat: 'Vervloekt is een iegelijk die aan het hout hangt'. Ook voor deze smaad is Jezus niet teruggeweken en daarom heeft Hij de naam ontvangen boven alle naam en de ereplaats aan Gods rechterzijde in het hemelse Koninkrijk, waar Hij macht ontvangen heeft, degenen die in Hem geloven, tot volkomenheid te brengen.

3. Vestigt uw aandacht dan op Hem, die zulk een tegenspraak van de zondaren tegen Zich heeft verdragen, opdat gij niet door matheid van ziel verslapt.

Moedigt de wolk van getuigen ons reeds aan, nog meer worden wij versterkt en bekrachtigd, wanneer wij onze aandacht richten op het voorbeeld van Jezus zelf, die zolang Hij op aarde was, tegenstand en tegenspraak heeft ondervonden, zowel in de zienlijke als in de onzienlijke wereld. Zo zullen ook wij als zijn volgelingen vanuit beide sferen tegengesproken en tegengewerkt worden (zie Handelingen 28:22).

Wanneer wij op Jezus zien, zullen wij niet licht de moed verliezen, want wij weten dat Hij ondanks dit alles toch overwonnen heeft en het beloofde volkomen heeft verkregen (zie Gal. 6:9). Wanneer wij mat of moedeloos worden, verslapt of bezwijkt onze ziel of onze inwendige mens. Wij geven de hoop dan op en beëindigen de wedstrijd zonder resultaat.

4-6. Gij hebt nog niet ten bloede toe weerstand geboden in uw worsteling tegen de zonde, en gij hebt de vermaning vergeten, die tot u als tot zonen spreekt: Mijn zoon, acht de tuchtiging des Heren niet gering, en verslap niet, als gij door Hem bestraft wordt, want wie Hij liefheeft, tuchtigt de Here, en Hij kastijdt iedere zoon, die Hij aanneemt.

Jezus heeft altijd weerstand geboden aan de machten der duisternis. Hij heeft nooit toegelaten dat een boze geest zijn leven beïnvloedde. Tenslotte zijn al onze ongerechtigheden op Hem aangelopen en heeft Hij zijn bloed, dat is zijn leven, gegeven om ons te redden. Dit was van de Hebreëen nog niet geëist. Zij zouden nooit hun bloed behoeven te geven tot verzoening der mensheid, maar het zou wel kunnen zijn dat sommigen onder hen voor de keus gesteld zouden worden, voor de machten der duisternis te zwichten, of hun leven als martelaar te geven.

Wij kunnen dit vers dus zo lezen: 'Julie zijn nog niet opgeroepen om je bloed te vergieten in de strijd tegen de zondemachten'. Hun leven was dus nog niet ten einde. Zij hielden nog een tijdperk over, waarin de Heer hen nog verder tot de volmaaktheid kon voeren. Zij mochten behoren tot de groepering die de volkomenheid bereiken kon (hoofdstuk 11:40).

Zij waren weliswaar geen kinderen meer, maar zij werden door de Heer aangesproken als zonen, dus als geestelijke mensen op weg naar de mannelijke rijpheid. De Heer wilde hen nog verder opvoeden, opdat zij volkomen geschikt zouden zijn voor het doel dat Hij met hen voorhad. Hij wilde hen maken tot mensen Gods, tot alle goed werk volmaakt toegerust.

Met een aanhaling uit Spreuken 3:11 en 12, met een beeld uit de natuurlijke wereld, maakt de apostel duidelijk wat de Heer bedoelt. Het Griekse woord 'padela' wordt hier vertaald door tuchtiging, dat in ons tegenwoordig spraakgebruik de betekenis gekregen heeft van lichamelijke kastijding. Het kan evenwel ook vertaald worden door opvoeding, onderwijzing, training of oefening. In Efeziërs 6:4 wordt bijvoorbeeld dit woord gebruikt in de tekst: 'En gij vaders, verbittert uw kinderen

niet, maar voedt hen op of brengt hen groot in de 'tucht of onderwijzing'. In 2 Timotheüs 3:16 wordt hetzelfde woord gebruikt voor 'opvoeden' in de gerechtigheid. Het woord 'tuchtigen' komt heel vaak in de Spreuken voor.

Dat daar geen sprake is van lichamelijke kastijding, blijkt wel uit de uitdrukking: 'Hoort, zonen, de tucht van een vader' (hoofdstuk 4:1). Slagen voelt men, maar een onderwijzing wordt gehoord. In Spreuken 8:10 staat in de Statenvertaling: 'Hoort mijn tucht aan'. De Nieuwe Vertaling luidt: 'Neemt mijn vermaning aan'. In Spreuken 4:13: 'Houd vast aan de tucht' en in hoofdstuk 6:23: 'De vermaningen der tucht zijn een weg ten leven'.

De apostel vermaant de zonen Gods de leiding van de Heer op te merken en deze vast te houden. Zij moeten het niet laten zitten, wanneer de Heer 'bestraft'. Het Griekse woord 'elengcho' dat hier gebruikt wordt, betekent ook: overtuigen, berispen, iemands fouten onder ogen brengen. Dit komt onder meer voor in Johannes 16:8: 'Hij zal de wereld overtuigen', in Mattheüs 18:15: 'Bestraf hem onder vier ogen', in 1 Corinthiërs 14:24: 'Dan wordt hij door allen weerlegd' (overtuigd), in Lucas 3:19: 'De viervorst Herodes werd door hem bestraft' en in Efeziërs 5:11: 'Maar ontmaskert ze veeleer'.

Verslappen betekent: ophouden met weerstand bieden, bezwijken, dus de strijd opgeven. Zoals men bezwijkt bij lichamelijke uitputting, zo dreigt in de geestelijke strijd ook een verslapping door moeheid, vooral wanneer de strijd lang duurt. In de geestelijke wereld is dit evenwel niet nodig, doordat de heilige Geest onze geest krachtig ondersteunen wil. Deze vermaning sluit aan bij hoofdstuk 10:38, waar nalatigheid in het geloven en in het worstelen dreigt. Alle moeilijkheden die de boze op onze weg brengt, zijn van 's Heren kant oefeningen en trainingen,

die ons opvoeden om overwinnaar te worden, geoefenden die tot alle goed werk volmaakt toegerust zijn.

Uit het bovenstaande blijkt wel, dat zelfs de Spreukendichter, wanneer hij over 'tuchtiging' sprak, niet in de eerste plaats aan lichamelijke straf dacht, maar aan opvoeding en onderwijzing. Zo bedoelt de apostel, wanneer hij hier over tuchtigen schrijft, niet het aantasten van het lichaam, maar een training in het weerstaan van boze geesten ten einde de gelovigen op alle fronten tot overwinnaars op te voeden. Het lichamenlijk tuchtigen van kinderen is tegen vlees en bloed gericht en valt dus buiten de worsteling in het Koninkrijk der hemelen.

Wie Hij liefheeft, dus die de Heer als zonen toebehoren, voedt Hij op en wijst Hij op hun fouten. Ook kunnen er vervolgingen en verdrukkingen komen, die pijn en ontbering betekenen voor het natuurlijke leven. Dat tuchtiging ziekte voor het kind van God zou betekenen, die Hem van 's Heren hand toe zou komen, is een absurde gedachte. Iedere goede gave komt van God en elk volmaakt geschenk daalt van boven neer, van de Vader der lichten (Jac. 1:17). Zo beschrijft Paulus zijn 'kastijding' met de woorden: 'Van de joden heb ik vijfmaal de veertig-min-één slagen ontvangen, driemaal ben ik gestenigd', enzovoort (2 Cor. 11:23-29).

Dit waren de verdrukkingen of kastijdingen die hij leed terwille van de zaak van Christus. Wanneer Paulus bidt om verlost te worden (van de boze, deze engel van satan, die vaak mensen gebruikt), wijst de Heer hem op de noodzakelijkheid hiervan, door te zeggen: 'Want de kracht (Gods) openbaart zich eerst ten volle in zwakheid' (2 Cor. 12:9). Jezus wees erop dat voor degenen die alles prijsgegeven hebben om Zijntwil, rijke vergelding te wachten staat, maar met verdrukkingen (Marc. 10:30). In

Johannes 16:33 wordt gezegd, dat wij in de wereld verdrukkingen zullen hebben, maar ook daar versterkt de Heer ons met de woorden: 'Houdt goede moed'. Wie tot zoon aangenomen wordt, moet een louteringsproces doorstaan, zoals ook in Maleachi 3:3 staat: 'Hij zal zitten, het zilver smeltend en reinigend. Hij zal de zonen van Levi reinigen, Hij zal hen louteren als goud en als zilver'. Dit is niet zinloos, want de profeet vervolgt: 'opdat zij de Heer in gerechtigheid offer brengen' en de Hebreeënschrijver zegt in vers 10: 'Opdat wij deel verkrijgen aan zijn heiligheid'.

7,8. Als tuchtiging hebt gij dit te dragen: God behandelt u als zonen. Want is er wel een zoon, die door zijn vader niet getuchtigd wordt? Blijft gij echter vrij van de tuchtiging, welke allen ondergaan hebben, dan zijt gij bastaards, en geen zonen.

Uit de opvoeding die de Heer aan zijn kinderen geeft, blijkt dat Hij hen tot zonen wil maken, die Hij als volwaardige partners of 'deelgenoten in de hemelse roeping' bekwaam maakt voor de arbeid in zijn dienst. Iedere vader zal zijn zoon willen opvoeden en naar een bepaald doel willen leiden. Zo doet ook de Heer met zijn kinderen. Kijkt een vader niet naar zijn kind om, dan betekent dit dat hij hem niet als zoon erkent en zich geen inspanning voor hem getroost en geen belang stelt in zijn toekomst. Dan beschouwt hij hem als een onwettig kind, als een jongen die in zijn gezin niet thuishoort.

9,10. Voorts, de tuchtiging van onze vaders naar het vlees hebben wij ondergaan en wij zagen tegen hen op; zullen wij ons dan niet nog veel meer onderwerpen aan de Vader

der geesten, en leven? Want zij hebben ons voor luttele dagen naar hun beste weten getuchtigd, maar Hij doet het tot ons nut, opdat wij deel verkrijgen aan zijn heiligheid.

Vlees staat hier niet in verband met tuchtiging, maar met vaders. Wij hebben een vader naar het vlees die ons in de natuurlijke wereld opvoedde en wij hebben een geestelijke Vader die ons in de onzienlijke wereld opvoedt. God is voor ons de enige geestelijke vader, want er staat: 'Gij zult op aarde niemand uw vader noemen, want één is uw Vader, Hij, die in de hemelen is' (Matth.23:9). Met vaders naar het vlees bedoelt Paulus hier de gelovige joden van het oude verbond, het Israël naar het vlees (1 Cor. 10:18).

Zij hebben hun zonen een religieuze opvoeding gegeven naar de wet en in de tucht en vermaning des Heren; dat was het beste wat zij konden doen. Wanneer een joodse jongen respect voor zijn vader had, naar diens tucht hoorde en ernaar handelde, kon hij opgroeien tot een rechtvaardige naar de wet. Maar al hield hij trouw alle geboden, voorschriften en inzettingen, dan was dit toch slechts voldoende voor luttele of enkele dagen. Dan had hij intussen weer gezondigd en moest hij opnieuw alle ceremoniën afwerken. Wanneer wij evenwel luisteren naar de onderwijzing en vermaning, dus naar de tucht van onze hemelse Vader, brengt deze ons op de weg die ten eeuwigen leven leidt. De bedoeling van de schrijver is natuurlijk om opnieuw de waarde van het nieuwe en het betere verbond tegenover het oude en mindere verbond te stellen. Het gaat hier niet over de wijze van opvoeding van kinderen, hoewel we er wel het een en ander uit kunnen leren, maar dit is terzijde.

Er is sprake van een Vader der geesten, omdat God Zelf de levensadem of geest in de mens gebracht heeft. Hierdoor onderscheidt de mens zich van alle andere levende zielen.

God is dus de vader van de engelen en ook die van de wereldgeesten of menselijke geesten.

God onderwijst en vermaant door zijn woord en door zijn Geest, opdat wij heilig zouden zijn, zoals Hij heilig is, dit is afgescheiden van iedere duistere macht en diens beïnvloeding; dus volkomen gaaf. Jezus zegt: 'Gij dan zult volmaakt zijn, gelijk uw hemelse Vader volmaakt is' (Matth. 5:48).

11. Want alle tucht schijnt op het ogenblik zelf geen vreugde, maar smart te brengen, doch later brengt zij hun, die erdoor geoefend zijn, een vreedzame vrucht, die bestaat in gerechtigheid.

Om ons op te voeden, om ons strijdbaar en sterk te maken, zodat wij volwaardig in de hemelse gewesten kunnen leven, gebruikt de Heer ook de verdrukking en bespaart Hij ons de aanvallen van de boze niet. Velen overleggen dan: waarom overkomt mij dit en waarom laat God dit toe? Zij vragen zich dan af of zij soms gezondigd hebben. Dit behoeft evenwel niet zo te zijn, want de duivel wacht niet op een reden om aan te vallen. Het is zijn natuur die hem dwingt te roven en te moorden.

God wil dat wij in de hemelse gewesten leren onderscheiden tussen goed en kwaad, dat wij het goede van God aanvaarden, maar dat wij ons door de kracht van de Heilige Geest verzetten tegen alles wat de boze in ons en door ons bewerken wil. In de eerste plaats moeten wij ons dus oefenen in het onderscheiden van goed en kwaad en dan moeten wij ons ook trainen in de strijd, om telkens weer als overwinnaar te voorschijn te treden. Om een ander beeld te gebruiken: wij moeten repetities, tentamens

en examens afleggen om het gewenste eindexamen te behalen.

Wij merken op dat iemand die regelmatig een pak slaag krijgt, daardoor geen geoefende wordt, of een wedstrijdprestatie zal leveren, of een diploma behalen. Gods opvoedingsmethode geeft als vrucht een blijvende gerechtigheid. Deze wordt in vrede gezaaid, dit wil zeggen in een hart dat met God verzoend is en zijn woord wil bewaren. Zij is voor hen die vrede stichten en daarom Gods zonen zullen genoemd worden (Jac. 3:18 en Matth. 5:9, waar voor het woord 'kinderen' beter 'zonen' kan gelezen worden). Al deze verdrukkingen, louteringen, beproevingen en examens zijn niet gemakkelijk en vreugdevol, maar zij brengen vaak moeite en verdriet met zich. Dit is het lijden om Christus' wil, zoals ook Hij door lijden gehoorzaamheid geleerd heeft en het doel bereikte. Zo zullen ook wij moeten lijden om het Koninkrijk Gods waardig geacht te worden, dit wil zeggen, om waardige zonen Gods te worden (2 Thess. 1:5).

12,13. Heft dan de slappe handen op en strekt de knikkende knieën, en maakt een recht spoor met uw voeten, opdat hetgeen kreupel is niet uit het lid gerake, doch veeleer geneze.

Wanneer wij nu weten dat het onderwijs, de vermaningen, de verdrukkingen en de beproevingen een doel hebben, moeten wij ons niet laten ontmoedigen en niet verslappen. Wanneer wij dit een ogenblik gedaan hebben, vermaant de apostel: 'Heft de werkeloze, slappe handen op en strekt de van vrees knikkende knieën'. In Efeziërs 6:14 staat: 'Stelt u dan op!' in de volle wapenrusting. Wanneer verleiding en verdrukking komen, wees dan niet beangstigd, maar houd

de rechte koers, die over de hoge weg naar het doel Gods voert.

Wij moeten niet alleen staande blijven voor onszelf, maar ook rekening houden met de zwakken en beschadigden die van ons hulp verwachten. Indien wij sterk worden in het geloof en in de Heilige Geest, zijn wij in staat ook hen te helpen en te ondersteunen. Indien wij de moed opgeven, raken zij uit de gemeenschap met God, omdat zij het contact met het lichaam des Heren missen.

14. Jaagt naar vrede met allen en naar de heiliging, zonder welke niemand de Here zal zien.

In het Koninkrijk Gods heerst vrede. Het is van groot belang dat wij daarom ook in vrede leven. Dit niet alleen met God, maar ook met onze broeders en zusters en met allen, voor zover het van ons afhangt. Een dienstknecht des Heren moet niet twisten. Ook moeten wij ons onthouden van iedere vorm van kwaad en elke gemeenschap met de boze verbreken, want onze God is één en Hij wil dat wij ook één zijn en niet een verdeeld hart hebben. Onze God is heilig en wanneer wij in zijn gemeenschap willen leven, zullen ook wij heilig moeten zijn, dus afgezonderd van het kwaad.

15. Ziet daarbij toe, dat niemand verachttere van de genade Gods, dat er geen bittere wortel opschiete en verwarring stichte, en daardoor zeer velen zouden besmet worden.

De genade Gods voorziet in onze rechtvaardigmaking, maar de rijkdom der genade voorziet in alles om ons onberispelijk, zonder vlek en rimpel te doen zijn. Wij

moeten ons er evenwel op toelagen deze genade in ontvangst te nemen en de kansen ons niet te laten ontglippen. Gewaarschuwd wordt voor bitterheid, dus ook voor jalousie, nijd en twist. De eerste negatieve gedachte, de bittere wortel, moet ogenblikkelijk geweerd worden, zodat deze zich niet verder ontwikkelen kan en ons in verwarring brengen door ons uit het Koninkrijk Gods te halen. Wanneer deze ondeugden in de gemeente postvatten, worden dikwijls velen erdoor besmet. In plaats van de vrede en de blijdschap van het Koninkrijk Gods, zien wij dan ruzie, verwarring en partijchap ontstaan.

16,17. Laat niemand een hoereerder zijn, of onverschillig als Ezau, die voor een spijs zijn eerstgeboorterecht verkocht. Want gij weet, dat hij later, toen hij toch de zegen wilde erven, afgewezen werd, want toen vond hij geen plaats voor berouw, hoewel hij het onder tranen zocht.

Gewaarschuwd wordt voor geestelijk overspel, waarbij de christen in twee, elkander vijandige, werelden leeft. Hij heeft dan nu eens contact met God en dan weer connectie aangeknoopt met de boze. Wij moeten ook tegenover de voorrechten die God ons aanbiedt en waartoe Hij ons als erfgenaam opvoedt, niet onverschillig staan. Wij zijn eerstgeborenen van een vernieuwde schepping en dit stelt eisen en geeft verplichtingen. Wanneer wij deze heerlijkheden verachten of niet op prijs stellen, zullen ze ons later ook niet meer ten deel vallen. Het klassieke voorbeeld daarvan is in de bijbel de figuur van Ezau, die voor een schotel linzenmoes zijn eerstgeboorterecht verkocht, maar die later wel de zegen ervan wilde hebben. Hij zocht deze onder tranen, maar zijn berouw kwam te laat. Zo zijn er nu ook nog velen die zich niet willen

uitstrekken naar de volle rijkdom van het evangelie, omdat zij aan de rijkdom van het tijdelijke leven de voorkeur geven. Zij zullen later de kroon der heerlijkheid moeten missen.

18-21. Want gij zijt niet genaderd tot een tastbaar en brandend vuur, tot donkerheid, duisternis en stormwind, tot het geklank van een bazuin en tot het geluid van een stem, bij het horen waarvan zij verzochten, dat niet verder tot hen gesproken werd; want zij konden dit bevel niet dragen: Zelfs als een dier de berg aanraakt, zal het worden gestenigd. En zo ontzaglijk was het verschijnsel, dat Mozes zeide: Ik ben enkel vreze en beving.

In de Hebreeënbrief wordt telkens het nieuwe verbond tegenover het oude gesteld. De conclusie is dan steeds dat het nieuwe verbond beter, heerlijker en groter is dan het oude. De schrijver spreekt van een betere middelaar, een hoger bouwwerk, een betere wetgeving, een betere rust, een betere hogepriester, een beter heiligdom, een volmaakte of een hogere roeping (een hemelse roeping), een geloof dat verder omhoog voert dan dat van de geloofsgetuigen in hoofdstuk 11, namelijk naar de volmaaktheid, en een betere of hogere opvoeding (tuchtiging) die van eeuwig nut is.

Nu wordt ons de verhevenheid van de berg Sion boven de Sinaï getekend. Op de Sinaï werd het oude verbond in de zienlijke wereld aangegaan en op de berg Sion, beeld van de Heilige Geest, wordt het nieuwe verbond in de onzienlijke wereld tot werkelijkheid gebracht. De apostel herinnert hier aan de wetgeving op de Sinaï die gepaard ging met ontzagwekkende natuurverschijnselen, terwijl de bazuin blies en de stem van God gehoord werd. Het was geen tastbaar vuur, maar de meeste vertalingen spreken

over een tastbare berg, waarop een laaiend vuur gezien werd. Daarop daalde God neer in een donkere wolk die duisternis bracht, terwijl een stormwind loeide (Ex. 19, Deut. 4 en 5).

De Israëlieten hoorden het geluid van een bazuin dat aanzwol en dan de stem van God uit de wolk die de tien geboden uitsprak. De Heer had nog veel meer tot hen te spreken, maar alles was zo indrukwekkend en overweldigend, dat het volk het niet meer rechtstreeks durfde aan te horen. De Israëlieten vreesden dan te zullen sterven vanwege de heiligheid en de heerlijkheid des Heren. Daarom vroegen zij Mozes tussenbeide te komen. Zij waren zich zo bewust van hun onheiligheid, dat het bevel van God hun te machtig was, daar Hij zelfs een dier verbood, op straffe des doods, de berg aan te raken.

Wanneer zij als onheiligen rechtstreeks naar de heilige woorden van God luisterden, wisten zij dat zij in contact kwamen met de luister van God en dat kon niet anders dan hun dood tot gevolg hebben. Zelfs moesten een mens of dier, wanneer zij de berg, vanwaar God sprak, aanraakten, gedood worden. Zij moesten gestenigd, of met pijlen doorschoten worden, zodat degenen die hen doodden niet met hun slachtoffers in aanraking zouden komen. Het volk wist dat alles wat onheilig was en in aanraking kwam met de heiligheid des Heren, moest sterven.

Ook Mozes was diep onder de indruk van dit machtige gebeuren, maar hij ging, toen de Heer hem riep, onbevreesd de berg op. Wanneer staat er van hem dat hij vreesde en beefde? Toen hij bang was dat God zijn volk na deze betoning van zijn heerlijkheid zou verdelgen, omdat zij feest gevierd hadden met het gouden kalf (Deut. 9:19). Bij deze gelegenheid sprak Mozes zelfs tot God: 'Doe mij toch uw heerlijkheid zien!' (Ex. 33:18). Mozes

was zich wel bewust dat de Here de zonden bezoeken zou en daarom vreesde hij voor het volk, maar hij wist dat hij zelf een rechtvaardige was.

22-24. Maar gij zijt genaderd tot de berg Sion, tot de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem, en tot tienduizendtallen van engelen, en tot een feestelijke en plechtige vergadering van eerstgeborenen, die ingeschreven zijn in de hemelen, en tot God, de Rechter over allen, en tot de geesten der rechtvaardigen, die de voleinding bereikt hebben, en tot Jezus, de middelaar van een nieuw verbond, en tot het bloed der besprenging, dat krachtiger spreekt dan Abel.

Nu volgt de beschrijving van de heerlijkheid van het nieuwe verbond dat in de onzienlijke wereld functioneert. God verschijnt nu door de Heilige Geest, waarvan de berg Sion een beeld is. Op deze kracht rust de stad Gods, die gevormd wordt door diegenen die Jezus als hun rechtvaardigmaker aanvaard hebben, die dus gereinigd zijn in zijn bloed. In het nieuwe verbond gaat het niet om een tastbare berg en om een zichtbare stad, maar om een geestelijke berg en om een hemels Jeruzalem. Dit is de stad die Abraham in hope voor ogen had en wij in geestelijke realiteit zien.

Van deze geestelijke berg wordt gesproken in Romeinen 11:26 en in Openbaring 14:1, waar de 144.000 zich op deze berg bevinden rondom Jezus en daar de tempel Gods in het hemelse Jeruzalem vormen. Van deze stad lezen wij ook in Galaten 4:26. Daar wordt gezegd dat het hemelse Jeruzalem vrij is en onze moeder. Verder wordt het nieuwe Jeruzalem genoemd in Openbaring 3:12 en Openbaring 21 en 22.

Wij leven in het nieuwe verbond te midden van tienduizenden engelen in de hemelse gewesten, die allen uitgezonden zijn tot dienstbetoon aan de heiligen (Hebr. 1:14).

De Statenvertaling heeft in plaats van een feestelijke en plechtige vergadering, de meer letterlijke vertaling: 'Tot de algemene vergadering en de gemeente der eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn'. Deze algemene vergadering of feestvergadering duidt op de verzameling van de gelovigen van alle tijden, genoemd het nieuwe Jeruzalem. De gemeente van eerstgeborenen ziet op het nieuwtestamentische lichaam des Heren als tempel Gods in de heilige stad. De namen van alle inwoners van het hemelse Jeruzalem zijn opgetekend in het boek des levens. Reeds Mozes zei: 'Delg mij uit uw boek' ten behoeve van dit volk (Ex. 32:32). De apostel zegt evenwel, dat wij in zekere zin eerstelingen zijn onder Gods schepselen (Jac. 1:18). Christus is de eerstgeborene en die in Hem zijn, worden met Hem gerekend.

In het oude verbond richtte God Zich alleen tot het volk Israël, maar in het nieuwe is de middelmuur des afscheidsels weggebroken en richt God Zich tot allen en oordeelt Hij ook allen als rechter. De volken worden immers eenmaal allen geoordeeld naar het evangelie van Jezus Christus (Rom. 2:16).

Ook zijn wij genaderd tot de geesten van rechtvaardige mensen, die de voleinding, dit is het doel Gods met de mens, bereikt hebben. Jezus wordt de voleinder des geloofs genoemd (vers 2) en zij die zijn beeld gelijkvormig zijn, hebben hun doel ook bereikt. Het woord naderen duidt erop, dat de ware christen op weg is naar dit doel. Hij wil het bereiken. Hoevelen dit doel al bereikt hebben, is onbekend.

Wij stellen ons niet meer de middelaar Mozes voor ogen, maar wij hebben 'het oog gericht op Jezus' (vers 2). Hij is de middelaar tussen God en de mensen. Hij heeft eerst de zonde verzoend en daarna het nieuwe verbond gesloten in zijn bloed, dit wil zeggen met hen die door zijn bloed gereinigd zijn. Dit is een verbond tussen God en hen die door het geloof in het bloed van Christus gewassen zijn. Abels bloed riep van de aardbodem om wraak of vergelding, maar het bloed van Christus roept van de aardbodem om verzoening en leven. Dit bloed spreekt krachtiger en overstemt de roep van Abels bloed om vergelding en straf.

25. Ziet dan toe, dat gij Hem, die spreekt, niet afwijst. Want als genen niet ontkomen zijn, toen zij Hem afwezen, die zijn godsspraak op aarde deed horen, hoeveel te minder wij, als wij ons afwenden van Hem, die uit de hemelen spreekt.

De apostel is nog steeds bezig de heerlijkheid van het oude verbond, waarvoor de Hebreëen nog altijd met eerbied en ontzag waren vervuld, te stellen tegenover de veel grotere heerlijkheid van het nieuwe verbond. In het oude stonden tegenover de beloften en toezeggingen van de Heer, ook altijd de waarschuwingen en straffen bij nalatigheid en ongehoorzaamheid. Het oude verbond beloofde aan Israël veel rijkdommen, maar er was altijd een 'indien' aan verbonden: 'Indien gij dan aandachtig luistert naar de stem van de Here, uw God, en al zijn geboden die ik u heden opleg, naarstig onderhoudt, dan zal de Here, uw God, u verheffen boven alle volken der aarde. De volgende zegeningen zullen alle over u komen en uw deel worden, indien gij luistert naar de stem van de Here, uw God', en: 'Indien gij niet luistert naar de stem van de Here, uw God, ... dan zullen de volgende vervloekingen alle over u

komen en u treffen' (Deut. 28:1 en 15). Duidelijk worden daar de zegen en de vloek voorgesteld. De zegeningen voor het volk betroffen het heil op aarde, maar ook de vloek werd in de natuurlijke wereld voltrokken. In de woestijn zijn de ongehoorzamen niet ontkomen, maar zij werden terneergeslagen. Ook later werden zij door de omringende vijanden onderdrukt en zelfs weggevoerd.

In het nieuwe verbond heeft God opnieuw gesproken en beloften gegeven die eeuwige waarde bezitten. De Heer zegt dat het nieuwe verbond in zijn bloed gesloten werd, dit wil zeggen dat Hij door de schuld der wereld weg te nemen, de grondslag heeft gelegd dat alle rijke toezeggingen realiteit kunnen worden in het leven van allen die gehoorzaam zijn. Maar voor degenen die zich afwenden van dit verbond en ongehoorzaam worden, geldt eveneens het 'indien'. Waar de beloften veel rijker zijn en het leven betreffen niet alleen op aarde, maar bovenal in de hemelse gewesten, is het van zoveel groter belang acht te geven op de woorden Gods, die Hij door zijn Zoon en door diens apostelen gesproken heeft.

26,27. Toen heeft zijn stem de aarde doen wankelen, doch thans heeft Hij een belofte gegeven, zeggende: Nog eenmaal zal Ik niet slechts de aarde, maar ook de hemel doen beven. Dit: nog eenmaal, doelt op een verandering der wankelen dingen als van iets, dat slechts geschapen is, opdat blijve, wat niet wankel is.

Toen God het oude verbond instelde, beefden de berg en de aarde (Ex. 19:18, Richt. 5:5, Ps. 68:9). Ook bij de uittocht waren er geweldige natuurverschijnselen (Ps. 77:19 en 114:7). Voor het nieuwe verbond had de Heer in Haggai 2:7 een nieuwe belofte gegeven, die gepaard zou gaan met machtige verschijnselen, niet alleen op aarde,

maar ook in de hemel. Zodra Jezus gestorven was en het Nieuwe Testament in zijn bloed van kracht werd, was het eerste gevolg op aarde, dat het oude verbond afgedaan had en verdwijnen moest.

Ook dit ging gepaard met indrukwekkende natuurverschijnselen: drie uren dichte duisternis, het beven der aarde, het splijten van steenrotsen, het opengaan van graven, terwijl het voorhangsel in de tempel scheurde. De tempeldienst met zijn ceremoniën, offers en riten was plotseling voorbij. Deze dienst was van de aarde, dus van de zichtbare wereld en daarom wankel of voorbijgaande. Nu begon het nieuwe verbond dat van de hemel was, van de onzichtbare en onvergankelijke wereld. Het oude verbond en de zichtbare eredienst zijn slechts door God gecreëerd (geschapen) om beeld te zijn van de hemelse, onveranderlijke werkelijkheid. Uit deze zichtbare inzettingen kan het onzienlijke plan Gods verstaan worden. Dit laatste is niet wankel, want het blijft tot in eeuwigheid: het wordt niet meer veranderd. Hoe dwaas is het daarom te veronderstellen dat God nog eenmaal de wankel dingen weer zal oprichten. Er is geen herstel van tempel, offerande, noch van het verbond met oud-Israël.

Het oude verbond met zijn wet en tempeldienst was voortgekomen uit de gedachte Gods en had zijn betekenis gehad voor het geestelijke leven van het uitverkoren volk. Maar ook in de hemel verloor het zijn betekenis en werd het opzij geschoven: het wankelde in de onzienlijke wereld. Naar analogie van Romeinen 9:26 zouden wij kunnen lezen: ter plaatse (in de hemelse gewesten), waar dit verbond tot stand gekomen was, wankelde het, verdween het, om plaats te maken voor een nieuw en onwankelbaar verbond.

28,29. Laten wij derhalve, omdat wij een onwankelbaar koninkrijk ontvangen, dankbaar zijn en hierdoor God vereren op een Hem welbehagelijke wijze met eerbied en ontzag, want onze God is een verterend vuur.

Al het geestelijke is onvernietigbaar. Wanneer wij in de hemelse gewesten dan ook schatten vergaderd hebben, kan de mot en de roest ze niet verteren en de dieven ze niet wegnemen. Is het voor ons geen oorzaak van grote dankbaarheid dat God zo'n rijkdom van genade voor ons heeft weggelegd? Wij mogen ons in dit Koninkrijk de ene genade na de andere toe-eigenen. Wanneer wij daardoor rijker worden en ons geestelijk dus ontplooiën, is dit juist wat God wil en wat Hem welbehaaglijk is. Wij vereren Hem door een levenswandel die waardig is aan de roeping, waarmee Hij ons geroepen heeft. Wij moeten daarbij acht geven op zijn woord en luisteren naar de stem van de Heilige Geest. Daardoor betuigen wij dat wij eerbied en ontzag voor Hem hebben.

Wanneer wij geen respect en gehoorzaamheid bezitten, zijn wij onopvoedbaar, zoals een kind dat niet luisteren wil naar de vermaning van zijn ouders. Deze weerspannigheid is de zonde der toverij. Wanneer een kind van God niet in gehoorzaamheid wandelt, is de macht der duisternis in hem werkzaam. Het gevaar dreigt dat deze macht hem geheel in beslag gaat nemen en hem verteert als een vuur. Zoals de ongehoorzamen in het oude verbond omkwamen, zo zullen de kinderen Gods door vuur worden beproefd. Wat hiertegen niet bestand is, verbrandt (1 Cor. 3:15).

Dezelfde God die in het oude verbond de ongehoorzamen onder zijn volk losliet, geeft dus nu ook de ongehoorzamen prijs aan de machten der duisternis. 'Hij geeft ze over' staat in het eerste hoofdstuk van de

Romeinenbrief. De Heer zoekt een gewillig en gehoorzaam volk, dat Hij kan opvoeden tot zijn doel.

HOOFDSTUK 13

1. Laat de broederlijke liefde blijven.

Na de uiteenzettingen betreffende de verhouding tussen het oude en het nieuwe verbond volgen nu nog enkele vermaningen van de apostel aan zijn joodse broeders. Het eerste waar hij op aandringt is, dat de broederlijke liefde stand moet houden. Deze opmerking herinnert aan de woorden van Jezus: 'Dit is mijn gebod, dat gij elkander liefhebt, gelijk Ik u heb liefgehad' (Joh. 15:12).

Het is de wil van God dat de geredde en verlost mensheid een hecht geheel vormt. Zij die tot het lichaam des Heren behoren, moeten te allen tijde positief ten opzichte van elkander zijn ingesteld, zodat de gemeente een levend geheel vormt. Het gehele lichaam moet een welsluitend geheel vormen, dat bijeen gehouden wordt door de dienst van al zijn geledingen (Ef. 4:16).

De oproep tot broederlijke liefde is temeer verklaarbaar, als wij hem zien tegen de achtergrond van de verschillen tussen de joodse en de heidense christenen, maar ook tussen de radicale joodse christenen en hun judaïserende broeders.

2. Vergeet de herbergzaamheid niet, want daardoor hebben sommigen, zonder het te weten, engelen geherbergd.

Een uitvloeisel van de onderlinge liefde is, dat men ook in het natuurlijke leven herbergzaam is, altijd bereid om een gelovige onderdak te verschaffen. In de dagen van de eerste christengemeente werd de noodzaak nog geaccentueerd, doordat er voor reizigers weinig

accommodatie was om te overnachten, maar ook doordat er veel vervolgingen waren en er dikwijls een schuilplaats moest worden verleend. Zo werd ook Paulus zelf menigmaal gastvrij opgenomen, wanneer hij op reis was om het evangelie te verkondigen, of wanneer men hem zocht te vangen (zie bijv. Rom. 16:3,4; Hand. 16:15 en 21:16). Als voorbeelden van mensen die zonder het te weten rechtstreeks aan engelen gastvrijheid bewezen hebben, noemt de bijbel Abraham en Lot (Gen. 18 en 19).

Wij weten evenwel ook dat engelen dienende geesten zijn, die uitgezonden zijn ten behoeve van degenen die de zaligheid beërven. Wanneer men dus een kind van God herbergt, ontvangt men ook zijn engel(en) in huis, wat niet anders dan zegen kan brengen. Wanneer men daarentegen een mens in huis ontvangt, die verbonden is met machten der duisternis, haalt men deze geesten tegelijkertijd binnen. Dit zal zeker moeilijkheden en strijd ten gevolge hebben. Niet voor niets staat in 2 Johannes 10, dat men een valse profeet of dwaalleraar niet in zijn huis moet ontvangen. Ook moet men iemand die in zonde leeft en zich een broeder noemt, geen onderdak verschaffen (1 Cor. 5:11).

3. Denkt aan de gevangenen, alsof gij met hen gevangen waart; aan hen, die mishandeld worden, als mensen, die ook zelf een lichaam hebt.

Hier worden natuurlijk geen gevangenen bedoeld, die vanwege hun misdrijven opgesloten zijn, maar de apostel doelt hier op broeders en zusters, die terwille van hun geloof gekerkerd waren. Zo leefde de gemeente te Jeruzalem met Petrus mee, toen deze door Herodes in hechtenis genomen was. In een voortdurend gebed streed men de gehele nacht door voor hem in de hemelse

gewesten. Men wist immers dat het leven van de apostel op het spel stond, daar Jacobus reeds ter dood gebracht was (Hand. 12:1-17). Ook Paulus zelf rekende tijdens zijn gevangenschap op het medeleven der gemeenten die hij zelf gesticht had. Ook voor mensen die om des geloofs wil mishandeld worden, moet men op de bres staan. Wij denken hierbij niet alleen aan tijden van vervolging, maar ook nu moeten velen lijden verduren en worden soms geslagen vanwege hun overgang naar het volle evangelie. Laten wij aan hen denken en hen ondersteunen in de geestelijke en indien nodig ook in de natuurlijke wereld.

Ieder weet uit eigen ervaring wel, wat het betekent om verdrukking en pijn in het lichaam te ondergaan. Daarom kunnen wij des te beter medegevoelens opbrengen. Zo wordt ook van Jezus door de schrijver gezegd dat Hij ook kan medevoelen met onze zwakheden, omdat Hij op gelijke wijze als wij verzocht is geweest, en ook mishandelingen heeft ondergaan.

4. Het huwelijk zij in ere bij allen en het bed onbezoedeld, want hoereerders en echtbrekers zal God oordelen.

Jezus heeft het monogame huwelijk weer in ere hersteld en echtbreuk verboden (Marc. 10:1-12). Ook de apostel hechtte grote waarde aan het huwelijk als beeld van de band tussen Christus en de gemeente (Ef. 5:31-33). Wanneer iemand gemeenschap heeft met een andere partner dan eigen man of vrouw, noemt de bijbel dit een bezoedeling of verontreiniging van het (echtelijke) bed. Daar deze dingen in het verborgen plaats hebben, moet zulk een echtbreker of hoereerder niet menen vrijuit te kunnen gaan. Het alziende oog des Heren kent zijn weg en Hij oordeelt in gerechtigheid. Onder een echtbreker verstaan wij iemand die met een persoon buiten zijn

huwelijk gemeenschap heeft. Een hoereerder is iemand die gemeenschap heeft met allerlei soort (publieke) vrouwen en mannen, dus een ontuchtig persoon. Deze zonde van de echtbreuk mag in de gemeente niet voorkomen, want het deel van zulke wettelozen is in de poel, die brandt van vuur en zwavel (Openb. 21:8).

5,6. Laat uw wijze van doen onbaatzuchtig zijn, weest tevreden met wat gij hebt. Want Hij heeft gezegd: Ik zal u geenszins begeben, Ik zal u geenszins verlaten. Daarom kunnen wij met vertrouwen zeggen: De Here is mij een helper, ik zal niet vrezzen; wat zou een mens mij doen?

Vers 5 handelt over de gezindheid of de wijze van leven van de christen ten opzichte van de goederen van deze wereld. Laat hij zich bij zijn handelen slechts leiden door de gedachte voordeel te behalen ten koste van anderen, of zoekt hij ook het goede voor zijn naaste? Dan is zijn doen onbaatzuchtig.

De Heer heeft beloofd dat Hij wat het natuurlijke betreft, voorzien zal in alle nooddrift, dus dat wij ons daarvoor geen zorgen behoeven te maken. Wanneer wij evenwel leven voor de begeerte der ogen, dus grootsheid des levens, of voor de vergankelijke rijkdommen, weten wij dat dit niet uit de Vader is. Wij moeten tevreden zijn met wat Hij ons schenkt (zie 1 Tim. 6:6-10).

Zoals Mozes zijn opvolger Jozua bemoedigde met de woorden: 'De Heer zal u niet begeben of verlaten' (Deut. 3 1:6), een vertroosting die God Zelf herhaalt voor de poorten van Jericho (Joz. 1:5), zo bemoedigt ook de apostel de gelovigen met dezelfde woorden. Wanneer wij in het woord des Heren blijven, behoeven wij in geen ding bezorgd te zijn, want Hij blijft met ons. Wanneer wij zo

leven in het vertrouwen op de Heer, weten wij een machtig helper te hebben, zodat wij onbevreesd mogen zijn. Schrik aanjagen en bedreigen zijn wapenen van de boze en vrees is de reactie, die hij opwekt en waardoor hij de mens tracht te intimideren en te onderwerpen. Wanneer wij zeker weten dat de Heer met ons is, ja zelfs in ons woont, behoeven wij niet bang te zijn dat een mens, ook al is hij met een macht verbonden, ons enig kwaad kan doen.

7. Houdt uw voorgangers in gedachtenis, die het woord Gods tot u hebben gesproken; let op het einde van hun wandel en volgt hun geloof na.

Paulus vermaant dat men acht moet geven op de voorgangers of leidende broeders. Men mag niet onverschillig tegenover hen staan, want zij waken over de zielen en moeten hiervan rekenschap afleggen bij God. Zij zijn het ook die het woord Gods brengen, dus het evangelie prediken en de gemeente de weg en het doel Gods voor ogen houden. Ook daarvoor zijn zij aan God verantwoording schuldig. Om voorganger, leraar of opziener te zijn is een voortreffelijke taak, maar deze geeft veel verantwoordelijkheid en vereist ontplooiing der geestelijke gaven of begaafdheden, terwijl Gods oordeel over hen strenger is. De oudsten die goede leiding geven, moet men dubbel eerbewijs schenken en niet gemakkelijk een aanklacht tegen hen aanvaarden (1 Tim. 5:17,19).

Toch is er wel een toetssteen, waarop men iedere leiding gevende broeder kan onderzoeken. Men behoort acht te slaan op wat in handel en wandel bij hem, naar buiten treedt als realisatie van zijn geloof. Houdt hij zich aan de weg der waarheid en blijft hij in het spoor der gerechtigheid, terwijl hij het einddoel des geloofs voor ogen houdt, dan kan men rustig zijn onderwijzing en

leiding aanvaarden, dus geloven wat hij zegt. Dit bewijst dat hij goede leiding geeft.

Sommigen denken bij het woord 'einde' aan het sterven, of aan de marteldood. Het woord dat hier gebruikt wordt betekent letterlijk: wat zijn basis verlaat, dus wat naar buiten treedt. Het heeft geen enkele zin om op het sterven van zijn leiders te wachten om te zien, hoe men zijn houding jegens hen bepalen moet en te beoordelen of zij goede leiding geven. Wanneer woord en wandel van de voorgangers met het evangelie van Jezus Christus overeenstemmen, kan men zich rustig aan hen toevertrouwen en hen in het geloof navolgen. Paulus sprak: 'Wordt mijn navolgers, gelijk ook ik Christus navolg' (1 Cor. 11:1).

Het woord voorganger wijst hier op: leiden, voorgaan, een weg wijzen. Men kan hier dus niet uit concluderen zoals sommigen dit doen, dat een gemeente meer dan één 'voorganger' moet hebben, want ook de oudsten behoren tot de 'leiders' der gemeente.

8. Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en tot in eeuwigheid.

Jezus Christus is en blijft de grote leider of voorganger. Hij verandert niet. Zoals wij Hem uit de evangeliën leren kennen, zo openbaart Hij Zich nu nog. Zijn woord was waarheid en blijft onveranderd van kracht. Wij volgen Hem na, wanneer wij zijn woorden bewaren en zijn daden als voorbeeld nemen. Zo wandelen wij in zijn voetsporen. Wij moeten de voorgangers navolgen, indien zij evenals Paulus dit de Heer doen. Het ware evangelie brengt de gelovigen na de vergeving der zonden tot bevrijding, verlossing en genezing.

Het leert hen te wandelen in de voetstappen van de Heer tot aan de voleinding der eeuwen. De plaats van opperste voorganger en leider behoudt de Heer tot in eeuwigheid. Hij blijft het hoofd van de gemeente die Hem volgt waar Hij ook henen gaat. Hij blijft het Lam dat voor eeuwig de grondslag voor het herstel gelegd heeft. Hij blijft ook altijd het gouden meetsnoer, waarmee iedere gelovige zijn maat van volwassenheid vergelijken kan.

9. Laat u niet medeslepen door allerlei vreemde leringen; want het is goed, dat het hart zijn vastheid vindt in genade en niet in spijzen: wie het hierin zochten, hebben er geen baat bij gevonden.

Vreemde leringen zijn dogma's die de gelovigen langs een andere weg voeren en een ander doel beogen. Zij richten de aandacht op allerlei zaken die met het herstel van de totale mens en het doel Gods met hem, namelijk de volmaaktheid, niets uit te staan hebben. God heeft de mens genade geschonken, maar ook rijkdom van genade en daaraan mag hij zich vasthouden en zich daarin verblijden. Zo geeft de apostel als voorbeeld de dwaling, dat men spijswetten moet onderhouden. Men maakt zich dan druk over reine of onreine spijzen, over gezuurd of ongezuurd brood in de Paastijd, of bij het avondmaal. Ook het zich onthouden van voedsel in bepaalde vastentijd valt hieronder, maar dit alles heeft geen nut om verder te komen op de hoge weg. Zo vestigt men in onze dagen bijvoorbeeld de aandacht op het natuurlijke Israël, maar of dit volk in het Midden-Oosten wint of verliest, brengt óns niet dichterbij het doel van God met de gemeente. Het leidt onze aandacht er alleen maar van af.

10-12. Wij hebben een altaar, waarvan zij, die de dienst voor de tabernakel verrichten, niet mogen eten. Want van de dieren, waarvan het bloed als zondoffer door de hogepriester in het heiligdom werd gebracht, werd het lichaam buiten de legerplaats verbrand. Daarom heeft ook Jezus, ten einde zijn volk door zijn eigen bloed te heiligen, buiten de poort geleden.

Jezus Christus heeft met zijn bloed het nieuwe verbond ingewijd. Van dit offer mogen wij eten, dit wil zeggen dat wij er profijt van hebben. In Johannes 6:53-56 staat: 'Ik zeg u, tenzij gij het vlees van de Zoon des mensen eet en zijn bloed drinkt, hebt gij geen leven in uzelf. Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven en Ik zal hem opwekken ten jongsten dage. Want mijn vlees is ware spijs en mijn bloed is ware drank'.

Deze spijs en deze drank geven ons dus eeuwig leven. Wanneer er joden waren die hun offers nog in de tempel brachten en deelnamen aan de ceremoniën en ritën van het oude verbond, bleven zij uitgesloten van de zegeningen van het nieuwe verbond. Dit is wel een van de scherpste uitspraken uit de bijbel die aantoonst, dat wij niet in twee verbonden tegelijk kunnen leven. Wie in het oude verbond blijft, heeft geen deel aan het nieuwe. Of men zoekt verzoening in de tempel of tabernakel, of men zoekt verzoening buiten het aardse heiligdom bij Jezus Christus.

In de dienst der schaduwen kon men van deze waarheid óók een afbeelding vinden. Van gewone offers mocht het vlees in de tempel door de priesters gegeten worden, maar van de dieren, waarop de zonden van het gehele volk op grote verzoendag gelegd waren, mocht het vlees niet gegeten worden. Als door het bloed de verzoening tot stand gebracht was, werd het vlees buiten de legerplaats (waar het volk dus zijn tenten in de woestijn opgeslagen

had, verspreid om de tabernakel) verbrand. Het werd dus buiten de tabernakel en buiten de tentenkring prijsgegeven aan het vuur. Het offer van Jezus werd geheel buiten de poort gebracht. Zelfs zijn bloed kwam niet in de tempel. Zijn lichaam werd buiten de poort prijsgegeven aan de machten der duisternis. Moest oud-Israël, om de tijdelijke en gedeeltelijke verzoening te ontvangen, nog in de tempel zijn, wij kunnen buiten deze heilige plaats onze totale en eeuwige verzoening ontvangen.

13,14. Laten wij derhalve tot Hem uitgaan buiten de legerplaats en zijn smaad dragen. Want wij hebben hier geen blijvende stad, maar wij zoeken de toekomstige.

Daarom kan de jood geheel buiten de tempeldienst, wanneer hij zijn verzoening vindt in Jezus Christus die buiten de legerplaats geleden heeft. Hij is daar als een gesmade en vervloekte gestorven, maar in zijn bloed hebben wij met de joden aan wie de apostel schrijft, vergeving ontvangen. Wij hebben deel aan zijn smaad, zoals wij ook deel krijgen aan de heerlijkheid van zijn opstanding. Paulus predikte 'een gekruisigde Christus, voor joden een aanstoot, voor heidenen een dwaasheid, maar voor hen, die geroepen zijn (en die dus tot Hem uitgaan buiten de legerplaats), joden zowel als Grieken, prediken wij Christus, de kracht Gods en de wijsheid Gods' (1 Cor. 1:23,24).

Wij willen bij Hem gerekend worden die op aarde gesmaad werd en veracht was, in het bijzonder door de joden. Wij zoeken ons heil bij iemand die op aarde uitgestoten werd, maar die tevens een levende en verse weg baande door de hemelse gewesten. Wij zoeken niet iets dat op aarde aanzien, eer en grootheid heeft, maar wij zoeken het Jeruzalem dat boven is en de tempel Gods in

de hemelse gewesten. Deze stad en tempel blijven ook in de toekomst, terwijl al het aardse voorbijgaat.

15. Laten wij dan door Hem Gode voortdurend een loffer brengen, namelijk de vrucht onzer lippen, die zijn naam belijden.

'Dán door Hem' wijst terug op het deel hebben aan het lijden en sterven van Jezus, waarover in de vorige verzen gesproken was en waardoor wij de schulddeging ontvingen. De apostel wekt nu op dat wij als tegenprestatie God een loffer zullen brengen met onze mond. Na de schuldvergeving zijn wij immers overgezet in het Koninkrijk Gods, waar vrede en blijdschap is. Onze voortdurende dank hiervoor wordt vergeleken met het loffer bij de joodse godsdienst (Lev. 7:12).

Het 'voortdurend' loffer wijst erop dat deze gezindheid en positieve belijdenis er onder alle, dus ook onder moeilijke, omstandigheden moet zijn. Zo'n offer is Gode welbehaaglijk, want er staat: 'Wie lof offert, eert Mij', en baant de weg, dat Ik hem Gods heil doe zien' (Ps. 50:23).

De duivel wil dat Gods kinderen negatief gaan belijden: hun zondigheid, hun ellende, de moeilijkheden en de onbekwaamheid tot het goede. Het is de wil van de Heer evenwel dat wij te allen tijde in het geloof positief staan en zo ook spreken. De uitdrukking 'de vrucht der lippen' is ontleend aan Hosea 14:3 en wel naar de Griekse vertaling. Daar wordt evenwel gesproken over het doen van schuldbelijdenis, als offer, dus een typisch verschil tussen het Oude en het Nieuwe Testament, want onze zonden zijn verzoend en wij offeren lof en dank. Onze lippen belijden de naam van Jezus als schuldvergever, verlosser, dooper met de Geest en leidsman ten leven.

16. En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet, want in zulke offers heeft God een welgevallen.

Sprak vers 15 over onze instelling in de hemelse gewesten, dit vers spreekt over onze houding op aarde tegenover onze broeders en zusters en onze medemens. Brachten wij aan God geestelijke offers, in de natuurlijke wereld zullen wij ons opofferingen moeten getroosten van tijd, geld, bezit en van krachten. Tegenover onze naaste hebben wij aan woorden alleen niet genoeg. Deze moeten vergezeld worden van daadwerkelijke hulp. 'Stel, dat een broeder of zuster gebrek heeft aan kleding en dagelijks voedsel, en iemand uwer zegt tot hen: Gaat heen in vrede, houdt u warm en eet goed, zonder hen echter van het nodige voor het lichaam te voorzien, wat baat dit?' (Jac. 2:15,16).

Voor ons is het niet meer nodig om met offers in natura voor Gods aangezicht in de tempel te verschijnen, maar ten opzichte van onze naaste moeten wij mededeelzaam zijn en hem weldadigheid bewijzen. Ook zullen wij onze offers moeten brengen ten bate van de natuurlijke behoeften van de gemeente. Het werk moet immers voortgang kunnen vinden. Daarom is onze vaste bijdrage Gode welbehaaglijk.

17. Gehoorzaamt uw voorgangers en onderwerpt u aan hen, want zij zijn het, die waken over uw zielen, daar zij rekenschap zullen moeten afleggen. Laten zij het met vreugde kunnen doen en niet al zuchtende, want dat zou u geen nut doen.

Voorgangers zijn zij die in de gemeente leiding geven (zie vers 7). Zij doen dit in de naam des Heren, dus naar diens wil en naar zijn aanwijzingen. De gemeenteleden zijn aan deze voorgangers erkenning en gehoorzaamheid verschuldigd. Zij zijn verantwoordelijk voor de opvoeding der gemeenteleden. Zoals een ongehoorzaam kind onopvoedbaar is in de natuurlijke wereld, zo is een ongehoorzaam gemeentelid onopvoedbaar in de geestelijke wereld. De leden moeten niet alleen horen wat van Godswege door de voorgangers tot hen gezegd wordt, maar zij moeten er ook naar handelen.

Vanzelfsprekend legt dit aan de voorgaande broeders grote verantwoordelijkheid op. Dezen mogen de gemeente niet misleiden, dus geestelijk op een verkeerde weg brengen. Zij mogen ook niet ondoordacht praten, maar moeten zich bewust stellen onder de leiding van de Geest die in hen woont. Er is veel kennis en goddelijke wijsheid nodig om een gemeente te leiden en zó te waken, dat de zielen niet op een of andere wijze door de machten der duisternis verleid of beschadigd worden. De leiders zijn rekenschap van hun spreken en handelen ten opzichte van de gemeente aan hun Heer verschuldigd. Het is voor hen een heerlijke ervaring eenmaal te horen, dat zij hun werk als trouwe dienstknechten 'wél' gedaan hebben.

Een volgzaam en geestelijk goed ontwikkelde gemeente geeft de leiders vreugde en blijdschap, maar ongehoorzame en dwarsliggende broeders en zusters veroorzaken moeiten en zuchten. De laatste categorie heeft ook zelf geen nut of baat bij het evangelie. Paulus waarschuwt in Romeinen 16:17 dat men mensen, die onenigheden en verleidingen veroorzaken, moet mijden.

18,19. Bidt voor ons, want wij vertrouwen, dat wij een goed geweten hebben, daar wij in alle opzichten de rechte weg willen gaan. Met des te meer nadruk vermaan ik u dit te doen, opdat ik u te eerder teruggegeven moge worden.

Paulus is ook een leidende broeder en hij weet hoe zwaar deze taak is, vooral omdat de zorg van zovele gemeenten op hem drukt, terwijl hij door velen tegengewerkt en belasterd wordt. Daarom vraagt hij: 'Bidt voor ons' die rondreizen met het evangelie van het Koninkrijk der hemelen. Hij wil dat ze in de hemelse gewesten met hem strijden, opdat het evangelie zijn werk kan doen. Hij is van zichzelf en van zijn helpers overtuigd, dat ze de goede koers houden. Dit willen ze en daar hun geweten hen niet beschuldigt, zijn ze overtuigd dat ze recht staan tegenover God en de mensen. Anders zouden immers hun geest en Gods Geest wel een waarschuwing laten horen en hen van kwaad overtuigen, zoals Jezus ook eenmaal sprak: 'Wie overtuigt Mij van zonde?'

De leer van Paulus die het heil aan de heidenen bracht zonder enige Joodse zuurdesem, was een struikelblok voor vele joods-christelijke gemeenten. Paulus is overtuigd dat hun medeleven en hun gebed ertoe zal bijdragen hem beter te verstaan en zijn arbeid te erkennen als van God opgedragen. Hij heeft deze brief dan ook geschreven om duidelijk uiteen te zetten waarom de bediening der schaduwen verdwenen was. Van hun begrip en gebed verwacht hij veel toenadering in hun gezindheid ten opzichte van zijn werk en van zijn persoon.

20,21. De God nu des vredes, die onze Here Jezus, de grote herder der schapen door het bloed van een eeuwig verbond heeft teruggebracht uit de doden, bevestigte u in alle goed, om zijn wil te doen, terwijl Hij aan ons doe, wat

in zijn ogen welbehagelijk is door Jezus Christus. Hem zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen.

'De God nu des vredes' is de Vader in de hemel die met en voor de mens vrede gemaakt heeft door Jezus Christus, want Hij heeft onze Here Jezus teruggebracht uit het dodenrijk door zijn Heilige Geest (Rom. 8:11). Jezus wordt duidelijk geïdentificeerd met de uitdrukking: 'De grote herder der schapen door het bloed van een eeuwig verbond'. Hij heeft immers door zijn bloed of door zijn lijden de schapen verworven 'Gode ten eigendom' en de Vader heeft Hem daarom gemaakt tot een leider of herder. Hij heeft Hem de naam gegeven boven alle naam (Filip. 2:9,10). Hij zal vele zonen tot heerlijkheid leiden (Hebr. 2:10) en hen als de goede herder leiden in grazige weiden en 'hen voeren naar waterbronnen des levens' (Openb. 7:17).

Wij denken dus achter het woord 'verbond' een komma, zodat 'het bloed van een eeuwig verbond' betrekking heeft op 'de grote herder der schapen' en niet op 'teruggebracht'. De Canisiusvertaling heeft: 'De God van vrede, die Jezus onze Heer, van de doden heeft opgewekt, de grote herder der schapen door het bloed van een eeuwig verbond'. Ook andere vertalingen geven soortgelijk inzicht. De hoofdzin is dus: 'De God des vredes bevestige u om zijn wil te doen'.

God heeft eerst vrede gemaakt, toen Jezus teruggebracht uit de doden, daarna Hem als opperherder aangesteld en nu spreekt de apostel de wens uit, dat deze God hen zal toerusten door de Heilige Geest tot alle goed werk, zodat zij naar zijn wil kunnen wandelen. Zo schiept Hij in ons allen wat in zijn ogen welbehaaglijk is door Jezus Christus, dat betekent: op deze wijze wordt in ons allen

het beeld van Jezus Christus openbaar. In vers 21 moeten wij 'u' en 'ons' dus niet als tegenstellingen zien.

De Statenvertaling luidt: 'Die volmake u in alle goed werk, opdat gij zijn wil moogt doen, werkende in u, hetgeen voor Hem welbehaaglijk is, door Jezus Christus'.

Ten slotte eindigt de apostel, nu hij aan het einde van zijn brief is gekomen, met de lofprijzing: 'Hem zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid'. De eer en de roem van het ganse herscheppingswerk komen toe aan de God des vredes tot in de eeuwen der eeuwen.

'Amen' wijst op de zekerheid van het stellig gebeuren dezer dingen.

22. Ik vermaan u, broeders, houdt mij dit woord van vermaning ten goede, want ik schrijf u maar kort.

Paulus heeft deze brief aan zijn joodse broeders geschreven en zij klinkt misschien voor velen van hen als een terechtwijzing, omdat zij nog teveel aan het oude vasthielden. Hij verzoekt hun nu vriendelijk om datgene wat hij geschreven heeft, gewillig ter harte te nemen. Er was nog veel meer te schrijven en te verduidelijken, maar het bestek van zijn brief liet dit niet toe. Hij schreef maar kort ten opzichte van het belangrijke onderwerp dat hij behandelde. Wij merken nog op dat Paulus in deze hele brief aan de Hebreëen nergens spreekt over een te verwachten herstel van Israël, met zijn stad, tempel en offeranden en ceremoniën. Evenmin doet Jacobus dit in zijn brief aan 'de twaalf stammen in de verstrooiing'.

23-25. Weet, dat onze broeder Timoteus in vrijheid gesteld is; als hij spoedig komt, zal ik met hem u bezoeken. Groet

al uw voorgangers en al de heiligen. De broeders uit Italië laten u groeten. De genade zij met u allen.

Het is mogelijk dat Timótheüs een tijd lang gevangen gezeten heeft, maar wij lezen hier verder nergens van. Waarschijnlijker betekent deze uitdrukking dat de apostel Timótheüs de vrijheid gaf hen te bezoeken, zoals hij dit ook deed bij de Corinthiërs (1 Cor. 4:17).

Indien Timótheüs spoedig op reis zou gaan, zou de apostel zelf meekomen. Timótheüs was een jonge man die Paulus op zijn reizen vergezelde en door deze dikwijls met een bepaalde opdracht werd uitgezonden. Alleen in de brieven van Paulus komt zijn naam voor. Een reden temeer om, met de kerk van de oudheid, aan te nemen, dat Paulus de schrijver van deze brief was. Zo noemde hij in zijn andere brieven Timótheüs ook altijd 'broeder' (2 Cor. 1:1, Col. 1:1 en 1 Thess. 3:2).

De uitdrukking: 'De broeders uit Italië laten u groeten' wekt de gedachte dat de schrijver in Italië vertoefde. De woorden 'uit Italië' wijzen dan op de positie van de lezers buiten dit land. Evenals in zijn andere brieven eindigt de apostel, met de geestelijke leiders en de toegewijde heiligen te groeten. Hij wenst dat de genade en de zegeningen van God al zijn lezers ten deel zouden vallen. De genade, de menigerlei genade of de rijkdom van genade omvat het hele pakket van Gods gunstbewijzen. Wanneer al de bewijzen van zijn gunst met ons zijn, kunnen wij daarvan overvloedig leven, zoals ook de Heer tot Paulus sprak, dat zijn genade voor de apostel genoeg was, dit wil zeggen ruim voldoende om te leven in de geestelijke wereld en om stand te houden in de natuurlijke.